



BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

dinsdag

16-07-2002

14:30 uur

mardi

16-07-2002

14:30 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Vraag van de heer Gerolf Annemans aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de zaak-Rouvroy en de zaak-Lebbe" (nr. 6941)

Sprekers: **Gerolf Annemans**, voorzitter van de VLAAMS BLOK-fractie, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Peter Vanhoutte aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de ontmanteling van Russische atoomwapens" (nr. 7278)

Sprekers: **Peter Vanhoutte**, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde vragen van
- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de dreiging van de staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking om de transfers naar het Zilverfonds te blokkeren" (nr. 7843)

- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie over "de dreiging van de staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking om de transfers naar het Zilverfonds te blokkeren" (nr. 7844)

Sprekers: **Francis Van den Eynde**, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Jacques Lefevre aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de gevolgen van de top van Monterrey en de schuldvermindering van de arme landen" (nr. 7445)

Sprekers: **Jacques Lefevre**, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

Samengevoegde vragen van
- de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het bezoek aan de Islamitische republiek Iran" (nr. 7454)

- mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en de minister van Buitenlandse Zaken over "de mensenrechten in Iran" (nr. 7852)

- de heer Jef Valkeniers aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het uitvoeren van de doodstraf door steniging in Iran" (nr. 7862)

Sprekers: **Ferdy Willems**, **Leen Laenens**, **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **Jef Valkeniers**, **Jacques Lefevre**

SOMMAIRE

Question de M. Gerolf Annemans au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'affaire Rouvroy et l'affaire Lebbe" (n° 6941)

Orateurs: **Gerolf Annemans**, président du groupe VLAAMS BLOK, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question de M. Peter Vanhoutte au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le démantèlement des armes nucléaires russes" (n° 7278)

Orateurs: **Peter Vanhoutte**, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions jointes de
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la menace du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement de bloquer les transferts vers le fonds de vieillissement" (n° 7843)

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Economie sociale sur "la menace du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement de bloquer les transferts vers le fonds de vieillissement" (n° 7844)

Orateurs: **Francis Van den Eynde**, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Question de M. Jacques Lefevre au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les suites du sommet de Monterrey et la réduction de la dette des pays pauvres" (n° 7445)

Orateurs: **Jacques Lefevre**, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

Questions jointes de
- M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la visite à la République islamique d'Iran" (n° 7454)

- Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les droits de l'homme en Iran" (n° 7852)

- M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'exécution de la peine de mort par lapidation en Iran" (n° 7862)

Orateurs: **Ferdy Willems**, **Leen Laenens**, **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **Jef Valkeniers**, **Jacques Lefevre**

- | | | | |
|---|----|---|----|
| <p>Vraag van mevrouw Mirella Minne aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de voorbereiding van een eventuele vredesconferentie over het Midden-Oosten en de rol van België daarbij" (nr. 7494)</p> <p><i>Sprekers:</i> Mirella Minne, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken</p> | 21 | <p>Question de Mme Mirella Minne au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la préparation d'une éventuelle Conférence de Paix sur le Moyen Orient et le rôle joué par la Belgique à cette Conférence" (n° 7494)</p> <p><i>Orateurs:</i> Mirella Minne, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères</p> | 21 |
| <p>Vraag van mevrouw Mirella Minne aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het voornemen van de Verenigde Staten om een regelgeving tot stand te brengen over preventieve militaire acties" (nr. 7495)</p> <p><i>Sprekers:</i> Mirella Minne, Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken</p> | 23 | <p>Question de Mme Mirella Minne au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'intention des Etats-Unis d'Amérique de codifier des actions militaires préventives" (n° 7495)</p> <p><i>Orateurs:</i> Mirella Minne, Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères</p> | 23 |
| <p>Vraag van mevrouw Magda De Meyer aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het betrekken van vrouwen in buitenlandse vredesprocessen" (nr. 7667)</p> <p><i>Sprekers:</i> Magda De Meyer, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking</p> | 27 | <p>Question de Mme Magda De Meyer au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la participation des femmes aux processus de paix à l'étranger" (n° 7667)</p> <p><i>Orateurs:</i> Magda De Meyer, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement</p> | 27 |
| <p>Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het beroepsverbod voor blanke boeren in Zimbabwe en de hongersnood die hierdoor veroorzaakt wordt" (nr. 7738)</p> <p><i>Sprekers:</i> Francis Van den Eynde, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking</p> | 31 | <p>Question de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'interdiction professionnelle pour les fermiers blancs au Zimbabwe et la famine qui s'ensuit" (n° 7738)</p> <p><i>Orateurs:</i> Francis Van den Eynde, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement</p> | 32 |
| <p>Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de besteding van de post preventieve diplomatie" (nr. 7846)</p> <p><i>Sprekers:</i> Leen Laenens, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking</p> | 34 | <p>Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'affectation du poste relatif à la diplomatie préventive" (n° 7846)</p> <p><i>Orateurs:</i> Leen Laenens, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement</p> | 34 |
| <p>Vraag van de heer Jef Valkeniers aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de oprichting van de Afrikaanse Unie" (nr. 7863)</p> <p><i>Sprekers:</i> Jef Valkeniers, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, Ferdie Willems</p> | 38 | <p>Question de M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la création de l'Union africaine" (n° 7863)</p> <p><i>Orateurs:</i> Jef Valkeniers, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, Ferdie Willems</p> | 38 |
| <p>Vraag van mevrouw Claudine Drion aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister voor Buitenlandse Zaken, over "gender budgeting" (nr. 7282)</p> <p><i>Sprekers:</i> Claudine Drion, Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking</p> | 43 | <p>Question de Mme Claudine Drion au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "le gender budgeting" (n° 7282)</p> <p><i>Orateurs:</i> Claudine Drion, Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat à la Coopération au développement</p> | 43 |
| <p>Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor</p> | 45 | <p>Question de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement,</p> | 45 |

Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de resultaten van de voedseltop te Rome" (nr. 7637)

Sprekers: **Leen Laenens, Eddy Boutmans,** staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, **Jacques Lefevre**

adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "les résultats du Sommet mondial de l'alimentation à Rome" (n° 7637)

Orateurs: **Leen Laenens, Eddy Boutmans,** secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, **Jacques Lefevre**

Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de dreiging van de staatssecretaris om de transfers naar het Zilverfonds te blokkeren" (nr. 7842)

Sprekers: **Francis Van den Eynde, Eddy Boutmans,** staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking

Question de M. Francis Van den Eynde au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "la menace du secrétaire d'Etat de bloquer les transferts vers le fonds de vieillissement" (n° 7842)

Orateurs: **Francis Van den Eynde, Eddy Boutmans,** secrétaire d'Etat à la Coopération au développement

Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de uitvoering van het beleid duurzame ontwikkeling in voorbereiding van Rio+10" (nr. 7853)

Sprekers: **Leen Laenens, Eddy Boutmans,** staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking

Question de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "la mise en oeuvre de la politique de développement durable dans la perspective de Rio +10" (n° 7853)

Orateurs: **Leen Laenens, Eddy Boutmans,** secrétaire d'Etat à la Coopération au développement

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

van

du

DINSDAG 16 JULI 2002

MARDI 16 JUILLET 2002

14:30 uur

14:30 heures

De vergadering wordt geopend om 14.36 uur door de heer Pierre Chevalier, voorzitter.
La séance est ouverte à 14.36 heures par M. Pierre Chevalier, président.

Le **président**: Vu l'importance de l'agenda, certains collègues ont proposé de transformer leurs questions en questions écrites. Il s'agit de MM. Dirk Van der Maelen (n° 7377), Peter Vanhoutte (n°s 7469 et 7470), Ferdy Willems (n° 7649) et Jacques Lefevre (n° 7832).

01 Vraag van de heer Gerolf Annemans aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de zaak-Rouvroy en de zaak-Lebbe" (nr. 6941)

01 Question de M. Gerolf Annemans au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'affaire Rouvroy et l'affaire Lebbe" (n° 6941)

01.01 Gerolf Annemans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik had u reeds in april gevraagd naar een stand van zaken en enkele beschouwingen in verband met de zaken Rouvroy en Lebbe. Het gaat hier in het algemeen over zaken in verband met visa- en paspoortfraude. Ik heb ondertussen begrepen dat deze zaken enigszins zijn geëvolueerd want recent vonden in de zaak-Lebbe dan toch een aantal ondervragingen plaats. Ik meen dat u – en eenieder op Buitenlandse Zaken – mijn zorg deelt in verband met de stopzetting van de verkanking van het visafnemen in ons land. De juiste verantwoordelijken moeten voor hun verantwoordelijkheid worden geplaatst. Dit lijkt mij langzaam op gang te komen in de zaak-Lebbe. Hoewel de onderzoeksrechter gestart is met een aantal ondervragingen heb ik nog steeds de indruk dat de oversten en de verantwoordelijken op het ministerie, die verantwoordelijk zijn voor de gedragingen van de heer Lebbe, nog steeds niet werden verhoord en dat zij ook niet zullen worden verontrust. U kunt dit hier en vandaag misschien tegenspreken.

In de zaak-Rouvroy is er volgens mij wel een probleem. De man is door mevrouw Coen aangeduid als de verantwoordelijke voor de gebeurtenissen in Sofia. Eerst heeft men geprobeerd om mevrouw Coen tot psychiatrische patiënte te laten verklaren. Men heeft haar overgeplaatst en gedegradeerd. Via de rechtbank is zij opnieuw in staat geweest om de dienst te vervoegen. Zij zit nu in Oslo en zij schijnt die beslissing te betwisten.

Ik heb vernomen dat die zaak intussen aan de zesde onderzoeksrechter toe is. Dit laat niet erg veel verhoppen over het

01.01 Gerolf Annemans (VLAAMS BLOK): Dans l'affaire Rouvroy, un cas de fraude avec des visas à l'ambassade belge de Sofia, comme dans l'affaire Lebbe qui concerne des cas de fraude avec des papiers d'identité à l'ambassade belge de Moscou, aucun suspect n'a encore dû répondre de ses agissements devant la justice. Mme Coen, ancienne première secrétaire de l'ambassadeur Rouvroy et désignée par lui comme responsable des événements de Sofia, a été licenciée alors que les suspects ont obtenu une promotion puisqu'ils ont été envoyés en poste dans des contrées exotiques.

Quel est l'état d'avancement de ces deux dossiers? L'affaire Rouvroy sera-t-elle traitée par le parquet belge ou le parquet européen, comme M. Leman l'a proposé? L'Etat s'est-il déjà constitué partie civile?

resultaat.

In verband met de verantwoordelijkheid van de heer van Rouvroy, die op dit moment ambassadeur is in Zuid-Korea, had ik willen vragen wat zijn politieke verantwoordelijkheid en uw verantwoordelijkheid betreft en of u weet hebt van het feit dat de heer Rouvroy zal worden teruggeroepen of reeds teruggeroepen is in verband met deze zaak? Daarenboven had ik graag kennis gehad van de gerechtelijke stand van deze zaak op dit moment.

01.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb de eer volgende antwoorden te formuleren op de vragen gesteld in verband met de zaken-Rouvroy en Lebbe. Op 16 juli 2001 heb ik een schrijven gericht naar de minister van Justitie om toegang tot deze dossiers te verkrijgen.

De procureur-generaal van Gent antwoordde dat de vraag, aangaande het dossier Lebbe te vroeg kwam, omdat het onderzoek nog steeds aan de gang was. In verband met het dossier Rouvroy heeft de procureur-generaal van Brussel laten weten dat het op dit ogenblik enkel gaat om verdenkingen, dat het onderzoek nog steeds lopende is en dat het geheim van het onderzoek gerespecteerd moest worden. In de huidige stand van het onderzoek heeft een burgerlijke partijstelling geen enkel nut.

Mijn departement behoudt evenwel het recht voor zich om op een later ogenblik zich burgerlijke partij te stellen. Dergelijke burgerlijke partijstelling kan alleen maar plaatsvinden zolang de onderzoeksrechter het dossier niet heeft afgerond en zolang geen uitspraak wordt gedaan over de regeling van de procedures door het gerecht dat het onderzoek voert.

Ik wil ook doen opmerken dat mevrouw Coen nooit werd ontslagen, zoals in de vraag wordt gesteld.

01.03 **Gerolf Annemans** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik word een beetje gerustgesteld. Voor zover ik goed ben ingelicht werden in juni nog ondervragingen verricht en heeft de onderzoeksrechter een plaatsbezoek aan het departement gehouden. Dit versterkt het vermoeden dat het stellen van een parlementaire vraag nooit nutteloos is. Ik wil de minister bij deze aanmoedigen om de belangen van de overheid, hetzij door een burgerlijke partijstelling, hetzij door verklaringen te vrijwaren. Ik ben van mening dat u geen twijfel mag laten bestaan over uw intenties om in de zaak zo streng mogelijk op te treden. Dit is nodig voor het imago van het land en zeker voor de kwaliteit van het Belgisch paspoort.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

02 **Vraag van de heer Peter Vanhoutte aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de ontmanteling van Russische atoomwapens" (nr. 7278)**

02 **Question de M. Peter Vanhoutte au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le démantèlement des armes nucléaires russes" (n° 7278)**

02.01 **Peter Vanhoutte** (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter,

01.02 **Louis Michel**, ministre: Le 16 juillet 2001, j'ai écrit une lettre au ministre de la Justice pour demander l'accès aux dossiers.

Le procureur général de Gand a répondu que l'enquête dans l'affaire Lebbe était en cours et que ma requête était prématurée. Le procureur général de Bruxelles a fait savoir que l'instruction dans le dossier Rouvroy n'était pas encore clôturée et que le secret de l'instruction devait être respecté.

Il n'est pas encore opportun de se porter partie civile mais mon département s'en réserve le droit: il pourra le faire tant que la question du règlement de la procédure n'aura pas fait l'objet d'une décision. Quant à Mme Coen, elle n'a jamais été licenciée.

01.03 **Gerolf Annemans** (VLAAMS BLOK): Cette réponse me rassure quelque peu. Pour garantir la qualité des passeports belges, il est essentiel d'agir avec fermeté.

02.01 **Peter Vanhoutte**

mijnheer de minister, het ontwapeningsprogramma van de Russische kernwapens heeft enige vertraging opgelopen omdat de Amerikanen hun bijdragen hebben teruggeschroefd. Dit houdt in dat zij vooral van Europa zullen afhangen om het programma voort te zetten. Europa speelt daarin een bepalende rol.

Ik had in dat verband graag van u vernomen wat de stand van zaken is op Europees niveau in verband met een eventuele financiering. Werden er afspraken gemaakt?

Hoe hoog zou een eventuele bijdrage kunnen zijn en onder welke vorm zou die bijdrage plaatsvinden? Werden daarbij voorwaarden gesteld in verband met het mogelijke denkspoor? Wenst men het wapenplutonium te immobiliseren of te verwerken tot Mox?

Wat is het standpunt dat België op Europees niveau zal verdedigen?

Ik zou ook iets willen weten over het bilateraal overleg met Rusland. Is België op enigerlei wijze betrokken partij? Wat is de stand van zaken aangaande het ontwerp van memorandum tussen België en Rusland inzake het vreedzaam gebruik van nucleaire toepassingen?

Bent u van plan om met de nieuwe allocatie voor 2002 voor operaties in het kader van de politiek van bilaterale actieprogramma's, projecten in uitvoering van dat memorandum te financieren? Zo ja, om welke partners gaat het? Is er enige analogie met de Belgische deelname aan de intergouvernementele overeenkomst van 2 juli 1998 tussen Rusland, Duitsland en Frankrijk over de samenwerking op het gebied van de aanwending voor burgerdoeleinden van plutonium dat vrijkomt bij de ontmanteling van Russische kernwapens?

(AGALEV-ECOLO): Le démantèlement des armes nucléaires russes accuse un retard qui résulte du manque de moyens financiers et de l'absence d'un accord global avec la Russie. A présent que les Etats-Unis ont décidé de réduire leur aide, l'attention se porte sur une collaboration avec l'Union européenne. La contribution européenne sera déterminante lorsqu'il s'agira d'opter pour le recyclage par la production de combustible MOX ou pour l'immobilisation, ou encore pour une combinaison de ces deux solutions.

Quel est l'état d'avancement de ce dossier sur le plan européen? Quelle position la Belgique défend-elle en la matière? A combien s'élèvera le financement de l'Union européenne? Dans quelle mesure la Belgique a-t-elle déjà été associée à des concertations bilatérales avec la Russie? Qu'en est-il du projet de mémorandum entre les deux pays sur l'utilisation des applications nucléaires à des fins pacifiques? A-t-il été tenu compte de la mise en œuvre de ce projet lors de l'élaboration du budget 2002? Quel montant y a-t-on affecté? De quels projets s'agit-il et avec quels partenaires la Belgique collaborera-t-elle pour les réaliser?

02.02 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, in september 1998 hebben de Verenigde Staten en de Russische Federatie een akkoord gesloten om zich elk van 34 ton overtollig militair plutonium te ontdoen. In september 2000 hebben zij een timing vastgelegd voor het ontwerpen en bouwen van installaties om dit plutonium om te vormen tot mixed oxyd fuel of Mox. De Amerikaanse dispositieprogramma's zullen in totaal meer dan 4 miljard dollar kosten en worden volledig door de Verenigde Staten zelf betaald. De Russische programma's worden geschat op 2,1 miljard dollar, die door de internationale gemeenschap zullen worden betaald.

Een internationaal consortium van donorlanden is bezig deze fondsen te verzamelen. De Verenigde Staten hebben reeds 400 miljoen dollar beloofd. Andere landen van de G7, waaronder het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Japan, hebben lagere bedragen toegezegd.

02.02 **Louis Michel**, ministre: En septembre 1998, les Etats-Unis et la Fédération de Russie ont conclu un accord aux termes duquel ils s'engageaient à se défaire chacun de 34 tonnes de plutonium militaire excédentaire. En septembre 2000, ils ont arrêté un échéancier pour la conception et la construction d'installations de transformation du plutonium en MOX (*Mixed Oxid Fuel*). Les programmes américains d'élimination des déchets nucléaires coûteront plus de quatre milliards et seront intégralement pris en charge par

Het gaat hier om een enorme opdracht die alleen tot een goed einde kan worden gebracht door een brede internationale financiering, een realistisch tijdsschema en een duidelijk engagement van de Russische Federatie zelf om zich aan de gemaakte afspraken te houden. Zowel de Verenigde Staten als de Russische Federatie hebben recentelijk hun overeenkomst herbevestigd. Elk zullen zij 34 ton militair plutonium tot Mox omvormen, waardoor de onomkeerbaarheid van de nucleaire ontwapening het best wordt gegarandeerd.

Tijdens de vergadering van de G8-landen werd een omvangrijk programma tot vernietiging van massavernietigingswapens uit de voormalige Sovjetunie overeengekomen. Duitsland en de Verenigde Staten hebben al concrete financieringsbeloften gedaan.

De Europese Unie heeft in haar gemeenschappelijke actie ter ondersteuning van non-proliferatie en ontwapening in de Russische Federatie in een bedrag van 5 miljoen euro voorzien voor de periode 1999-2001 voor het specifieke onderzoek naar de haalbaarheid van de Mox-optie voor het omvormen van militair plutonium.

Er is nog geen beslissing genomen over de bijdragen voor 2002. Deze beslissing dient te worden genomen in de algemene context van een debat over de aanwending van het budget voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de Europese Unie, waarbij een keuze moet worden gemaakt tussen talrijke voorgelegde dossiers en prioriteiten. De non-proliferatiewerkgroep van de Raad van de Europese Unie bereidt dit voor. Onder het Belgische EU-voorzitterschap werd daar herhaaldelijk gewezen op de noodzaak om voldoende middelen opzij te zetten voor de hierboven vermelde gemeenschappelijke actie. De beslissing dient echter bij consensus genomen te worden.

Op nationaal vlak heeft België in 2001 een bedrag van 300.000 euro ingeschreven op het budget preventieve diplomatie voor de financiering van de Belgische deelname in hoedanigheid van waarnemer aan de activiteiten van de trilaterale overeenkomst tussen de Russische Federatie, Frankrijk en Duitsland over het civiel gebruik van plutonium dat vrijkomt bij de ontmanteling van Russische kernwapens. Deze deelname maakt het voor de betrokken Belgische experts mogelijk een beter inzicht te verwerven in de bindende trilateraal onderzochte opties en de concrete mogelijkheden voor Belgische deelname aan eventuele op te starten Mox-projecten.

België heeft zich sinds vorig jaar officieel kandidaat gesteld om toe te treden tot de trilaterale overeenkomst en werd daarin ook door Italië gevolgd.

De beide kandidaturen worden gelijktijdig behandeld door de trilaterale groep. Een definitieve beslissing hierover hangt natuurlijk samen met de beslissing die de huidige leden van de trilaterale overeenkomst zullen nemen over de voortzetting van deze overeenkomst na 2002.

les Etats-Unis eux-mêmes. Les programmes russes sont estimés à 2,1 milliards de dollars et seront financés par la Communauté internationale. Un consortium international de pays donateurs se charge de recueillir les fonds nécessaires. Les Etats-Unis se sont engagés à verser 400 millions de dollars. Le Royaume-Uni, la France et le Japon apporteront également leur contribution.

Les Etats-Unis et la Fédération de Russie viennent de reconduire leur accord. Les participants aux réunions du G8 sont convenus d'un vaste programme d'éradication des armes de destruction massive de l'ex-URSS. L'Allemagne et les Etats-Unis ont déjà fait des promesses de financement concrètes. L'UE a mis à disposition 5 millions d'euros pour le désarmement de la Fédération de Russie pour la période 1999-2001. Ce budget a servi à l'étude de l'option MOX. Aucune contribution n'a encore été fixée pour 2002. Le groupe de travail du Conseil de l'UE qui s'occupe de la non-prolifération prépare ce dossier. La présidence belge a indiqué à plusieurs reprises que des moyens suffisants devaient être dégagés pour financer ce projet. Toutefois, la décision ne peut être prise que par consensus.

En 2001, la Belgique a consacré un budget de 300.000 euros au financement de son rôle d'observateur de la convention trilatérale entre la Fédération de Russie, la France et l'Allemagne, relative à l'utilisation civile du plutonium libéré par le démantèlement des armes nucléaires russes. La qualité d'observateur des experts belges leur permet de se faire une meilleure idée des options étudiées et d'évaluer l'opportunité d'une participation au projet MOX. L'an dernier, la Belgique s'est portée candidate pour adhérer à la

Trilatérale, suivie en cela par l'Italie. La décision relative à ces candidatures est, bien entendu, liée aux projets de la Trilatérale.

02.03 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, wij zullen uw antwoord toevoegen aan de andere elementen waarover wij beschikken.

Ik heb een kleine opmerking over de verdragen. Bij mijn weten is alleen het verdrag van 1 september 2000 relevant voor de eventuele verwerking van dit wapenplutonium. Eerder zijn er wel een aantal informele, maar geen verdragsrechterlijke afspraken over gemaakt.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

03 Samengevoegde vragen van

- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de dreiging van de staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking om de transfers naar het Zilverfonds te blokkeren" (nr. 7843)
- de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie over "de dreiging van de staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking om de transfers naar het Zilverfonds te blokkeren" (nr. 7844)

03 Questions jointes de

- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la menace du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement de bloquer les transferts vers le fonds de vieillissement" (n° 7843)
- M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Economie sociale sur "la menace du secrétaire d'Etat à la Coopération au développement de bloquer les transferts vers le fonds de vieillissement" (n° 7844)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken.)
(La réponse sera fournie par le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères.)

(...): (...)

03.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijn vraag is ook gericht aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken.

De **voorzitter**: Het antwoord zal worden verstrekt door de minister van Buitenlandse Zaken.

03.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, deze vraag is niet alleen gericht tot de beide partijen betrokken bij het conflict dat zich heeft voorgedaan in de regering en waarvan wij gisteren via de media kennis van kregen. Zij is ook gericht tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken omdat de secretaris voor Ontwikkelingssamenwerking aan hem is toegevoegd en omdat ik bijgevolg ook zijn standpunt terzake wilde kennen. Hij zal dus antwoorden namens de regering – de regering vormt één college – en dus ook namens de heer Vande Lanotte.

Mijnheer de voorzitter, waarover gaat het? Gisteren hadden we minstens de indruk dat er zich een ernstige kortsluiting had voorgedaan in de regering, want de vonken vlogen in alle richtingen

03.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): La presse de ce jour rapporte que le secrétaire d'Etat à la coopération au développement entend s'opposer farouchement aux mesures d'économies supplémentaires que le ministre Vande Lanotte se propose de réaliser à charge de son budget. Le secrétaire d'Etat menace même de bloquer les transferts vers le Fonds de vieillissement qui résulteront de ces économies.

tegelijktijd. In verschillende kranten beklagde de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking zich erover dat de minister van Begroting, de heer Vande Lanotte, zijn geld voor Ontwikkelingssamenwerking gedeeltelijk wou gebruiken voor besparingen. De staatssecretaris zette zich schrap. Dat heeft hij stilaan geleerd in de loop van deze legislatuur. Ik herinner me nog dat hij zich in het begin moest schrap zetten tegenover minister Michel. Nu is het tegenover de minister van Begroting. In feite kwam het erop neer dat hij deze keer zei: "Over mijn lijk". Hij zei dat weliswaar in cijfers en dreigde ermee transfers naar het Zilverfonds te blokkeren indien men aan zijn begroting zou raken.

Nu komt mij dat niet zo antipathiek over. Ik wil daarin eerlijk zijn. Ik heb er geen problemen mee dat men het Zilverfonds subsidieert met een gedeelte van het budget van Ontwikkelingssamenwerking. Daar gaat mijn vraag echter niet over. Wel wil ik weten wat er aan de hand is. Werd het conflict bijgelegd? Heeft minister Vande Lanotte, zoals de kranten het ons vertellen, de duimen gelegd?

Is er een soort misverstand gerezen, dat te maken heeft met het feit dat het budget voor Ontwikkelingssamenwerking nooit opgeraakt? Ik moet zeggen, mijnheer de voorzitter, dat hierin iets me telkens weer verbaast. Immers, in de partijprogramma's van alle traditionele partijen – ik bedoel daarmee de partijen die van zichzelf zeggen dat ze democratisch zijn – kunnen we lezen dat er meer moet worden uitgegeven aan Ontwikkelingssamenwerking. Als het er echter op aan komt, dan geeft men zelfs niet het budget uit dat men ter beschikking heeft en gebruikt men het om een besparing te maskeren.

Mijn laatste vraag terzake is dus ook bestemd voor de minister van Buitenlandse Zaken, die toch een overzicht heeft, zowel in die hoedanigheid als in de hoedanigheid van vice-eerste minister. Kunnen we hier spreken van een structureel systeem om telkens naar buiten de indruk te wekken dat men het budget voor Ontwikkelingssamenwerking verhoogt terwijl men er ondertussen op bekijpt? Zo ja, is dat nog wel ernstig te noemen? Ik dank de minister bij voorbaat voor zijn antwoord.

De **voorzitter**: U hebt dezelfde vraag gesteld aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking. Die komt straks aan bod. U houdt die vraag aan?

Est-il exact que le budget de la Coopération au développement n'est jamais totalement épuisé? La méthode qui consiste à d'abord augmenter ce budget avant de le restreindre répond-elle à une tactique délibérée? Le secrétaire d'Etat est adjoint au ministre des Affaires étrangères. Le ministre connaissait-il la position du secrétaire d'Etat?

Le **président**: Poserez-vous également cette question au secrétaire d'Etat?

03.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik had graag ook zijn standpunt gehoord. Dat begrijpt u wel.

De **voorzitter**: Zeker, ik noteer ook dat u spreekt over partijen die zich democratisch noemen. Dus neem ik aan dat uw partij zich niet democratisch noemt.

03.04 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Neen, mijn partij (...)

03.05 Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, ik ben vooraf niet ingelicht over de verklaringen die de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking voor de pers heeft afgelegd. Deze verklaringen wekken de indruk dat de begroting van

03.05 Louis Michel, ministre: Je n'avais pas connaissance des déclarations que le secrétaire d'Etat à la coopération au

Ontwikkelingssamenwerking wordt bedreigd door de bijdragen aan het Zilverfonds.

Het verband dat hier werd gelegd is niet rechtvaardig, nu er onderhandelingen aan de gang zijn met het ministerie van Begroting om voor 2002 het percentage van de werkelijk aan te wenden middelen van de begroting voor Ontwikkelingssamenwerking te verhogen.

Bovendien werd er tot op heden nog geen enkele beslissing genomen over een eventuele nieuwe overdracht van de begroting van Ontwikkelingssamenwerking naar het Zilverfonds.

développement allait faire à la presse. Ces déclarations donnent l'impression que le budget de la coopération au développement est menacé par les cotisations au Fonds de vieillissement. Jusqu'à présent, aucun nouveau transfert du budget de la Coopération au développement vers le Fonds de vieillissement n'est prévu. Des négociations sont en cours avec le ministère du Budget afin d'augmenter pour 2002 le pourcentage des moyens du budget de la Coopération au développement qui doivent effectivement être affectés. Dans ce contexte, les déclarations publiées dans la presse sont malheureuses.

03.06 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn kort antwoord.

Toch heb ik nog een vraag in verband met de eerste zin die hij uitgesproken heeft. Hij laat me weten dat hij niet op voorhand op de hoogte gebracht is. Hij zal het mij niet ten kwade duiden dat ik dat interpreteer als een – zij het lichte – terechtwijzing. Men had mogen verwachten van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, die hem toegevoegd is in zijn hoedanigheid van minister van Buitenlandse Zaken, dat hij in deze zaak eerst eventjes met de vice-eerste minister zou hebben gesproken. Mijn vraag is of ik dit als 'lichte terechtwijzing' juist interpreteer.

03.06 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Je crois pourtant déceler dans la réponse du ministre une légère réprimande à l'adresse du secrétaire d'Etat. Le secrétaire d'Etat aurait au moins dû informer le ministre.

Qui ne dit mot consent!

De **voorzitter**: Dat is een interpretatie.

03.07 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Neen, dat is een traditionele Franse wijsheid.

Le **président**: Certains silences sont circonstanciés!

03.08 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Eloquent!

03.09 Minister Louis Michel: Ik denk toch te mogen zeggen dat het budget van Ontwikkelingssamenwerking niet in gevaar is.

03.09 Louis Michel, ministre: Le budget de la Coopération au développement n'est pas menacé. C'est le principal.

03.10 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Neen, dat heb ik ook niet gesuggereerd. Il y a des silences éloquents.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Question de M. Jacques Lefevre au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les suites du sommet de Monterrey et la réduction de la dette des pays pauvres" (n° 7445)

04 Vraag van de heer Jacques Lefevre aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de gevolgen van de top van Monterrey en de schuldvermindering van de arme landen" (nr. 7445)

04.01 Jacques Lefevre (cdH): Monsieur le président, monsieur le ministre, dois-je rappeler que la Conférence de Monterrey s'est tenue du 18 au 22 mars. J'aurais voulu poser ma question début juin, mais les circonstances ont voulu que je ne puisse vous interroger qu'aujourd'hui. Cependant, le sujet est toujours d'actualité. En effet, je constate que, lors de toutes les grandes conférences des Nations Unies, il est toujours fait référence au "consensus de Monterrey" et à la "conférence de Doha" comme si, à Doha, il n'avait pas fallu trouver aussi un consensus. Mais il est vrai que les médias jouent ici sur les mots.

Ainsi, au sommet pour l'alimentation de la FAO, qui s'est tenu à Rome, au début du mois juin, il a encore été fait référence au consensus de Monterrey.

Ce consensus sert également de base au texte que l'on est en train de rédiger avec beaucoup de difficultés, semble-t-il, dans le cadre de la conférence de Johannesburg sur le développement durable..

Je me rappelle qu'avant la conférence de Monterrey, un échange de vues avait eu lieu en commissions jointes. A cette occasion, le premier ministre avait exprimé son mécontentement par rapport au texte préparatoire. C'est malheureusement ce texte qui a été approuvé à Monterrey sans avoir pratiquement fait l'objet de modifications. Or il ne mentionne pas les "objectifs du millénaire en matière de développement" tels qu'ils avaient été définis par les Nations Unies et qui sont les suivants:

- la diminution de moitié de la pauvreté mondiale d'ici 2015;
- l'éducation primaire universelle;
- la promotion de l'égalité des sexes;
- l'amélioration de la santé des mères de famille;
- la réduction de la mortalité infantile;
- la lutte contre le virus du SIDA.

Le texte du "consensus de Monterrey" n'aborde pas non plus la question des dangers que comporte la dérégulation des marchés financiers. L'opportunité de mettre en place une taxe sur les transactions financières y est éludée.

Il décrit les fameux investissements directs étrangers comme une panacée, mais omet ostensiblement d'associer le développement économique au respect des normes sociales et environnementales.

La question du genre est traitée de manière marginale.

Aucun engagement n'a été pris pour contraindre les Etats à consacrer leur richesse nationale prioritairement aux populations les plus vulnérables par la mise en place de systèmes de sécurité sociale adéquats.

Une invitation est lancée aux pays riches pour qu'ils consacrent 0,7%

04.01 Jacques Lefevre (cdH): Vandaag zou ik de resultaten willen bespreken van de conferentie van Monterrey die van 18 tot 22 maart werd gehouden. Uit de gedachtewisseling die aan de conferentie voorafging, bleek al dat de eerste minister niet tevreden was met de voorbereidende tekst. Het is zo dat de tekst van de 'Consensus van Monterrey' niets zegt over de 'millenniumdoelstellingen' voor het ontwikkelingsbeleid, zoals ze door de Verenigde Naties werden gedefinieerd. De tekst gaat niet in op het gevaar dat de deregulering van de financiële markten inhoudt.

Hij vergeet de economische ontwikkeling te koppelen aan het respect voor de maatschappelijke en ecologische normen. Er werd geen enkele dwingende bepaling opgesteld betreffende de instelling van adequate sociale zekerheidssystemen of het bijdragen tot de financiering van ontwikkelingssamenwerking.

Ook voor het probleem van de schuldenlast werd geen afdoende oplossing gevonden. Vooral op dit laatste punt had België vooruitgang willen boeken en daarom legde ons land het PAIR-voorstel op tafel, waarvoor overigens veel belangstelling was. Hebt u sindsdien geprobeerd om die belangstelling in andere instanties terug te winnen of te optimaliseren? Welke initiatieven heeft ons land genomen?

Promoot België in het IMF initiatieven inzake kwijtschelding van de schuld die verder gaan dan het initiatief voor de armste landen met hoge schulden? IJvert ons land voor het loskoppelen van het kwijtschelden van de schulden

de leur PIB à financer la coopération au développement, mais aucun calendrier contraignant n'accompagne cet appel alors que, lors de précédentes conférences, on essayait de fixer un calendrier.

Enfin, concernant, le problème de la dette, aucune initiative n'a été enregistrée qui vise à aller au-delà des actuelles mesures d'allègement décidées dans le cadre de l'initiative envers les pays pauvres très endettés (PPTe).

J'ai lu dans la presse que le premier ministre était relativement mécontent de ce qui s'était passé à Monterrey.

La Belgique a-t-elle pris des initiatives, après le sommet de Monterrey, allant dans le sens de l'échange de vues que nous avons eu ici.

La Belgique – il faut s'en féliciter – a voulu aller plus loin. Elle a mis sur la table une proposition d'annulation progressive de la dette (la proposition PAIR) qui consiste à créer un fonds destiné à racheter les dettes aux créanciers des pays pauvres, pour ensuite examiner la situation de chacun des pays et éliminer d'un seul coup le niveau de la dette qui n'est pas soutenable en termes de développement humain.

Cette proposition, même si elle n'a pas été adoptée, a suscité un certain intérêt auprès de plusieurs pays.

Ma question, monsieur le vice-premier ministre, est la suivante: avez-vous, depuis lors, essayé de récupérer ou d'optimiser cet intérêt dans d'autres instances? En d'autres mots, quelles initiatives notre pays a-t-il prises, après Monterrey, pour favoriser l'allègement de la dette du tiers-monde? Particulièrement:

1. Au sein du FMI, la Belgique promeut-elle des initiatives d'annulation de la dette qui vont au-delà de "l'initiative PPTe"? La Belgique milite-t-elle en faveur du découplage entre les annulations de dettes et les conditionnalités imposées dans le cadre des programmes d'ajustement?

2. Au niveau européen, quelles actions la Belgique mène-t-elle afin d'obtenir la révision des dispositions du Pacte de stabilité qui imposent aux Etats créanciers de comptabiliser les annulations de dettes comme dépenses budgétaires? Avez-vous défendu auprès de nos partenaires européens l'idée d'une révision de cet aspect du Pacte de stabilité qui, compte tenu de l'obligation de respect des critères de convergence, dissuade les gouvernements de procéder aux annulations de dettes?

3. Enfin, au niveau national, pouvez-vous nous dire où en sont les annulations de dettes consenties aux PPTe dont nous sommes les créanciers? En particulier, pouvez-vous nous donner depuis 1999 – car c'est en septembre 1999 que la Belgique a décidé de suivre les engagements pris par les pays du G7 à Cologne d'annuler 90% de la dette bilatérale des 42 pays membres du groupe PPTe – année par année et pays par pays, le montant des annulations de dettes consenties par la Belgique aux PPTe dont elle est créancière?

van de voorwaarden die aan die landen worden opgelegd in het kader van de aanpassingsprogramma's? Wat doet België op Europees niveau om de herziening te verkrijgen van de bepalingen van het stabiliteitspact die de schuldeisende landen verplichten schuldkwijtscheldingen als begrotingsuitgaven te boeken? Hebt u een herziening van dat aspect van het stabiliteitspact verdedigd?

Hoe ver staat het ten slotte op nationaal vlak met de schuldkwijtscheldingen aan de HIPC-landen waarvan wij schuldeiser zijn?

04.02 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, la Belgique a

04.02 Minister Louis Michel:

défendu un certain nombre de propositions ambitieuses en matière de réduction de la dette. A cet égard, je vous renvoie à la position belge préparée dans le cadre du Sommet de Barcelone et de la Conférence de Monterrey.

Il y a été dit qu'au niveau belge, la Belgique continuera à plaider pour le déliement de l'aide dans le cadre d'une recherche d'efficacité optimale de la coopération. En effet, selon des études réalisées par la Banque Mondiale, le déliement de l'aide serait en mesure de faire augmenter de 25% l'impact sur la lutte contre la pauvreté. L'allègement de la dette des pays pauvres et lourdement endettés est un préalable indispensable pour une lutte efficace contre la pauvreté et l'utilisation productive des ressources financières locales.

Dans cette optique, la Belgique privilégie: une mise en œuvre rapide, efficace et complète des accords de la facilité HIPC2, décidés antérieurement par le conseil des ministres; des initiatives dans une approche internationale pour faciliter l'accès des PMA aux mécanismes HIPC; des mécanismes complémentaires de conversions de la dette en programmes sociaux et de renforcement des capacités institutionnelles et humaines locales. Tout ceci doit être réalisé dans les limites des possibilités budgétaires et en veillant à la bonne gestion et à la construction de la paix après les conflits.

En ce qui concerne les conditionnalités, elles font partie intégrante de HIPC ou PPTE. A mes yeux, il n'est pas raisonnable d'accorder des annulations de dette sans le respect du minimum de bonne gouvernance agréé dans le cadre de la position belge pour Monterrey.

Enfin, soulignons que l'initiative HIPC2 n'est actuellement pas financée, à long, voire à moyen terme. Cette insuffisance ne relève pas de la responsabilité des européens.

Dès lors, défendre des positions plus ambitieuses, en sachant que nous éprouvons des difficultés à financer ce qui existe à l'heure actuelle, pourrait au mieux être pris pour des "wishfull thinking", au pire comme une volonté de saboter HIPC.

Par ailleurs, dans sa séance du 11 mai 2001, le Conseil des ministres a marqué son accord sur une remise des dettes bilatérales aux pays bénéficiant de l'initiative en faveur des pays les plus pauvres, très endettés. Je vous renvoie à ce titre à la décision du Conseil des ministres.

Le pacte de stabilité de l'Union européenne concerne les objectifs de stabilité budgétaire pour les Etats membres de l'Union européenne. La comptabilisation des annulations de dette comme dépenses budgétaires se fait selon les règles du système européen des comptes 95, (SEC 95). Celui-ci impose aux Etats membres de comptabiliser le coût des annulations de dette en une fois, l'année où les annulations sont consenties.

Il est clair que l'application du SEC 95 a des effets sur le respect du pacte de stabilité. Faut-il pour autant demander la renégociation de ce pacte et considérer que l'équilibre budgétaire ne doit plus être respecté?

België heeft een aantal verregaande voorstellen tot schuldvermindering verdedigd, waaronder het initiatief PAIR.

België pleit voor ontbonden hulp. De schuldverlichting van de arme landen met zware schuldenlast is een noodzakelijke voorwaarde voor een efficiënte strijd tegen de armoede en voor het productief aanwenden van de plaatselijke financieringsmiddelen. Wij staan dus achter een snelle, efficiënte en volledige toepassing van de HIPC II-akkoorden rond schuldvermindering, achter initiatieven, in een internationale context, om de minst ontwikkelde landen gemakkelijker toegang te geven tot het HIPC-mechanisme en achter bijkomende initiatieven tot omzetting van de schuld in sociale programma's.

De opgelegde voorwaarden maken deel uit van de HIPC-akkoorden; ik denk trouwens dat het niet verstandig zou zijn over te gaan tot schuldkwijtschelding zonder een minimum waarborg van goed bestuur. Op dit ogenblik is er voor het initiatief HIPC II geen financiering op lange en zelfs niet op middellange termijn; dat tekort is niet aan de Europeanen te wijten. Nog verregaander standpunten verdedigen zou dus als wishful thinking kunnen worden beschouwd of, in het slechtste geval, al een poging om HIPC stokken in de wielen te steken.

Wij hebben daarenboven beslist een aantal gevolgtrekkingen te maken op het vlak van de bilaterale schuldkwijtschelding voor de arme landen met zware schuldenlast. Het stabiliteitspact van de Europese Unie gaat over doelstellingen inzake budgettaire stabiliteit voor de EU-lidstaten. Wat het boeken van de schuldkwijtschelding als uitgaven in de begroting betreft: dat heeft eerder te maken met het ESR 95 (Europees systeem van

Deuxième élément, seule la Bolivie, en mai 2002, a fait l'objet d'une annulation de dette au titre de HIPC2, de 17.04 millions d'euros. C'est le seul pays qui ait atteint le point d'achèvement. Les 17.04 millions d'euros se composent, pour le Ducroire, le compte de l'Etat, 3,27 millions d'euros, pour le compte de l'Office, 2,77 millions d'euros. Total des crédits commerciaux, 6, 04 millions d'euros et les prêts d'Etat 11 millions d'euros.

D'autres pays sont concernés. La procédure d'annulation est en cours. Tant que les accords bilatéraux ne sont pas conclus, l'annulation n'est pas effective.

rekeningen), dat vraagt dat de lidstaten de kostprijs van die schuldkwijtscheldingen in één maal boeken, in het jaar waarin de schuldkwijtschelding wordt toegekend. De toepassing van het ESR 95 heeft een weerslag op het naleven van het stabiliteitspact, maar moet er daarom opnieuw over worden onderhandeld?

Ten slotte, enkel Bolivia heeft een schuldkwijtschelding gekregen als arm land met zware schuldenlast; nog andere landen komen in aanmerking, maar de kwijtschelding is nog niet doorgevoerd.

04.03 Jacques Lefevre (cdH): Monsieur le ministre, l'initiative lancée par la Belgique à Monterrey a été, selon "Derde Dimensie", soumise par le premier ministre à une réunion interministérielle des pays de l'OCDE. Connaissez-vous l'accueil qu'elle a reçu?

Pour la petite histoire, j'ai la version francophone et la version néerlandophone. Le fait que cela a été soumis à une réunion de l'OCDE n'apparaît que dans la version néerlandophone. Cela n'apparaît pas dans la version francophone du journal officiel. Je lis les deux et j'essaie de voir s'il y a des différences dans les textes et il y en a effectivement une à cette occasion-là. C'est probablement une erreur de l'imprimeur.

04.04 Louis Michel, ministre: Cela a été bien reçu par certains pays, moins bien par d'autres. C'est toujours la même chose. Disons que cela a été reçu d'une façon mitigée.

04.03 Jacques Lefevre (cdH): Het PAIR-initiatief, dat te Monterrey werd voorgesteld, werd aan de OESO-landen voorgelegd. Hoe hebben zij daarop gereageerd?

04.04 Minister Louis Michel: Sommige landen hebben dat goed onthaald en andere minder goed. De gevoelens waren dus gemengd.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

05 Samengevoegde vragen van

- de heer **Ferdie Willems** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het bezoek aan de Islamitische republiek Iran" (nr. 7454)
- mevrouw **Leen Laenens** aan de vice-eerste minister en de minister van Buitenlandse Zaken over "de mensenrechten in Iran" (nr. 7852)
- de heer **Jef Valkeniers** aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het uitvoeren van de doodstraf door steniging in Iran" (nr. 7862)

05 Questions jointes de

- M. **Ferdie Willems** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la visite à la République islamique d'Iran" (n° 7454)
- Mme **Leen Laenens** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "les droits de l'homme en Iran" (n° 7852)
- M. **Jef Valkeniers** au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'exécution de la peine de mort par lapidation en Iran" (n° 7862)

05.01 Ferdie Willems (VU-ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de

05.01 Ferdie Willems (VU-ID):

minister, het is duidelijk dat Iran belangrijk is voor ons land. Het is immers één van de belangrijkste olieleveranciers en omgekeerd is Europa goed voor 30 tot 40% van de inkomsten van het land. Daartegenover staat dat Iran zich op dit ogenblik zwaar bedreigd voelt, enerzijds door de VS die Iran samen met Noord-Korea en andere landen de 'as van het kwaad' noemen en anderzijds door de binnenlandse situatie. Er is een enorme werkloosheid, corruptie, er zijn 3 miljoen Afghaanse vluchtelingen en er is een probleem met drugs en prostitutie. Die laatste twee elementen zijn een gruwel in de ogen van een islamitisch land.

Dit alles brengt met zich mee dat Iran buitenlandse steun zoekt om het eigen regime recht te houden. Dat is een niet onbelangrijk aspect. Ik verwijt niet het feit dat Belgische politici naar Iran gaan. Ik heb zelf ook contacten, én met de ambassade, én met de Iraanse oppositie. Ze weten dat van elkaar. Hoe wordt tegengegaan dat dit verzoek aan u misbruikt wordt door doeleinden die u niet onderschrijft?

Ten derde, hoe evalueert u de beschuldigingen van terrorisme, uitgebracht door de VS? Ik wil herhalen dat Iran zelf herhaaldelijk de aanslagen van 11 september heeft veroordeeld. Het brengt zelf een nuance aan, het steunt bijvoorbeeld de Hezbollah. Zij zeggen dat het een negatief verzet is tegen de bezetting van ons land. Iran veroordeelt het terrorisme, maar brengt een nuance aan, die een ander licht op de zaak werpt.

Ik verwijs ook naar de verklaringen van de heer Zarif, vice-premier van Buitenlandse Zaken van Iran, die op 28 maart in Genève gezegd heeft dat ze geen nucleaire wapens hebben en ze die ook niet verspreiden. Diezelfde heer Zarif is op 19 juni in ons Belgisch parlement komen zeggen dat de beschuldigingen van de VS aan het adres van Iran bestemd zijn voor de eigen binnenlandse markt in de VS. Met deze uitspraak wil Bush vooral goed staan bij zijn conservatief kiespubliek. Bovendien wordt duidelijk dat Iran minder geviseerd wordt dan wij denken.

Graag had ik daarover uw appreciatie gehad. Hebt u een bemiddelende rol willen en kunnen spelen? Van dat willen, ben ik eigenlijk vrij zeker. Maar of het gelukt is, weet ik niet. Ik verwijs naar uitspraken in de pers, waarbij de Amerikanen stellen dat die toelating van Europa tot Iran helemaal niet aangenaam zou zijn voor hen. Ook Groot-Brittannië, Nederland en Duitsland appreciëren de stappen naar Iran, in het spoor van de VS, niet zo echt. Ik verwijs eveneens naar uw eigen verklaringen waarin u zegt dat wij de VS niet zijn. Daar kan ik u in volgen. Verder zegt u dat wij naar Iran gaan en dat wij de VS niet zullen provoceren, maar wel steun zullen bieden aan de progressieven in het regime van Iran. Hoe evalueert u dat? Hoe ziet u dat? Hoe kunnen we daar een bemiddelende rol spelen, zonder doelstellingen na te streven die we zelf niet willen?

Ten vierde, wat de fameuze mensenrechtenschendingen in dat land betreft, Iran is al een vijftigtal keer veroordeeld geweest door de VN. Dat is niet niets. Ik verwijs nog maar eens naar de onderdrukking van de vrouw. Ik kan wel begrijpen dat Iraanse autoriteiten stellen dat vrouwenemancipatie moet kunnen binnen het kader van de Islam, en niet onder druk van het Westen. Dat kan ik begrijpen. Wat ik helemaal niet meer kan begrijpen, is de politiek van executies die

L'Iran devient un partenaire de plus en plus important. Non seulement il est notre principal fournisseur de pétrole mais un tiers de ses importations vient d'Europe. Ce pays se sent mis sous pression par les Etats-Unis et menacé par des tensions internes. Il est donc logique que Téhéran cherche un soutien international pour son régime. La liste des visites récentes et futures entre l'Iran et la Belgique est longue.

Qu'a-t-il été exactement convenu au Conseil de l'Europe?

Comment le gouvernement belge évitera-t-il que ses visites soient interprétées dans la presse iranienne comme des manifestations de soutien au régime? Les gouvernements luxembourgeois, allemand et italien ont déjà annulé ou écourté des visites pour ces motifs.

Les Etats-Unis accusent l'Iran de soutenir le terrorisme international. Qu'en pense le ministre? L'Iran a du reste condamné les attentats du 11 septembre, fût-ce de manière quelque peu nuancée. Selon le vice-premier Sharif, les accusations américaines ne sont destinées qu'à l'usage interne des Etats-Unis. Les Etats-Unis et quelques pays européens n'apprécient pas notre rapprochement vis-à-vis de l'Iran. Le ministre Michel peut-il ou voudrait-il faire office de médiateur?

Les Nations Unies ont déjà condamné plusieurs fois l'Iran pour cause de violations des droits de l'homme. Il n'est que de songer à la situation de la femme ou aux 214 exécutions auxquelles il a été procédé au cours de la première moitié de cette année. Le vice-premier ministre Sharif a affirmé à la Chambre que la drogue était le motif de 90 % de ces exécutions. Aucun opposant politique n'aurait été exécuté mais

gevolgd wordt. Ik heb hier een lijst van vijf bladzijden bij mij – die zal ik u bezorgen na deze uiteenzetting – met enkel, officieel door het regime gecontroleerde opsommingen uit de Iraanse pers zelf. Telt men dit op, dan komt men uit op 214 executies, alleen al in de eerste helft van dit jaar. Hierbij gaat het ook om zwangere vrouwen en jongeren van bijvoorbeeld 17 jaar die terechtgesteld worden. Dat is dus niet niets.

Toen vice-premier Zarif in de Belgische Kamer op bezoek kwam, heb ik daar ontstellende dingen gehoord. De heer Lefevre was erbij, dus hij kan dit ook bevestigen. Die man heeft daar verkondigd dat aan die executies niet te zwaar getild moet worden, omdat het in 80 à 90 % van de gevallen gaat over executies wegens drugs. Dat werpt misschien een ander licht op de zaak, maar dat keurt ze nog altijd niet goed.

Zarif zei ook dat er geen enkele politieke opposant terechtgesteld werd, wat een enorme leugen is. Wanneer men de officiële berichtgeving nagaat in de Iraanse pers, dan is dit gewoon onjuist.

Bij het volgend feit kon ik mijn oren helemaal niet meer geloven. Hij zei namelijk dat steniging tegengegaan wordt en zeldzaam is. Bovendien is de voorwaarde vooraleer tot een steniging kan worden overgegaan dat de beschuldigde kan ontsnappen. Hij gaf als bewijs dat iemand die men dreigde te stenigen tot tweemaal toe aan de steniging kon ontsnappen. Begijpe wie begrijpen kan.

Ik sluit hier ook aan bij een vraag van de heer Valkeniers, die waarschijnlijk bij een volgende gelegenheid aan bod zal komen. Hij heeft een zeer terechte vraag over het stenigen van vrouwen, dat nog altijd doorgaat. Wat ik u wil vragen, mijnheer de vice-eerste minister, is of het juist is dat, zoals de pers schrijft, u in Iran of China op een muur van “beleefd aanhoren” en “beleefd onbegrip” stuit: ze luisteren wel naar u, maar als puntje bij paaltje komt vegen ze er hun voeten aan. Mijn vraag blijft dus de volgende. Hoewel ik “ja” zeg tegen economische hulp, vraag ik me af in welke mate we aan die economische hulp en economische relaties mensenrechten kunnen koppelen. Ik denk dat dat noodzakelijk is.

Ik heb ook nog een vijfde vraag over de minderheden. Ik heb die vraag ook gesteld in het Egmontpaleis op een colloquium dat georganiseerd werd door de Iraanse ambassade. Ik kreeg er toen geen antwoord op; misschien krijg ik er vandaag wel een. Men blijft er de Koerden en de Azeri's vervolgen. Ze ontkennen het wel, maar de feiten, zoals onder meer bekendgemaakt door de Koerden zelf, bevestigen dat die groepen wél worden vervolgd. In het geval van de Baha'i gaat zelfs het regime in Teheran akkoord met de vervolging, want het waren collaborateurs met de Sjah, zeggen ze. Ook over de vraag hoe men het onderdrukken van de eigen bevolkingsgroepen, minderheidsgroepen, kan hardmaken en tegelijk ook steun kan vragen in Europa had ik graag uw mening gehoord. Wat dat betreft, meen ik dat de vraag van mevrouw Laenens in dezelfde richting zal gaan.

05.02 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik kan kort zijn omdat ik aansluit bij de vraag van collega Willems. Meer specifiek had ik graag het rapport van de speciale vertegenwoordiger van de commissie inzake de situatie van

cette affirmation est mensongère. Concernant la lapidation, il dit qu'elle était rarissime et offre en outre à l'accusée une chance de s'échapper.

Je me joins également à une question de M. Valkeniers sur la lapidation des femmes, une pratique qui est toujours en vigueur en Iran. Pouvons-nous subordonner nos relations économiques avec l'Iran au respect des droits de l'homme?

En dépit de toutes les dénégations, les minorités sont toujours persécutées en Iran. Dans le cas des Bahai, le régime ne s'en cache même pas et se défend en arguant qu'ils ont collaboré avec le shah. Qu'en pense le ministre?

05.02 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Je voudrais attirer l'attention sur le rapport du représentant spécial de la

de mensenrechten in Iran, de heer Maurice Copithorne, onder de aandacht gebracht.

Dit rapport werd, naast vele andere, voorgesteld op de 58^{ste} zitting van de Mensenrechtencommissie van de VN in april jongstleden in Genève. Het rapport stelt duidelijk dat er het afgelopen jaar zo goed als geen vooruitgang werd geboekt inzake het statuut van de vrouw, het statuut van minderheden, religieuze minderheden, Azeri's en Koerden. Als belangrijke reden geven zij aan dat de discriminatie verankerd is in wetten en reglementen. Een belangrijk feit is toch wel dat de speciale gezant nooit toelating heeft gekregen om de situatie ter plaatse te gaan evalueren. Zijn mandaat werd dan ook met een jaar verlengd en er werd gevraagd de situatie op de volgende zitting van de Mensenrechtencommissie opnieuw ter sprake te brengen.

Ik denk dat het gefundeerd is om een stap verder te gaan, zodat op de Algemene Vergadering in het najaar een resolutie zou kunnen voorliggen die de problematiek van de schendingen van de mensenrechten in Iran zou aanklagen. We weten allemaal dat de Europese Unie in de VN gezamenlijk optreedt, maar iemand moet in de Europese Unie het initiatief nemen en we weten dat u in het verleden al meermaals initiatief hebt genomen in verband met de verdediging van de mensenrechten. Mijn concrete vraag is dus of België in de Europese Unie een initiatief wil nemen om ervoor te zorgen dat dit op de agenda van de Algemene Vergadering komt. Het sluit misschien ook aan bij de vraag van collega Willems naar het standpunt dat de Europese Raad terzake heeft ingenomen.

05.03 Minister **Louis Michel**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik kan inderdaad bevestigen dat er op de Raad Algemene Zaken van 13 mei geen akkoord totstandkwam, maar dat het wel lukte op de zitting van 17 juli. Een meerderheid, waaronder België, meende in navolging van de Commissie dat er moest worden gestreefd naar een beleid dat niet alleen evenwichtig, maar ook snel uitvoerbaar moest zijn. Dat behelsde een commercieel akkoord, dat volledig binnen de bevoegdheden van de Europese Unie zou liggen, met daarnaast politieke instrumenten die de politieke gevoeligheden van de relatie tot uiting zouden laten komen, bijvoorbeeld inzake mensenrechten, bestrijding van het terrorisme en massavernietigingswapens.

Het bleek duidelijk de meest efficiënte weg te zijn om de betrekkingen op het juiste spoor te plaatsen. Enkele lidstaten waren tegen. Zij waren de mening toegedaan dat met Iran een gemengd akkoord zou moeten worden afgesloten. Dat is één enkel geconsolideerd instrument, met implicatie van bevoegdheden van zowel de Europese Unie als van de lidstaten, waarin naast handelsbepalingen ook politieke clausules zouden worden ingeschreven. Het nadeel van deze laatste benadering was dat de verwezenlijking van een akkoord van dat type, omdat het door de 15 lidstaten moet worden geratificeerd, vele jaren – gemiddeld 4 tot 7 jaar – in beslag zou nemen. Het zou neerkomen op het heden beslissen van een beleid dat pas na 4, 5, 6 of 7 jaar een eerste uitwerking kan krijgen. Op 17 juni aanvaardden alle lidstaten dat zulks zinloos zou zijn. Ik heb dat trouwens ook verdedigd.

Op 11 en 12 juni heb ik inderdaad een bezoek gebracht aan Iran. Het was het eerste officiële bezoek van een Belgische minister van

commission, M. Maurice Copithorne, sur la situation des droits de l'homme en Iran. Selon ce rapport, aucun progrès n'a été réalisé sur le plan du statut de la femme et des minorités au cours de l'année écoulée. En outre, M. Copithorne n'a jamais eu l'occasion d'évaluer la situation sur place.

Le gouvernement a-t-il l'intention de prendre, au nom de l'Union européenne, l'initiative d'inscrire une résolution à l'ordre du jour de la prochaine assemblée générale des Nations Unies?

05.03 **Louis Michel**, ministre: Le Conseil "Affaires générales" a conclu un accord non pas le 15 mai mais bien le 17 juin. La majorité s'efforce de mettre en œuvre une politique qui soit non seulement équilibrée mais qui puisse aussi être mise en œuvre rapidement. Un accord commercial assorti d'instruments politiques devait être conclu avec l'Iran. Cette méthode semblait la plus efficace. Quelques Etats membres souhaitaient au préalable conclure un accord commun avec l'Iran mais cette formule présentait le désavantage que l'accord aurait dû être ratifié par tous les Etats membres, ce qui pourrait prendre de quatre à sept ans.

Je me suis rendu en Iran les 11 et 12 juin. Cette visite s'inscrivait dans le cadre général du dialogue entre les Etats membres de l'Union européenne et l'Iran. La situation interne est relativement complexe. Une lutte permanente pour le pouvoir est engagée entre

Buitenlandse Zaken aan Iran sedert meer dan 10 jaar. Het past in de ruime dialoog die de lidstaten van de Europese Unie met Iran aangaan en die in de laatste 12 maanden niet minder dan 6 Europese ministers van Buitenlandse Zaken naar Teheran heeft gebracht. De interne politieke situatie in Iran is vrij complex en wordt gekenmerkt door een permanente machtsstrijd tussen meer conservatieve elementen, meestal uit religieuze kringen, en progressieve krachten die bij de laatste verkiezingen van het Iraanse volk een zeer ruime steun kregen.

België volgt met belangstelling de politieke ontwikkelingen in het land, die duidelijk in de richting van politieke hervormingen, economische vooruitgang en meer openheid naar de wereld toe, gaan. De bedoeling van mijn reis was in essentie de Iraanse leiders aan te moedigen om deze nodige hervormingen resoluut voort te zetten. Ik had zowel gesprekken met zogenaamde reformisten als met conservatieven. Mijns inziens hebben ook deze laatsten begrepen dat hervormingen, voornamelijk onder publieke druk, onafwendbaar zijn. Tijdens mijn bezoek in Teheran is duidelijk gebleken dat Europese aarzelingen om dialoog en samenwerking aan te halen, het kamp van de conservatieven in Iran zouden dienen, want het zal reformisten die de toenaderingspogingen tot Europa steunen, in verlegenheid brengen.

Vanzelfsprekend stonden de politieke thema's vooraan op mijn agenda. Het thema van het terrorisme werd in ondubbelzinnige bewoordingen aangesneden. Iran verzekerde mij van zijn bereidheid om actief mee te werken aan de strijd tegen het terrorisme. Het herinnerde aan het feit dat het zelf slachtoffer is van terroristische groeperingen, zoals de Mujahedin-e Khalq Organization, gekend als MKO. Het stelde tevens met ontegensprekelijke pertinentie dat het de eerste was om de strijd aan te binden met het Taliban-regime in Afghanistan en dat het nu actief en positief wil meewerken aan het herstel van de stabiliteit in het buurland Afghanistan.

Beschuldigingen als zou Iran het internationaal terrorisme in één of andere zin steunen, werden heftig van de hand gewezen.

Wat de vierde en de vijfde vraag van de heer Willems betreft, heb ik ook duidelijk gewezen op het belang dat ik hecht aan de toestand van de mensenrechten in Iran. Daarbij heb ik onderstreept dat de discriminatie van religieuze en andere minderheden, de inperking van het recht op meningsuiting en de uitvoering van de doodstraf en andere onmenselijke straffen voor ons onaanvaardbaar blijven. Ik ben tussenbeide gekomen in concrete gevallen zoals die van journalist Urzan en schrijver Gadzi alsmede over de toestand van de Baya. De gesprekken hierover met mijn Iraanse partners waren doorgaans zeer open. Zijn aanvaardden een gedeelte van de kritiek doch benadrukten dat er de laatste jaren duidelijk vooruitgang was geboekt en stelden dat Iran de vergelijking met buurlanden uit de regio in menig opzicht kon doorstaan. Iran toonde zich bereid om de dialoog over de mensenrechten te verdiepen. Het toonde zich zelfs bereid om zijn gerechtelijk systeem, dat bekend staat als zeer conservatief, open te stellen voor internationale uitwisselingen en samenwerking. De vice-minister van Buitenlandse Zaken van Iran bevoegd voor Mensenrechten is trouwens sindsdien met betrekking tot dit thema opnieuw op bezoek geweest in Brussel om onder meer gesprekken te voeren met de Europese Commissie.

les forces conservatrices et les progressistes. Le voyage visait à encourager les dirigeants iraniens à poursuivre sur la voie des réformes. Les conservateurs aussi ont compris que les réformes étaient inéluctables. Toute hésitation manifestée par l'Europe dans le développement des relations avec l'Iran servirait le camp des conservateurs dès lors où elle embarrasserait les progressistes.

Le gouvernement iranien m'a assuré qu'il était prêt à prendre une part active à la lutte contre le terrorisme. L'Iran est lui-même victime des groupements terroristes. Il affirme avoir été le premier à s'engager dans la lutte contre les Talibans et souhaite contribuer au rétablissement de la paix en Afghanistan. Il dément tout soutien au terrorisme.

J'ai souligné l'importance que revêt le respect des droits de l'homme. J'ai ensuite évoqué la discrimination des minorités, la limitation de la liberté d'expression et la peine capitale. J'ai également abordé des cas concrets. Les débats se sont déroulés dans une ambiance caractérisée par l'ouverture d'esprit. Mes interlocuteurs ont admis certaines critiques tout en mettant en évidence les avancées réalisées au cours des dernières années. Ils sont dits disposés à approfondir le dialogue sur les droits de l'homme et à ouvrir leur système législatif au dialogue et à la collaboration.

Comme le sait Mme Laenens, l'UE a été perdante lors du vote à propos de l'Iran au cours de la dernière séance de la commission des Droits de l'homme. Le mandat du représentant spécial n'a pas non plus été reconduit. Aucune décision n'est encore intervenue concernant le dépôt d'une nouvelle résolution à l'assemblée générale des Nations Unies.

Zoals u weet heeft de Europese Unie tijdens de laatste zitting van de commissie Mensenrechten de stemming over de resolutie inzake de situatie van de mensenrechten in Iran verloren. Aangezien deze resolutie niet werd aangenomen werd het mandaat van de speciale vertegenwoordiger niet vernieuwd. Dit is voor de Europese Unie een teleurstelling. Tijdens de evaluatie van de zitting werd bijzondere aandacht besteed aan dit onderwerp, met name de toekomst van deze resolutie. In dit stadium werd nog geen enkele beslissing genomen over het indienen van een nieuwe resolutie over Iran bij de algemene vergadering. Hierover wordt overleg gepleegd binnen de vijftien. Ik kan u momenteel geen definitief antwoord geven.

Aan de andere kant onderzoekt de EU de opportuniteit om een mensenrechtendialoog met Iran aan te gaan en dit op vraag van Iran. Tijdens mijn laatste bezoek aan Teheran heb ik lang met mijn Iraanse gesprekspartners over deze zaak gesproken. Ik ben voorstander van elk mechanisme dat de mensenrechtendialoog met dit land weer op gang brengt. Deze dialoog zal onder andere toelaten de inzet van Iran voor de mensenrechten na te gaan alsook hun wil om een daadwerkelijke discussie over dit onderwerp te voeren. Het is noodzakelijk dat deze dialoog vooruitgang boekt aangaande de mensenrechten op het terrein. Ik kan u in ieder geval verzekeren dat zowel voor België als voor de Europese Unie de situatie van de mensenrechten in Iran een zorg blijft. Dit zal mijn aandacht weerhouden en deel uitmaken van onderzoek binnen de diverse internationale fora zoals deze van de politieke dialoog.

05.04 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de minister, de adviseur van president Khatami inzake vrouwenzaken, mevrouw Zahra Shojaii, verdedigt de onmenselijke straf van steniging en noemt ze zelfs noodzakelijk voor de verdediging van de familiewaardigheid. Zij antwoordde dit op een kritiek van uw collega, mevrouw Onkelinx, over deze praktijken in de krant Ressalat Daily van 6 juli jongstleden.

Alhoewel Khatami zagezegd doorgaat voor gematigd zien we dat de fanatiek religieuze mullahs nog steeds een discriminatoire toon zetten tegenover de vrouwen. In de vijf jaar waarin de heer Khatami nu aan het bewind is werden drieëntwintig doodstraffen door steniging uitgevoerd. Zestien daarvan waren vrouwen. Op dit ogenblik wachten nog vier vrouwen op de uitvoering van de tegen hen uitgesproken doodstraf door steniging. Onlangs kon een gelijkaardig vonnis in Nigeria worden vermeden door een protest van de Westerse wereld.

Bent u bereid om ook in Iran te protesteren tegen deze barbaarse manier van optreden?

05.05 Minister Louis Michel: Mijnheer Valkeniers, natuurlijk zal ik protesteren tegen zulke praktijken. Ik heb zo-even gezegd dat wij over deze problematiek zeer diepgaand hebben gediscussieerd met Khatami zelf. Wat wordt Khatami verweten? Khatami is nog steeds zeer populair maar hij heeft veel van zijn populariteit verloren, omdat een groot deel van de bevolking geloofde dat hij voor diepgaande hervormingen kon zorgen. Men verwijt hem eigenlijk een tekort aan

L'UE examine l'opportunité d'un dialogue sur les droits de l'homme avec l'Iran, ce que je préconise. Ce dialogue permettrait de mettre à l'épreuve la bonne volonté et l'engagement de l'Iran. Il doit déboucher sur des avancées.

Pour la Belgique comme pour l'UE, la situation des droits de l'homme en Iran reste préoccupante.

05.04 Jef Valkeniers (VLD): La conseillère du président Khatami pour les questions relatives aux femmes, Mme Zahra Shojaii, défend le principe de la lapidation en tant que sanction.

Bien que M. Khatami passe pour un président modéré, les mollahs fanatiques continuent de préconiser la ségrégation des femmes. Depuis l'arrivée au pouvoir de M. Khatami, 23 condamnations à mort par lapidation ont déjà été exécutées. Dans 17 cas, il s'agissait de femmes. 4 femmes attendent encore d'être exécutées.

Le ministre est-il disposé à intervenir contre ces actes barbares?

05.05 Louis Michel, ministre: Je suis bien entendu prêt à protester contre l'exécution de la peine de mort par lapidation en Iran.

M. Khatami a perdu une partie de sa popularité parce que la

moed. Hij heeft door zijn populariteit immers steun gekregen die hem toeliet om het probleem echt aan te pakken. Het verwijt dat ik veel gehoord heb is dat Khatami het moest en kon doen maar dat hij het nog niet gedaan heeft. Dat is een verwijt dat algemeen gehoord wordt. Het probleem is eigenlijk de Iraanse grondwet. Het parlement keurt met een comfortabele meerderheid hervormingswetten en moderniserende wetten goed. De raad van religieuzen heeft echter steunend op de grondwet het recht om die te vernietigen.

Au moment où j'étais là-bas, on a voté une loi interdisant l'utilisation de la torture en matière de justice. Cette loi a été votée au parlement iranien à une majorité confortable mais le conseil dont j'ai oublié le nom – je crois que c'est le conseil d'évaluation – et qui est composé essentiellement de religieux, a estimé que cette loi était contraire à la sécurité iranienne et a donc supprimé la loi.

Ik heb de gelegenheid gehad om daarover te spreken met intellectuelen, artiesten en journalisten. Zij hebben mij gezegd dat zij menen dat de dingen maar kunnen veranderen door een revolutie, want de grondwet maakt hervormingen onmogelijk. Het probleem is dus gekend.

Meer in het algemeen ben ik nog steeds overtuigd van het feit dat wij op economisch vlak zo vlug mogelijk een band moeten creëren tussen Iran en de Europese Unie. Daarnaast moet een politieke dialoog plaatsvinden over alle mogelijke onderwerpen met inbegrip van de mensenrechten. Wij hebben dit lang kunnen bespreken met Khatami en de minister van Buitenlandse Zaken, Karazi. Beiden zijn eigenlijk reformisten maar zij hebben het natuurlijk niet gemakkelijk. Zij pleiten ervoor dat wij hen zouden helpen om een opening tot stand te brengen zodat politieke hervormingen makkelijker tot stand kunnen komen. Sta me toe een voorbeeld te geven. Op enkele maanden tijd heb ik een groot verschil gevoeld. Toen ik tijdens het Belgische voorzitterschap van de EU in Teheran was, konden de journalisten niemand interviewen omdat mensen op straat niet wilden antwoorden. De laatste keer dat ik daar was, liepen de burgers zelf naar de journalisten om hun verhaal te kunnen doen.

population lui reproche de manquer de courage. Le problème réside toutefois dans la Constitution qui autorise le Conseil religieux à déclarer caduques les lois approuvées par le Parlement.

In het Parlement werd met een ruime meerderheid een wet aangenomen die martelpraktijken verbiedt, maar de religieuze raad was de mening toegedaan dat die wet in strijd was met de Iraanse veiligheid en heeft ze afgeschaft.

Des journalistes et des intellectuels m'ont dit que la Constitution empêche à un tel point les réformes qu'une révolution est presque nécessaire pour y changer quelque chose.

Nous devons créer le plus vite possible un lien économique entre l'Iran et l'UE et entamer ensuite un dialogue politique.

En l'espace de quelques mois, une grande différence est apparue. Lors de notre précédente visite, les journalistes n'avaient pas la possibilité d'interviewer des gens, alors que, cette fois, les citoyens venaient eux-mêmes à notre rencontre pour se plaindre de divers problèmes.

05.06 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik zal zeer kort repliceren.

Mijnheer de minister, ik ben tevreden met wat u op Europees vlak hebt bereikt. Ik zou erop willen blijven aandringen dat men ook aandacht besteedt aan wat ik de "nazorg" – controle en eventueel economische sancties – zou durven noemen. De koppeling van onze hulp aan politieke voorwaarden – lees mensenrechten – kan geen dode letter blijven. We moeten blijven controleren of er op het terrein iets verandert, anders blijft dit gewoon een vodge papier.

Ik onderschrijf uw analyse voor 100% als zouden verkiezingen in Iran niet veel betekenen. De echte machthebbers zijn de conservatieven. Dit blijft een dilemma in heel onze relatie met Iran.

Ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag op welke manier België heeft geprobeerd om de foutieve indruk, die de Iraanse pers wekt – waarvoor Luxemburg, Duitsland en Italië trouwens hebben gewaarschuwd – om bezoeken als het uwe anders te duiden, te

05.06 Ferdy Willems (VU&ID): Nous devons subordonner notre soutien à quelques conditions sociales et politiques et nous devons continuer de contrôler la situation dans le pays. En réalité, les élections dans ce pays ne signifieront pas grand-chose. C'est le même groupe traditionnel de dirigeants qui détient le pouvoir depuis des années. Les visites des Belges sont aussi interprétées différemment dans la presse. Elles sont utilisées pour servir la propagande nationale. En ce qui concerne le terrorisme, notre collègue Valkeniers est cité dans un journal de l'opposition iranienne où il déclare que le vrai

weerleggen.

Ik onderschrijf uw analyse dat het afbouwen of niet verlenen van Europese, economische contracten met Iran in de eerste plaats de conservatieven ten goede komt. We kampen zoals steeds met hetzelfde dilemma. Als we niets doen, is het verkeerd en als we wel iets doen, wordt het verkeerd uitgelegd. Dit is geen gemakkelijke situatie.

Op het vlak van het terrorisme zit ik toch met een tegenstrijdigheid. De heer Valkeniers wordt geciteerd in een blad van de Iraanse oppositie. Hij zou gezegd hebben dat het in de lijst van terroristische organisaties opnemen van de Iraanse oppositie een vergissing is. Hij zou daarbij ook de vraag hebben gesteld of de Iraanse staat dan de echte terrorist is.

Er is ook sprake van een gebrek aan logica als de Iraanse regering zegt dat zij de Hezbollah steunen omdat deze organisatie zich verzet tegen een dictatoriaal regime, in casu Israël.

Zij aanvaardt dezelfde logica niet voor de oppositie in Iran zelf: die mag zich niet verzetten, want die heeft geen legitieme aanspraken.

Ik ben heel tevreden dat u uw woorden concreet hebt omgezet in daden wat de mensenrechten betreft. Het is dikwijls boeiender en belangrijker om enkele concrete dossiers aan te pakken dan het bij verklaringen te laten. Dat hebt u dus blijkbaar gedaan. A fortiori verheug ik mij er over dat u dat inderdaad hebt gedaan tegenover de Bahaï, de meest bedreigde minderheid, meer nog dan de Koerden. In West-Europa is het weinig geweten, maar meer nog dan de Koerden of de Azeri is die groep onderhevig aan vervolging. Mijn dank omdat u het voor hen hebt opgenomen.

De vrouwenrechten dan. Ik wil toch ook iets zeggen dat wij in dit huis en zelfs in deze zaal, toen de Arabische Wereldliga hier op bezoek was, al gehoord hebben. Ik heb het ook in Marokko gehoord, u hebt het ook in Iran gehoord en het werd hier ook reeds in de Senaat gezegd door minister Zayev. Als wij vrouwenrechten opleggen als een Westers axioma, bereiken wij in de islamitische wereld enkel het tegenovergestelde effect. Als men de Koran kent, is er de mogelijkheid om van daaruit en vanuit de islamitische filosofie zelf te komen tot emancipatie van de vrouw. Dat is een belangrijk aspect waarin ik de islamieten wel kan volgen. Als zij dat moeten ondergaan als een dictaat uit het Westen, wordt dat contraproductief. Tot daar enkele bedenkingen bij uw boeiend antwoord.

05.07 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, u hebt gezegd dat u teleurgesteld was en ik ben dat met u. Als wij de tekst van de resolutie lezen, was een verlenging van het mandaat meer dan noodzakelijk. Ik hoop dan ook dat er in de algemene vergadering een stap vooruit gezet kan worden. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de relaties tussen de EU en andere landen als Turkije. Daar zijn toch minstens de criteria van Kopenhagen in het spel, waarnaar wij steeds kunnen verwijzen. Een resolutie zou het voordeel hebben dat daardoor iets vaststaat en door een meerderheid hopelijk wordt goedgekeurd, zodat het steeds opnieuw kan worden vooropgesteld. Ik zit een beetje met dezelfde vraag als de heer Willems. Wat u ginder in de politieke dialoog naar voren

terroriste, c'est l'Etat iranien.

Le ministre a abordé sur place des dossiers concrets relatifs aux droits de l'homme. C'est ainsi que le ministre a pris fait et cause pour les Bahai, une ethnie qui est peu connue ici mais qui est menacée là-bas, plus encore que les Kurdes en Irak. En ce qui concerne les droits de la femme, il ne serait selon moi pas admissible d'imposer notre conception occidentale de ces droits. Cela n'aurait qu'un effet inverse parmi la communauté islamique locale. Par conséquent, il vaut mieux œuvrer à l'émancipation des femmes à partir de la tradition coranique.

05.07 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Je me réfère à la relation entre l'UE et la Turquie dans le cadre de laquelle nous nous basons sur la Convention de Copenhague. Le dialogue que nous entretenons avec les gens a été mis en avant d'une façon déformée sur place.

schuift, wordt blijkbaar niet zo weergegeven naar buiten toe. Het lijkt mij belangrijk dat er in de toekomst ook kan worden op aangedrongen dat verklaringen die worden afgelegd, op de een of andere manier in de openbaarheid kunnen komen. Zo kunnen niemands woorden worden verdraaid en naar voren gebracht alsof u alles steunt wat officieel wordt verklaard.

05.08 Minister **Louis Michel**: Ik ben het daarmee niet eens. Mijn woorden werden niet geïnterpreteerd en ik ben zeer duidelijk geweest, ook publiek en met de pers. De Belgische pers was trouwens aanwezig. Ik had niet de indruk dat de Iraanse pers mijn woorden heeft verdraaid. Dat is niet waar. De reformisten waren zeer tevreden dat wij daar waren, dat is zo. Zij beweren dat onze aanwezigheid daar en de dialoog met hen, hen helpt. De voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken is een journalist die een krant heeft. Hij werd veroordeeld en zou normaal in de gevangenis gezeten hebben, maar dat was niet zo: hij was in het Parlement. Wij hebben die man daar ontmoet. Eigenlijk is hij een oppositieleider. Wij hebben hem gevraagd of onze aanwezigheid en onze gesprekken daar zijn strijd dienden. Hij heeft geantwoord dat dit natuurlijk zo was, dat wij zo veel mogelijk en zo dikwijls mogelijk moesten komen en dat wij absoluut economische banden moesten aanknopen om tot een mentaliteitswijziging te komen en hen te helpen.

Je ne suis pas d'accord du tout, mais je ne peux me rendre sur place en étant certain que la presse ne s'adonnera pas à des interprétations.

En tout cas, je peux vous dire que j'ai rencontré la presse, que j'ai lu les journaux, que j'ai fait traduire les articles de presse et je peux vous assurer qu'elle n'a pas utilisé les propos que j'ai tenus là-bas. Je suis désolé de vous dire que vous affirmez des choses qui ne sont pas justes. La presse n'a pas eu le sentiment que je venais apporter "un coup de main" aux conservateurs. D'ailleurs, l'Ayatollah, que j'ai rencontré, a un vrai pedigree de conservateur. Je me suis "accroché" de façon assez brutale avec lui au point qu'il a bien pensé, tout comme ma délégation, que j'allais m'en aller. J'ai cependant décidé de rester, ce qui nous a permis de discuter – cela devrait intéresser le philosophe que vous êtes, monsieur Lefèvre – longuement de leur concept de la démocratie religieuse. Vous comprendrez que c'est pour moi un concept assez curieux qui ne correspond pas à notre conception de l'Etat impartial. J'ai donc eu un dialogue philosophique avec l'Ayatollah sur ce qu'était pour nous l'"Etat impartial". Je ne l'ai manifestement pas convaincu. Toutefois ce dialogue a été assez long et assez complexe. Mais je n'ai pas le sentiment que mes propos aient été utilisés.

Vous savez, vous trouverez toujours des gens qui considéreront qu'en nous rendant dans ce pays, nous cautionnons son régime. En réalité, on cautionne le régime en ne posant pas les questions qu'il faut poser ou si nous ne leur disons pas que les condamnations à mort et les exécutions sont pour nous inadmissibles. Nous cautionnons le régime si, par exemple, nous ne leur faisons pas savoir qu'il est pour nous inacceptable qu'un conseil religieux puisse supprimer une loi votée à l'unanimité ou à la majorité dans un parlement. Nous avons dit tout cela de façon très brutale d'ailleurs. Il ne faut pas oublier qu'il existe des gens comme Khatami, Karadzy ou comme l'ancien ministre de la culture que j'espère pouvoir vous

05.08 **Louis Michel**, ministre: Je ne partage pas votre avis. La presse iranienne ne déforme pas nos propos. Les réformistes se félicitaient de notre présence. Nous avons demandé au président de la délégation, un chef de l'opposition, si notre présence servait sa cause. Il a répondu que c'était certainement le cas et que nous devions continuer à nous rendre sur place et à tisser des liens.

Ik ben het absoluut niet met u eens. Ik kan daar niet naartoe gaan en er zeker van zijn dat de pers mijn woorden niet verkeerd zal interpreteren. In dit precieze geval heeft de pers mijn woorden wel verdraaid. Ik heb ginds een echte Ayatollah, een conservatief, ontmoet. Wij hebben een vrij brutale aanvaring gehad maar ik ben niettemin gebleven.

Wij hebben een vrij lange en vrij ingewikkelde discussie gehad over hun concept van "religieuze democratie", dat volledig verschilt van onze opvattingen over de onpartijdige Staat.

Men steunt een regime enkel wanneer men de juiste vragen niet stelt, wanneer men bijvoorbeeld niet zegt dat het onaanvaardbaar is dat een religieuze raad een democratisch goedgekeurde wet kan afschaffen, dat men gekant is tegen de doodstraf...

Ik heb in Iran ook een buitengewone man ontmoet: de oud-minister van Cultuur, die journalisten heeft verdedigd en die een repliek op de *Satanische verzen* van Salman Rushdie heeft geschreven. Momenteel werkt hij aan een boek met de titel *Andere*

présenter car c'est un homme remarquable, qui dirige des civilisations, qui est très proche de Koffi Annan et qui est pourtant un religieux. Je pense vous avoir déjà dit qu'il a écrit un livre en réponse au "Versets sataniques" de Rushdie. C'est un homme d'une très haute culture. Il vient d'écrire un livre dont je dois bientôt recevoir la traduction et qui s'intitule "Lectures différentes de textes secrets". Quel est le concept de ce livre? Il cherche dans toutes les religions le fond commun compatible avec l'Etat impartial. Il cherche aussi à isoler toutes les divergences au travers des religions qui posent problème avec l'Etat impartial mais pour lesquelles on peut trouver des solutions. Il essaie également de relever, dans les différentes religions, tous les éléments de divergence totalement incompatibles avec l'Etat impartial. Pour le problème de l'homosexualité, par exemple, il cherche comment supprimer cet élément de ce qui figure comme incompatible et inacceptable dans tous ces textes, y compris dans la religion islamique. C'est donc un homme d'une très grande ouverture de vue et très positif. Il m'a dit qu'il n'avait pas encore trouvé la rhétorique religieuse qui lui permettrait de dire qu'ils avaient "tout faux".

C'est un débat qui était très intéressant. J'ai passé toute une soirée avec cette personne. C'est probablement le successeur de Khatami. Pour le moment, c'est l'homme le plus populaire en Iran. Il a été ministre de la Culture. Il a protégé très fortement les journalistes, au point qu'il a dû donner sa démission. J'ai donc eu des discussions très intéressantes avec lui. Il ne s'agissait pas de discussions complaisantes. C'étaient des discussions très sérieuses où il n'y avait aucune place pour la complaisance.

Evidemment, on peut toujours décider que tant que ces pays-là ne sont pas démocratiques, on n'y va pas, qu'on n'a pas de dialogue avec eux, qu'on ne commerce pas avec eux, etc. Si tel est le cas, les conservateurs seront encore au pouvoir pendant un siècle. C'est aussi simple que cela.

Mon problème à moi, c'est ce dilemme. Il n'y en a pas d'autre. Il est évident que si on y allait en ne faisant que de la pure diplomatie, en agissant selon le "politiquement correct", on n'aiderait pas les réformistes. Mais ce n'est pas ce qu'on a fait. Mme Onkelinx a fait des déclarations extrêmement fortes lors des contacts qu'elle a eus. Mais bien sûr, ce n'était pas facile.

05.09 Jef Valkeniers (VLD): We hebben gezien in Nigeria dat een wereldwijd protest succes heeft gekend.

Denkt u dat het aangewezen is om ook in deze een soort van protest te organiseren langs voorstellen van resoluties of moties in de parlementen. Bent u bereid dat onze ambassadeur zijn ongenoegen ter plaatse uit omtrent het verder uitvoeren van doodstraffen door steniging?

05.10 Minister Louis Michel: Ik ben tot alles bereid. Op het ogenblik bekleedt België een aparte positie in zijn betrekkingen met Iran. Persoonlijk denk ik dat we goed geplaatst zijn om de zaken in de goede richting te krijgen. Het is natuurlijk de vraag of wij de kar willen trekken van een internationaal protest en zo onze positie dreigen te verliezen. Zulks moet men weten. Ik volg u in uw visie. Ik zal het vertalen en ik zal het steunen als u mij dat vraagt. Ik ben op het

interpretaties van heilige teksten. Het boek zoekt in alle godsdiensten een gemeenschappelijk raakpunt met de onpartijdige Staat, probeert alle elementen te onderscheiden die in strijd zijn met de onpartijdige Staat, maar waarvoor een oplossing kan worden gevonden en spoort in de verschillende godsdiensten alle elementen op die volledig onverenigbaar zijn met de onpartijdige Staat. Hij vindt geen enkele godsdienstige leer waarvan hij kan zeggen dat ze het helemaal verkeerd voor heeft.

We hebben wel degelijk onze stem laten horen. We kunnen ook beslissen dat zolang deze Staten niet democratisch zijn, we er niet naartoe zullen gaan en we geen handel met hen zullen drijven...

Dat lijkt me geen oplossing. Als we er naartoe gaan en alleen maar aan correct politieke doen, helpen we de progressieve krachten ook niet vooruit en zullen de conservatieve krachten over honderd jaar nog altijd aan de macht zijn.

05.09 Jef Valkeniers (VLD): Ne faudrait-il pas, par l'adoption de résolutions et de motions dans nos parlements, organiser une protestation contre la peine de mort par lapidation? La Belgique devrait en prendre l'initiative.

05.10 Louis Michel, ministre: Peut-être pas. La Belgique se trouve dans une position particulière. Je souhaite bien sûr soutenir de telles actions, mais je ne suis pas sûr qu'elles porteront des fruits. Cet accord économique

ogenblik niet zeker dat men geen kans moet geven aan het economisch akkoord op Europees vlak. Men mag niet vergeten dat men tezelfdertijd een politieke dialoog opent. Zulks valt samen en is niet gebonden aan een verder akkoord. Het komt wel samen voor.

05.11 Jef Valkeniers (VLD): Meer goodwill dan bedreigingen.

05.12 Jacques Lefevre (cdH): Monsieur le ministre, je voudrais simplement dire que je suis en faveur d'initiatives comme celles que le ministre a prises. Le contact est nécessaire si on veut faire évoluer les droits de l'homme. Je pense donc que la finalité doit non seulement être d'ordre économique mais également humain.

Il y a quelques semaines, nous avons reçu le vice-ministre des Affaires étrangères et ministre des droits de l'homme. Ce monsieur possède un curriculum vitae impressionnant. Il a effectué toutes ses études aux Etats-Unis. Il est porteur d'un MBA, d'un doctorat, etc. des universités américaines, mais il est quand même venu défendre la lapidation. Son principal argument était que celle-ci permettait d'échapper à la mort. Par la pendaison, on n'y échappe pas, mais grâce à la lapidation, deux personnes ont, l'an dernier, échappé à la mort.

Voilà donc un monsieur qui a été éduqué aux Etats-Unis, qui y a effectué dix années d'études et lorsqu'il retombe dans cette culture, il en redevient prisonnier. Nous, Européens, avons intérêt à leur expliquer que ce n'est pas ainsi que nous considérons les choses. Qui plus est, ce monsieur était un progressiste.

05.13 Louis Michel, ministre: S'il était venu étudier en Europe, il serait différent!

De **voorzitter:** Ik heb in elk geval een brief ontvangen van de ambassadeur van Iran die ons uitnodigt om een parlementaire delegatie naar Iran te sturen. Ik raadpleeg de commissie maar ik veronderstel dat men daar toch positief tegenover staat. Ik heb nog niet geantwoord. Ik wil u dat voorleggen.

05.14 Minister Louis Michel: Mijnheer de voorzitter, er was ook een vraag van de voorzitter van de commissie voor de Buitenlandse Zaken. Hij drong ook aan op een bezoek.

De **voorzitter:** Ik zal in die zin antwoorden. We kunnen dan te gepasten tijde zien hoe we dat zullen doen. Ik deel de mening van de minister en van anderen in deze commissie dat het goed zou zijn dat we dat soort zaken in plaats van ons afstandelijk te houden, multiplieren.

05.15 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik ben het ermee eens. Ik denk echter dat het ook belangrijk is dat wij toch in de mate van het mogelijke het programma vooraf krijgen teneinde te vermijden dat zij ons een programma opdringen.

va assurément nous valoir un capital sympathie sur le plan politique.

05.12 Jacques Lefevre (cdH): Ik ben het in grote lijnen eens met de Eerste Minister. De zendingen zijn zowel humanitair als economisch. Ik heb daar een adviseur ontmoet die tien jaar in de VS heeft gestudeerd en die de steniging verdedigde omdat het slachtoffer daardoor aan de dood kon ontsnappen.

05.13 Minister Louis Michel: Als hij in Europa had gestudeerd had hij misschien een andere opvatting gehad!

Le **président:** L'ambassadeur d'Iran nous a invité à envoyer une délégation parlementaire dans son pays.

05.15 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Dans ce cas, nous devons établir notre propre programme et ne pas nous en laisser dicter un autre en Iran.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

06 Question de Mme Mirella Minne au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la préparation d'une éventuelle Conférence de Paix sur le Moyen Orient et le rôle joué par la Belgique à cette Conférence" (n° 7494)

06 Vraag van mevrouw Mirella Minne aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de voorbereiding van een eventuele vredesconferentie over het Midden-Oosten en de rol van België daarbij" (nr. 7494)

06.01 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, la situation au Moyen-Orient est redevenue très tendue malgré les efforts de la diplomatie européenne et les différents plans de paix, le dernier étant du président Hosni Moubarak. Le quartier-général du président Arafat a été à nouveau encerclé, de nombreuses incursions militaires israéliennes ont eu lieu en Cisjordanie, pendant que le premier ministre Sharon visitait les Etats-Unis pour un sommet avec le président Bush. Celui-ci a prononcé récemment un discours dans lequel il parlait du soutien qu'il accorde à la création d'un Etat palestinien à condition que Yasser Arafat ne soit plus le président de l'autorité palestinienne. Cet acte a provoqué la réaction négative de la part des chefs des diplomaties européennes qui considèrent ce conditionnement comme une ingérence. Le leader palestinien avait annoncé des réformes dans son pays et l'hypothèse des élections législatives et présidentielles en début d'année prochaine a été mise en discussion.

Je voudrais souligner les accusations récentes du premier ministre Sharon qui affirme que l'argent versé par l'Union européenne à l'autorité palestinienne continue à financer le terrorisme.

Je souhaite vous demander si l'organisation d'une conférence de paix sur la situation au Moyen-Orient – qui est officiellement envisagée – n'est pas d'autant plus importante pour clarifier ce type de situation et la situation dans son ensemble? Dans ces circonstances, pouvez-vous nous dire quel est l'état d'avancement de la préparation de cette conférence et quel est le rôle que la Belgique envisage d'y jouer pour essayer de normaliser la situation en cette région et permettre aux Palestiniens d'élire démocratiquement leur président?

06.02 Louis Michel, ministre: Monsieur le président, depuis plusieurs mois, la situation au Proche-Orient et les relations israélo-palestiniennes n'ont, comme vous le savez, cessé de se dégrader de manière dramatique alors que la communauté internationale s'efforce de réamorcer un dialogue de paix entre les parties. Depuis longtemps nous préconisons la convocation d'une conférence de paix pour résoudre l'impasse au Proche-Orient et pour reprendre les chemins du processus de paix et du dialogue. Les Quinze, soutenant officiellement ce projet, ont travaillé activement à développer une position commune pour définir les formats, les modalités et les objectifs de pareille rencontre ainsi que les paramètres fondamentaux d'une solution d'avenir. Cette conférence ne constitue guère un but en soi mais essentiellement un instrument de relance du dialogue et de négociations politiques entre les autorités israéliennes et palestiniennes, ceci par un effort international dès lors que les parties laissées à elles-mêmes se sont montrées incapables de surmonter leurs différends et leurs antagonismes pour s'entendre directement sur une reprise d'un processus politique indispensable à tout progrès en vue d'un règlement durable.

06.01 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): De situatie in het Midden-Oosten is opnieuw zeer gespannen, ondanks de inspanningen van de Europese diplomatie en de diverse vredesplannen. Op internationaal vlak wordt de organisatie van een vredesconferentie officieel overwogen, maar dat project zou naar verluidt niet meer opschieten. Hoe zit het met de onlangs door minister Sharon geuite beschuldigingen dat het geld dat de Europese Unie aan de Palestijnse Autoriteit stort, dient om het terrorisme te financieren? Hoe ver is de voorbereiding van die conferentie opgeschoten en welke rol is België daar zinnens te spelen?

06.02 Minister Louis Michel: De Israëlisch-Palestijnse betrekkingen verslechteren voortdurend. Ik pleit voor het bijeenroepen van een vredesconferentie. De vijftien steunen dat plan, dat het mogelijk moet maken de parameters voor een toekomstige oplossing uit te werken. Die conferentie is een instrument om de dialoog opnieuw op gang te brengen, maar de jongste ontwikkelingen in het Midden-Oosten bemoeilijken in grote mate het Europese optreden terzake.

Zolang er realistische vooruitzichten zijn voor het welslagen van die conferentie,

Les derniers développements au Proche-Orient compliquent singulièrement la réussite des efforts diplomatiques internationaux. Faute de changement fondamental sur le terrain ainsi que dans les dispositions des parties, il faut craindre que cette conférence internationale soit reportée car cette rencontre doit être soigneusement préparée. On ne peut en effet risquer un échec.

Tant qu'il existera des perspectives réalistes pour un succès de cette conférence, la Belgique et les Quinze poursuivront leurs efforts en vue de sa convocation le plus rapidement possible. Si, dans son discours du 24 juin développant la vision américaine d'une solution à long terme pour le Proche-Orient, le président Bush n'a pas mentionné explicitement ce projet de conférence, j'ose espérer qu'il n'en a pas pour autant abandonné l'idée. Il est en effet inconcevable que cette rencontre internationale puisse se tenir sans la participation active des Etats-Unis puisque ceux-ci sont appelés à jouer un rôle-clé dans toute solution du volet israélo-palestinien du processus de paix. Je continue à croire qu'au travers des activités du quartet, le travail d'harmonisation des positions de l'Union européenne et des Etats-Unis pourra se poursuivre afin d'optimiser les points de convergence et de réduire les divergences d'approche.

Je ne vous cacherai pas – petite considération supplémentaire en dehors du texte – qu'autant j'ai cru et autant je veux croire encore que la présence de l'Union européenne dans le quartet est un élément qui peut conduire positivement à une reprise du dialogue et est donc un élément intéressant, autant il ne faudrait pas que ce quartet soit immobile trop longtemps. S'il est immobile trop longtemps, l'Union européenne, dans le quartet, finira par être la caution pour la stratégie unilatérale américaine.

J'ignore si vous comprenez bien le sens de mes propos. Je ne prends pas une attitude contre les Etats-Unis, mais il est évident que si c'est pour faire partie du quartet sans pouvoir jouer un rôle dynamique dans le processus, on risque, à un moment donné – pour autant que ce quartet ne soit pas un prétexte pour dire que l'Union européenne est dans le coup – d'interpréter la position de l'Union européenne comme une caution pour la stratégie unilatérale américaine. A un moment donné, je me réserve le droit de poser cette question au niveau du Conseil européen.

En effet, je voudrais que l'on commence à réfléchir à cette situation. Nous avons voulu le quartet. Nous avons voulu en faire partie. Et nous voulons que l'Union européenne soit un acteur global, un partenaire dans le processus de paix, dans la reprise du dialogue. Mais si c'est pour être dans le quartet et, par notre présence, cautionner les non-initiatives des Etats-Unis, ou dans une certaine mesure, une stratégie unilatérale de la part de ces derniers, la situation va devenir gênante pour l'Union européenne aussi.

Par conséquent, je me réserve le droit d'interpeller en Conseil des Affaires générales pour savoir exactement comment justifier une certaine forme d'immobilisme. Ce qui me dérange davantage, c'est que, alors que nous sommes partenaires dans le quartet, cela n'a pas empêché le président Bush de prendre une attitude, dont il savait pertinemment qu'elle était contraire à la conviction européenne et donc contraire à la position adoptée au Sommet de Laeken, où nous

zullen wij het project steunen.

In zijn toespraak van 24 juni heeft president Bush dat plan om een conferentie te organiseren niet vermeld, maar het is absoluut noodzakelijk dat de Verenigde Staten daar actief aan deelnemen. Ik blijf geloven dat het mogelijk moet zijn om de standpunten van de Europese Unie en de Verenigde Staten met elkaar te verzoenen. Ik zou hier nog een terloopse opmerking willen aan toevoegen: zo sterk ik geloofd heb dat de aanwezigheid van de Unie binnen het Kwartet de dialoog kon bevorderen, zo sterk geloof ik nu dat haar immobilisme tot een eenzijdige Amerikaanse strategie zal leiden.

Heeft het gebrek aan dynamisme uiteindelijk niet veel weg van een instemming? Ik behoud mij het recht voor die vraag tijdens de volgende ontmoeting te stellen: hoe rechtvaardigt men het immobilisme?

avons réaffirmé la légitimité d'Arafat.

Pour l'instant, nous pouvons encore plaider le bénéfice du doute, mais il arrivera un moment où, si le quartet n'est pas plus initiant, cela n'ira pas sans poser un problème pour l'Union européenne. A présent qu'elle est dans le bateau, elle aimerait le faire avancer aussi. Dans le cas contraire, ce serait gênant.

C'était là une digression libre de ma part, en dehors du texte préparé par mes gentils diplomates.

06.03 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Monsieur le ministre, je vous remercie pour votre réponse. J'espère, comme vous le dites, que vous veillerez à jouer un rôle dynamique dans ce processus. Nous restons en tout cas attentifs à vos décisions.

06.03 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Ik hoop dat u waakzaam zal blijven om de dynamiek in dat proces in stand te houden.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

07 Question de Mme Mirella Minne au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'intention des Etats-Unis d'Amérique de codifier des actions militaires préventives" (n° 7495)

07 Vraag van mevrouw Mirella Minne aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het voornemen van de Verenigde Staten om een regelgeving tot stand te brengen over preventieve militaire acties" (nr. 7495)

07.01 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, le 1^{er} juin dernier le président américain Bush a évoqué devant l'Académie du West Point la nécessité d'actions militaires préventives dans le cadre de la lutte contre le terrorisme international. Selon la presse internationale, les Etats-Unis vont codifier une nouvelle doctrine militaire incluant le droit à la première frappe contre les Etats dotés d'armes de destruction massive. Cette doctrine devrait être établie prochainement par le conseil de sécurité national de la Maison Blanche et rendue publique cet automne. Elle change ainsi la stratégie militaire américaine traditionnelle basée jusqu'à présent sur la méthode de convaincre l'adversaire qu'il sera détruit s'il attaque les Etats-Unis.

07.01 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Volgens de internationale pers willen de VS een nieuwe militaire doctrine uitwerken die hun het recht geeft als eerste toe te slaan tegen landen die massale vernietigingswapens bezitten. Vergroot zulks het risico op internationale conflicten niet aanzienlijk? Welke houding zal België aannemen en welke diplomatieke stappen denkt u in die omstandigheden te ondernemen?

Sans faire référence directement à Saddam Hussein, le président Bush a parlé de dictateurs qui développent des armes biologiques et chimiques et qui, à son avis, les vendent aux terroristes. Si cette nouvelle doctrine est appliquée par les Etats-Unis comme acte de sa politique étrangère, les probabilités de conflits internationaux augmenteront probablement et considérablement chaque fois qu'ils le jugeront nécessaire.

Dans cette situation, pourriez-vous, Monsieur le ministre, nous dire quelle sera l'attitude de la Belgique par rapport aux actions militaires préventives quand une première attaque de la part d'un autre Etat ou organisation n'existe pas ou si elle n'a pas été prouvée et quelles actions diplomatiques envisageriez-vous dans ces circonstances? Merci.

07.02 Louis Michel, ministre: Madame Minne, tout d'abord, je voudrais vous renvoyer à l'exposé – que je peux vous procurer – relativement long et, je crois, assez fouillé que j'ai fait sur la sécurité

07.02 Minister Louis Michel: Ik verwijs naar mijn – vrij lange – uiteenzetting over de veiligheid na

après le 11 septembre, où j'ai abordé la philosophie de toutes ces questions. Ce serait un beau débat de philosophie militaire, si ce n'était pas aussi grave. Je vous ferai parvenir cette note qui est assez circonstanciée.

Comme vous le rappelez, le concept des frappes préventives a été développé par le président Bush notamment dans son discours devant l'Académie militaire de West Point. Voici ses mots: "nous devons porter le combat au devant de l'ennemi, neutraliser ses plans et faire face à la menace avant qu'elle ne s'affirme".

Le premier argument invoqué à l'appui de cette doctrine est, que depuis le 11 septembre, la nature de la menace contre la sécurité internationale a fondamentalement changé. La menace terroriste provient de groupes qui ne se laissent pas effrayer par la réplique possible et ne procèdent pas en fonction d'un calcul rationnel entre risques et gains. En réalité, ils sont prêts à se dérober voire à se sacrifier lorsque le coup a porté sur la cible choisie. Ces groupes évitent la confrontation armée dont ils savent qu'ils ne peuvent pas l'emporter.

A une époque où le terrorisme peut frapper aveuglément, y compris au moyen d'armes de destruction massive, l'utilité de notions classiques telle que la dissuasion est devenue pour le moins discutable. L'argument subsidiaire est celui de la valeur du précédent. Pour éliminer la menace provenant du groupement d'Al Qaïda et du régime des talibans, une coalition internationale s'est constituée et s'est déployée en Afghanistan. Pour Washington, il s'agit d'une opération de légitime défense du type de celles qui sont autorisées par l'article 51 de la Charte des Nations Unies. Vu de Washington aussi, les alliés de l'OTAN se sont associés à cette façon de voir puisqu'ils ont voté la solidarité avec les Etats-Unis en confirmant l'entrée en vigueur de l'article 5 du Traité de Washington. Je dois dire que c'est une interprétation tout à fait laxiste, un peu simplificatrice de l'article 5 et en tout cas du contexte dans lequel l'article 5 a été décidé.

Ces arguments ne manquent pas tous, bien entendu, de pertinence. Il reste toutefois que la notion de frappes préventives peut, sous les apparences d'une action de défense, produire les effets d'une attaque pure et simple. La distinction entre ce qui est défensif et ce qui est par contre agression peut devenir très difficile à opérer. Le concept même de légitime défense tel que prévu par la Charte des Nations Unies pourrait à son tour devenir empreint d'une ambiguïté insurmontable. Le monde serait alors précipité dans l'anarchie.

Je ne crois pas prudent de m'appesantir sur quelle serait l'attitude de la Belgique pour un hypothétique cas d'application.

Nous sommes inévitablement tributaires des circonstances spécifiques et réelles. Par exemple, le cas de l'Afghanistan donne matière à penser. Cependant, je ne peux que vous livrer mes réflexions quant au fond, comme je l'ai fait devant cette commission le 26 juin 2002. La vérité est que la notion de recours aux actions militaires préventives ouvre un débat fondamental.

Ainsi, la notion d'action préventive, par exemple, ne devrait-elle pas dépasser le seul cadre militaire? Avant d'entreprendre une action

11 septembre.

Het concept "preventieve aanval" werd door President Bush in West Point aangekaart. Het eerste argument ter ondersteuning van die doctrine is dat de aard van de dreiging sinds 11 september grondig is veranderd: aangezien terroristische groeperingen de gewapende confrontatie uit de weg gaan, staat het wapen van de afschrikking ter discussie. Het subsidiair argument is dat van het precedent. Het betreft het concept van de "wettige zelfverdediging" waardoor de NAVO-bondgenoten zich in Afghanistan solidair hebben opgesteld. Volgens de Verenigde Staten werd artikel 51 van het Handvest van de Verenigde Naties toegepast en werd artikel 5 van het verdrag van Washington op zijn minst laks geïnterpreteerd. Deze argumenten zijn niet irrelevant. Het concept preventieve aanval dat raakt aan het concept wettige zelfverdediging zaait verwarring tussen wat defensief en agressief is.

Over de houding van België kan ik mij nog niet uitlaten, maar het is duidelijk dat terzake een fundamenteel debat is geopend. Een militaire actie moet toch het laatste toevluchtsmiddel blijven. We moeten eerst alle mogelijke andere – bij voorbeeld diplomatieke – middelen aanwenden. Ik stel vast dat dit in sommige gevallen niet is gebeurd. Zouden we het concept preventieve aanval niet beter in internationale rechtsregels gieten om de uitoefening van het ver reikende recht op wettige zelfverdediging af te bakenen en oncontroleerbare toestanden te vermijden?

Het gaat hier uiteraard maar om een begin van een antwoord. Ik blijf evenwel bereid met u samen te werken om onze reflectie te verdiepen.

militaire – qui devrait rester un instrument de dernier ressort –, ne faudrait-il pas épuiser tous les autres moyens politiques, diplomatiques, judiciaires, policiers (saisies, détentions, perquisitions,...) et financiers, y compris ceux qu'offrent les institutions et la coopération internationale?

Par exemple, lorsque j'ai demandé à mes collègues du Conseil Affaires générales d'entreprendre une démarche au nom de l'Union européenne auprès des autorités irakiennes, pour leur rappeler notre exigence de respecter les résolutions des Nations unies et pour leur demander d'accueillir les inspecteurs des Nations unies, pourquoi ne l'a-t-on pas fait? J'ai fait cette démarche pour épuiser le maximum de l'arsenal diplomatique avant d'avoir une frappe. Or, j'observe, non sans inquiétude, que cela n'a pas été accepté.

Par ailleurs, à Barcelone, lorsque le premier ministre belge est revenu sur la question, on a purement et simplement refusé d'en débattre.

Or, il s'agit typiquement d'un cas où une action diplomatique s'imposerait. Manifestement, on la refuse.

Ensuite, faudrait-il pour autant écarter par principe une action militaire préventive qui, de toute évidence, suscite la plus grande réserve? Je ne pense pas. N'importe quel Etat disposant d'informations sur une attaque terroriste imminente aurait, me semble-t-il, une obligation à entreprendre tout ce qui est en son pouvoir afin d'éviter que cette attaque ne se produise. Il ne s'agirait que d'une extension du processus légal en vertu duquel les forces de l'ordre interviennent par anticipation pour protéger les vies humaines contre une criminalité en marge. N'y a-t-il pas là une responsabilité fondamentale de l'Etat vis-à-vis de ses citoyens?

La crainte que j'évoque ne peut servir de règle générale. Il est clair que dans des cas particuliers, la frappe préventive peut moralement se justifier et être exigée. Mais a contrario, on ne peut pas en faire une règle absolue. Il faut voir cela au cas par cas. Dès lors, se pose la question de savoir s'il ne faut pas parler d'encadrement du concept des frappes préventives par des règles du droit international. Ne conviendrait-il pas de développer des notions de proportionnalité, de motivation, de preuve d'attaque imminente ou en préparation afin d'encadrer l'exercice de ce droit étendu de légitime défense? De façon complémentaire, des procédures collectives ne devraient-elles pas être envisagées permettant de soupeser de manière plurilatérale ou multilatérale l'ampleur de la menace et l'opportunité d'y réagir par des frappes préventives? La difficulté dans ce cas serait de mettre en balance le risque de paralysie ou de lenteur dans l'action et la nécessité d'une appréciation collective.

Je suis conscient qu'il ne s'agit ici que d'un début de réponse. Cependant, je demeure disposé à travailler avec vous afin de développer davantage et en commun notre réflexion en la matière. C'est un beau sujet pour une commission parlementaire. J'ai proposé qu'on essaye d'approfondir cette question. Par exemple, on pourrait tracer les contours d'un code avec proportionnalité, motivation... Je pense que c'est une question fondamentale parce qu'il est évident qu'on risque de se retrouver à un moment donné, sur la base du prétexte préventif, avec une frappe aveugle fondée en partie sur

Ik heb voorgesteld dat men deze fundamentele kwestie zou uitdiepen want het gevaar bestaat dat op grond van een politieke willekeur blinde aanvallen worden uitgevoerd alleen maar omdat wij met artikel 5 hebben ingestemd.

l'arbitraire politique. Ceci est inacceptable. Nous pourrions être entraînés dans un tel processus à notre corps défendant pour avoir accepté l'article 5.

07.03 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Jusqu'où ira notre solidarité?

07.04 Minister **Louis Michel**: Madame Minne, ne me demandez pas de réagir à ce sujet. Vous n'imaginez pas que je puisse vous répondre! Je ne vais pas par avance parler d'un cas que je ne connais pas. J'ai déjà annoncé la couleur!

Dans l'état actuel de nos informations – j'insiste sur le fait que ces affirmations n'ont toujours pas été prouvées –, s'il y avait des frappes sur l'Irak, notre responsabilité politique serait extrêmement délicate. Nous serions confrontés à un véritable problème de conscience parce qu'accepter que cela se fasse uniquement sous le couvert de l'article 5 représenterait tout de même un problème moral considérable. Je ne peux pas vous dire comment on réagirait, mais ce serait un réel problème.

C'est précisément parce qu'il me semble que cela est un vrai problème que j'ai pris l'initiative d'écrire à mes collègues du Conseil Affaires générales pour leur demander d'épuiser la voie diplomatique. Or, l'Europe ne l'a toujours pas épuisée. On subit des critiques implicites et parfois même très claires parce qu'on accepte simplement de rencontrer le ministre des Affaires étrangères irakien qui vient en Belgique cette semaine-ci. C'est tout de même étonnant que ce geste soit considéré comme une rupture de solidarité. Ce n'est absolument pas le cas. Je ferai part à ce ministre de ce que nous attendons d'eux, à savoir qu'ils respectent les résolutions des Nations unies et qu'ils acceptent des inspecteurs. Je lui répéterai ce que la Belgique attend d'eux. Je ne lui dirai pas autre chose. Mais même cela est critiqué. Cela me gêne parce que cela signifie qu'il est mal vu d'épuiser la voie diplomatique. Cela suscite tout de même des interrogations.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

Le **président**: La question n° 7824 de M. Jacques Simonet est reportée à une date ultérieure.

Les questions n° 7711 de Mme Leen Laenens et 7856 de M. Dirk Van der Maelen sont transformées en questions écrites.

08 **Vraag van mevrouw Magda De Meyer aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het betrekken van vrouwen in buitenlandse vredesprocessen" (nr. 7667)**

08 **Question de Mme Magda De Meyer au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la participation des femmes aux processus de paix à l'étranger" (n° 7667)**

(Het antwoord zal worden verstrekt door de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken.)

(La réponse sera fournie par le secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères.)

08.01 **Magda De Meyer** (SP.A): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de

07.03 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Hoever reikt onze solidariteit?

07.04 Minister **Louis Michel**: Als er luchtaanvallen komen op Irak zal onze politieke verantwoordelijkheid zeer delicaat worden. Instemmen met die aanvallen op grond van artikel 5 doet een zeer groot moreel probleem rijzen.

Dat is de reden waarom we het initiatief hebben genomen onze Europese collega's ertoe aan te sporen terzake alle mogelijke diplomatieke middelen te benutten.

Tijdens het bezoek van de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken hebben wij hem eenvoudigweg gevraagd de resoluties van de Verenigde Naties na te leven en in te stemmen met een bezoek van de UNO-inspecteurs op Iraakse bodem. Het is toch paradoxaal dat we met een scheef oog worden bekeken omdat we alle mogelijke diplomatieke middelen willen aanwenden. Zoiets roept vragen op.

08.01 **Magda De Meyer** (SP.A):

staatssecretaris, op 31 oktober 2000 keurde de Veiligheidsraad resolutie 1325 betreffende vrouwen, vrede en veiligheid goed. De resolutie stipuleert een betere bescherming van vrouwen en meisjes in conflictgebieden, de inschakeling van het maatschappelijk middenveld, in het bijzonder van vrouwen, in vredesprocessen en de uitvoering van vredesakkoorden. In welke mate brengt het Belgisch buitenlands beleid resolutie 1325 zelf in de praktijk?

Ten eerste, wat is het aandeel van vrouwen in de Belgische instellingen en mechanismen met betrekking tot conflictpreventie, -hantering en -oplossing?

Ten tweede, wat is het aandeel van vrouwen in Belgische vredesmissies, als militaire waarnemers, als politieagentes, als mensenrechtenwaarnemers en als humanitair personeel?

Ten derde, hoe wordt het genderperspectief geïntegreerd in de opleidingen inzake conflictpreventie, -hantering en -oplossing van het Belgische diplomatiek personeel en van deelnemers aan Belgische vredesmissies?

Ten vierde, hoe consulteert en betreft het Belgisch buitenlands beleid lokale vrouwengroepen bij conflictpreventie, -hantering en -oplossing en bij de uitvoering van vredesakkoorden?

Ten vijfde, hoe ondersteunt het Belgisch buitenlands beleid lokale vrouwenvredesinitiatieven in conflict- en postconflictgebieden?

Ten zesde, hoe integreert het Belgisch buitenlands beleid in de vredesprocessen waarbij het betrokken is, systematisch de aandacht voor de specifieke noden van vrouwen en meisjes, een bescherming tegen seksueel geweld en de integratie van hun rechten in de opbouw van de postconflictsamenleving?

Ten zevende, op welke manier spoort het Belgisch buitenlands beleid partnerlanden in conflictpreventie en vredesopbouw aan om vrouwen te betrekken op elk beslissingsniveau en om rekening te houden met hun specifieke noden en rechten?

Le 31 octobre 2000, le Conseil de sécurité a approuvé la résolution 1325 sur les Femmes, la Paix et la Sécurité. La résolution exige une meilleure protection des femmes et des fillettes dans les territoires où les conflits font rage et la participation de la société civile, et en particulier des femmes, aux processus de paix et à l'exécution des accords de paix. Dans quelle mesure la Belgique applique-t-elle la résolution 1325 dans le cadre de sa politique de relations extérieures?

Quel est le rôle des femmes dans les institutions et les mécanismes de prévention, de gestion et de règlement des conflits mis en place par la Belgique? Quel est leur rôle dans les missions de paix organisées par la Belgique? Dans quelle mesure la dimension de genre est-elle intégrée dans les formations sur la prévention, la gestion et le règlement des conflits dispensées au personnel diplomatique belge et aux membres des missions de paix belges? Comment les autorités responsables de la politique étrangère de la Belgique consultent-elles les groupements féminins? Comment la politique étrangère belge soutient-elle les initiatives féminines locales? Quelle attention la politique étrangère belge accorde-t-elle aux besoins spécifiques des femmes et des fillettes, à la protection contre la violence sexuelle, à l'intégration des droits de la femme dans la société après un conflit? Comment la politique étrangère belge encourage-t-elle les pays partenaires à impliquer les femmes à tous les niveaux décisionnels et à tenir compte de leurs besoins et de leurs droits spécifiques?

08.02 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw De Meyer, ik zal de lijn volgen van het antwoord dat minister Michel heeft voorbereid, hier en daar aangevuld met een paar gegevens omdat ook Ontwikkelingssamenwerking met deze problematiek te maken heeft.

08.02 **Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat: Aux termes de la loi du 25 mai 1999 relative à la coopération internationale belge, la dimension de genre est l'un des aspects sur lesquels se concentre

Ten eerste, in de wet op de internationale samenwerking van 25 mei 1999 wordt de genderproblematiek – die daar nog niet zo wordt genoemd – als een van de dwarsthema's genoemd. Op dit ogenblik wordt trouwens de laatste hand gelegd aan de strategienota die in de wet van 1999 in het vooruitzicht wordt gesteld. Ik denk dat die wet in het najaar in het Parlement zal worden ingediend, samen met een aantal andere strategienota's.

Aangezien Ontwikkelingssamenwerking ook veel in conflictgebieden aanwezig is, legt de wet ons op om aandacht te hebben voor de genderproblematiek. Ik voeg eraan toe – en dat staat los van het voorgaande – dat er op het ministerie van Buitenlandse Zaken diplomaten zijn, waaronder 12% vrouwen, die in de uitoefening van hun beroep direct of indirect betrokken zijn bij de problematiek van conflicthantering en -oplossing.

Ten tweede, vrouwen nemen ook effectief deel aan vredesmissies in het buitenland. In 2001 namen 4.321 Belgische militairen deel aan operaties in het buitenland, waarvan 139 vrouwen of 3,22%. De vertegenwoordiging van vrouwen in het Belgisch leger is verschillend per onderdeel. Op 1 januari 2002 was de situatie als volgt: 7% vrouwen bij de landmacht, 9% vrouwen bij de luchtmacht, 12% vrouwen bij de marine en 20% vrouwen bij de medische component. De vrouwen zijn het best vertegenwoordigd bij de beroepscategorie van niveau 3 van de vrijwilligers en niveau 2 van de onderofficieren.

Ten derde, het personeel dat aan operaties in het buitenland deelneemt, ontvangt dezelfde opleiding. Specifieke cursussen, waaronder onderhandelingstechniek en conflictbeheersing, maken ook deel uit van de cursussen die worden verstrekt in het kader van de voortgezette vorming van het personeel, en dus uiteraard ook van het vrouwelijk personeel.

Ten vierde, het buitenlandse beleid moedigt zoveel mogelijk plaatselijke vredesinitiatieven aan, omdat die de meeste kans op duurzaamheid geven. Die initiatieven gaan immers uit van de kennis van de plaatselijke situatie. Vrouwen kunnen op lokaal vlak een belangrijke brugfunctie vervullen tussen groepen in conflict. Zowel met het oog op het verkrijgen van informatie over een bepaald conflict en de oplossingen daarvan, als met het oog op het doorspelen van deze informatie voor het gebruik door de internationale gemeenschap, hebben de diplomatieke posten veelvuldig contact met de lokale actoren, waaronder ook vrouwenorganisaties.

Zowel via de budgetlijn preventieve diplomatie op begroting 14 van het ministerie van Buitenlandse Zaken, als via het budget van internationale samenwerking 15 worden elk jaar een toenemend aantal projecten in verband met vrouwen in het kader van deze problematiek gefinancierd.

In 2001 werden via de budgetlijn preventieve diplomatie twee projecten gefinancierd, elk ter waarde van 125.000 euro. Het eerste was bestemd voor vrouwen uit het Midden-Oosten, waarbij Israëliëse, Palestijnse en Europese vrouwen aangemoedigd werden om een nieuwe denkweg uit te werken naar vrede. Dit project heeft eveneens de promotie van vrouwelijke actoren in de politiek op het oog. Het tweede project heeft betrekking op Afghaanse

la coopération au développement belge. La dimension de genre dans les situations conflictuelles constitue l'une des priorités de la loi stratégique dont la préparation s'achève actuellement

Les femmes prennent part à des missions de paix à l'étranger. En 2001, 139 femmes y ont participé, représentant 3,22 pour cent du nombre total des participants. La représentation des femmes dans l'armée belge varie de 7 pour cent à force aérienne à 20 pour cent dans les unités médicales. Les femmes sont le mieux représentées dans les catégories de personnel 3 (volontaires) et 2 (sous-officiers).

Dans les formations destinées au personnel qui participe aux missions étrangères, il est porté attention aux techniques de négociation et à la maîtrise des conflits.

La politique étrangère encourage au maximum les initiatives locales de paix et les groupes de femmes peuvent y jouer un rôle important de passerelle. Les postes diplomatiques ont de nombreux contacts avec les acteurs locaux comme les organisations de femmes.

Chaque année, la Belgique finance plus de projets axés sur les femmes. En 2001, il s'est agi de deux projets de 125.000 euros chacun: un projet axé sur les femmes du Moyen-Orient et un projet pour les réfugiées afghanes. Pour 2002, il y a déjà huit projets présentant un aspect lié au genre pour un montant total de 700.000 euros.

La Coopération au développement belge soutient directement, dans sept pays partenaires, des organisations locales qui sont actives dans le domaine des droits de l'homme, de la construction de la paix et de la lutte contre la pauvreté.

vluchtelingen vrouwen. Voor 2002 werden reeds acht projecten met genderspect goedgekeurd voor een totaalbedrag van 700.000 euro. Dit is op kosten van de budgetlijn van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Wat ontwikkelingssamenwerking betreft, kan in een aantal partnerlanden – voorlopig zeven landen – rechtstreeks aan plaatselijke organisaties die actief zijn op het vlak van mensenrechten, vredesopbouw en armoedebestrijding, steun worden verleend. Dit is de min of meer experimentele budgetlijn, met lokale, niet-gouvernementele organisaties, die nog maar pas is opgezet.

In Rwanda worden lokale vrouwen- en mensenrechtenorganisaties, die zich inzetten voor getraumatiseerde kinderen, gesteund. Tevens steunen wij de betrokkenheid van onder meer vrouwen bij Gacaca's, het proces van de behandeling van de genocidenproblematiek via volkstribunalen, een soort alternatieve rechtspraak. Wij ondersteunen ook de rol van vrouwen ter bevordering van vrouwenrechten in het algemeen. U weet wellicht dat Unifem, de gespecialiseerde organisatie van de UNO voor het behartigen en bevorderen van de positie van de vrouw, een organisatie is die behoort tot de tweeëntwintig organisaties die de Belgische Ontwikkelingssamenwerking structureel steunt. In het bijzonder steunen wij daarvan enkele acties die betrekking hebben op conflictlanden, met name Afghanistan.

België heeft een aantal strategische doelstellingen vastgelegd in verband met vrouwen in gewapende conflicten. België wil de deelname van vrouwen op het beslissingsniveau bij regeling van conflicten vergroten en wil vrouwen die in gewapende conflictsituaties leven, beschermen. Bovendien willen we ernaar streven dat buitensporige militaire uitgaven worden verminderd en dat controle wordt uitgeoefend door de beschikbaarheid van wapens. Recent was er nog een UNO-conferentie over de beperking van de beschikbaarheid van lichte wapens en over de bevordering van een niet-gewelddadige vorm van conflictregeling en de vermindering van de schending van fundamentele rechten in conflictsituaties.

België steunt ten volle de resolutie nummer 1325 van oktober 2000 van de Veiligheidsraad. Dat is die waarvan u melding hebt gemaakt en die vooral over vrede en veiligheid handelt. Een nieuwe resolutie van 31 oktober 2001 bevestigt het belang van de deelname van vrouwen aan acties met het oog op het behoud en de bevordering van de vrede. Deze nieuwe resolutie herhaalt het belang van de rol van de vrouw bij beslissingen inzake conflictpreventie en –oplossing. Vrouwen zouden betrokken moeten worden bij onderhandelingen en toepassingen van vredesakkoorden en maatregelen dienen genomen te worden om lokale vrouwengroepen te steunen. België steunt deze resolutie, die voortgaat op de aanbevelingen van de speciale zitting van de Algemene Vergadering van de VN, die gewijd was aan de follow-up Peking+5.

In de regio van de Grote Meren voeren wij een integraal beleid met aandacht voor vredesopbouw en humanitaire en ontwikkelingsdimensies. Specifieke noden van vrouwen en meisjes lopen als een rode draad door dat beleid. Er wordt gestreefd naar specifieke aandacht voor de positie van vrouwen en meisjes bij het opstellen van programma's voor wederopbouw en

La Belgique a fixé une série d'objectifs stratégiques liés aux femmes dans les conflits armés: la participation des femmes au processus de paix doit être promu. Les dépenses militaires excessives doivent être évitées. Les négociations non violentes doivent être promues et les violations des droits fondamentaux dans les situations conflictuelles doivent être réduites.

La Belgique soutient sans réserve la résolution 1325 du Conseil de sécurité des Nations unies. Une nouvelle résolution du 31 octobre 2001 confirme l'intérêt de la participation des femmes aux actions en faveur de la paix. La Belgique soutient cette résolution qui s'inscrit dans le cadre des recommandations de la session spéciale de l'assemblée générale des Nations unies consacrée à Pékin + 5.

Dans la région des Grands Lacs, la Belgique mène une politique intégrant un maximum d'aspects en portant intérêt à la construction de la paix et aux dimensions humanitaires et de développement. Les besoins spécifiques des femmes et des filles sont un fil rouge de notre politique. Une attention spécifique sera consacrée au statut des femmes et des filles dans l'élaboration de programmes pour la reconstruction et les interventions post-conflictuelles.

En septembre ou en octobre se tiendra une conférence sur la position des filles et des femmes dans les situations conflictuelles. Des thèmes spécifiques seront les enfants soldats et les esclaves sexuelles pour soldats. Dans nombre de nos projets au Congo et au Rwanda, nous portons un très grand intérêt au statut des femmes et des filles.

postconflictinterventies. Zoals u wellicht weet, ben ik vorige week naar Congo geweest. Ik heb daar kunnen vaststellen dat vele van onze interventies rechtstreeks vrouwen aangaan en vrouwen betrekken bij wat er gebeurt.

Het ontwapenings-, demobilisatie- en reïntegratieprogramma van de Wereldbank voor de Grote Meren wordt ook door België ondersteund. Aangezien er nog geen echte ontwapening of demobilisatie is, bevindt het zich in feite nog in embryonale vorm. Daarin wordt ook specifieke aandacht besteed aan gedemobiliseerde kindsoldaten – wij hechten trouwens veel belang aan de problematiek van de kindsoldaten – en aan de opvang en maatschappelijke integratie van getraumatiseerde groepen zoals mishandelde meisjes en vrouwen.

Ook voor de vluchtelingenkampen in oorlogssituaties steunt België de humanitaire organisaties die in hun programma specifieke aandacht schenken aan het aspect van de bewustmaking van vrouwen- en kinderrechten en van de reïntegratie van getraumatiseerde groepen. Voor Congo en het gebied van de Grote Meren steunen wij met name Unicef en het ICRC – het Internationale Rode Kruis – in hun bescherming en in hun detectie van het schenden en het toebrengen van leed aan vooral vrouwen, kinderen en bijzonder kwetsbare personen in het algemeen. Het gaat om vrij structurele steun, maar ik ken het juiste bedrag niet uit het hoofd. U weet dat in de Oost-Congolese regio recent zeer veel gevallen van systematische verkrachting of van verkrachting als oorlogswapen zijn signaleerd. Via die programma's van Unicef en vooral van het ICRC proberen wij ertoe bij te dragen dat, als het enigszins kan, dergelijke zaken worden voorkomen en dat de slachtoffers daarvan aandacht krijgen, opgevangen worden, geholpen worden en dat hun getuigenissen worden gehoord.

Samen met de commissie voor Vrouwen en Ontwikkeling organiseren wij in het najaar – in september of oktober – een conferentie over de positie van kinderen, en meer bepaald van meisjes en jonge vrouwen, in de hele problematiek van misbruik in oorlogssituaties. Over het gebruik van jonge vrouwen en kinderen hetzij als soldaten, hetzij als seksslaven voor soldaten en dergelijke, organiseren wij binnenkort een conferentie met internationale deelname.

Daarmee heb ik de voornaamste elementen van het antwoord verstrekt.

Ik herhaal dat ik u door mijn recente bezoek aan Congo maar ook – in een totaal andere context – aan Rwanda kan bevestigen dat er heel veel aandacht wordt besteed aan de rol van de vrouw in veel van de programma's die wij steunen, of ze nu niet-gouvernementeel, multilateraal of ondersteunend zijn aan lokale organisaties. Bijvoorbeeld is de opzet van de hele Gachacha-programmaondersteuning in Rwanda mijns inziens een essentieel onderdeel van een verzoeningsproces in dat land en misschien wel de laatste kans voor Rwanda om zich nog min of meer in een positieve dynamiek te ontwikkelen. Het is natuurlijk niet verstandig om te spreken over 'de laatste kans' dus laten wij het hebben over een zeer belangrijke kans. Ik heb het er ook uitvoerig over gehad met de Ruandese minister van Justitie. Daarin wordt er ook zeer veel

aandacht besteed aan de positie van de vrouw als slachtoffer of in bepaalde gevallen als verdachte en in ieder geval als partij bij het proces. Een van de belangrijke elementen uit het handboek voor de Gachacha-rechters is de aandacht voor de positie van de vrouw. In een cultuur waar praten over seksualiteit, laat staan over seksueel misbruik, niet vanzelfsprekend is, is het zeker niet evident dat vrouwen daarover in het publiek bij processen en dergelijke het woord voeren. Daar is in het handboek aandacht aan geschonken. Bovendien heeft de Ruandese wetgeving bepaald dat verkrachting in de context van de genocide bij categorie 1 van de misdaden – de allerergste misdaden – thuishoort en dus rechtstreeks door de gewone wetgeving, eventueel met verwijzing naar het Hof in Arusha, wordt veroordeeld.

08.03 Magda De Meyer (SP.A): Mijnheer de staatssecretaris, ik heb, enerzijds, de indruk dat er op het terrein heel veel gebeurt en zeker op het vlak van de ontwikkelingssamenwerking. Er zijn heel veel goede en interessante projecten waarbij absoluut aandacht aan de vrouwen wordt besteed. Anderzijds noteer ik op het vlak van buitenlands beleid in verband met de cijfers die u in het begin van het antwoord citeerde dat er van de 12% van het diplomatiek personeel 129 vrouwen – dus 3 % – in buitenlandse vredesmissies aanwezig zijn en dat we vrouwen veel meer bij het vrijwilligerskorps en de onderofficieren zien. Ik denk dat er op dat vlak toch nog wel wat werk aan de winkel is.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

09 Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het beroepsverbod voor blanke boeren in Zimbabwe en de hongersnood die hierdoor veroorzaakt wordt" (nr. 7738)

09 Question de M. Francis Van den Eynde au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'interdiction professionnelle pour les fermiers blancs au Zimbabwe et la famine qui s'ensuit" (n° 7738)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken.)

(La réponse sera fournie par le secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères.)

09.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, het is niet de eerste keer dat ik deze materie hier aankaart. Ik vrees wel dat het de laatste keer zal zijn, omdat de tragedie zich op dit ogenblik aan het voltrekken is. Ik weet dat wat ik nu ga zeggen politiek niet correct is en waarschijnlijk sommige weldenkenden zal choqueren. We mogen wel degelijk zeggen dat er zich in Zimbabwe etnische zuiveringen voltrekken, gepleegd op raciale basis. Alleen zijn de slachtoffers blank en dan past het niet om over racisme te spreken, volgens het politiek correcte denken.

Dat verandert evenwel niets aan de situatie. Mugabe probeert al een tijdje zijn politieke problemen op te lossen en de trouw van zijn partijmilitanten af te kopen door de gronden van wat men eufemistisch "de commerciële boeren" noemt, te verdelen tussen die militanten. Ik noem het een eufemisme, mijnheer de staatssecretaris,

08.03 Magda De Meyer (SP.A): Les choses bougent donc déjà énormément sur le terrain politique de la coopération au développement mais, pour ce qui est des Affaires étrangères, il reste encore beaucoup à faire.

09.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ce n'est pas la première fois que j'évoque au sein de cette commission la situation au Zimbabwe, mais au vu des récentes évolutions, cela pourrait, je le crains, être la dernière. Ce que je vais dire n'est probablement pas politiquement correct, mais les habitants blancs du Zimbabwe sont actuellement la victime d'une purification ethnique sur une base raciale. Le président Mugabe tente d'acheter la fidélité des militants de son parti en leur offrant les terres de ceux que l'on

want laten we eerlijk zijn, die commerciële boeren, dat zijn de blanke boeren, een uitzondering niet te na gesproken.

Er zijn echter een paar moeilijkheden. Ten eerste, wordt deze expropriatie doorgevoerd op een extreem brutale manier. Dat is niet nieuw. Dat gebeurde al voor de verkiezingen. Het gebeurt met moord. Het gebeurt met bedreiging. Het is na de jongste verkiezingen echter veel erger geworden. Nu zal tegen 8 augustus al de grote meerderheid van die mensen hun boerderij moeten hebben verlaten.

Het is heel toevallig dat ik zondagvoormiddag luisterde naar de BBC World Service. Ik hoorde daar het getuigenis, opgenomen door een undercoverjournalist van de BBC, van een jonge blanke vrouw. Haar naam was Christine, ik zal het niet vergeten. Zij werd uit haar boerderij gezet, samen met haar baby, nadat ze zeven keer was verkracht. Ik hoorde daarnet spreken over verkrachting als politiek wapen. Het wordt daar ook gebruikt, maar dat wordt hier niet aangeklaagd, want het is niet politiek correct. Ik dacht dat toch iemand dit in laatste instantie moest aanklagen, want 8 augustus is niet meer veraf. Dan is het verhaal achter de rug. Als ik bovendien mag geloven wat ik gisteravond op de Nederlandse televisie vernam, zijn de meeste van die mensen zich nu aan het klaarmaken, zij het zonder geld en bagage, om het land te verlaten.

Dat is maar een aspect van de tragedie. Het andere aspect betreft de bevolking van Zimbabwe in het algemeen. Ook dit zal wel niet politiek correct klinken, mijnheer de staatssecretaris, maar dat land droeg ooit de naam Rhodesië. Wat men ook moge denken over de toenmalige regering van dat land, er was tenminste geen hongersnood. Men exporteerde heel wat voeding. Op dit ogenblik heerst er hongersnood. Iedereen weet dat zodra de boerderijen worden overgenomen, niet door veteranen van de bevrijdingsoorlog, want dat is de officiële waarheid, maar door de aanhangers van de partij van Mugabe, de werkzaamheden daar stilvallen. Binnen een paar maanden zal men hier dan inzamelingen komen doen, om onze brave zielen ervan te overtuigen centjes te stoppen in voedingsprogramma's voor Zimbabwe.

Het choqueert mij niet dat men die mensen dan zou gaan helpen. Alleen zal de schuld wel ergens anders liggen dan waar zij meestal gezocht wordt. Ik zou dat toch even willen aankaarten. Hoewel ik weinig illusies koester over wat men kan of wil doen, vraag ik of de regering van de situatie op de hoogte is en of zij tenminste iets durft te doen.

Men heeft destijds geantwoord met "de intelligente reacties". Dat was toch de officiële benaming? Zij hebben echter niets uitgehaald. Ondertussen blijft het regime van Zimbabwe doorgaan voor een democratisch regime dat zich zonder problemen kan vertonen op het wereldforum. Ik wil u eraan herinneren dat twee weken geleden tijdens de conferentie in Durban niemand Mugabe en zijn regering een strobreed in weg heeft gelegd. Niemand heeft hem iets verweten, ook geen enkel Afrikaans land. De Zimbabwaanse delegatie is uit Durban vertrokken met een gerust geweten en in de overtuiging dat het hele continent achter haar stond. Ik vraag dus of men iets kan doen, misschien zelfs louter symbolisch. Ik denk dat het zomaar toekijken, misschien met een pruilmond en een betuttelend

appelle les fermiers commerciaux, des blancs pour la plupart.

Les terrains sont expropriés avec une brutalité extrême. Ainsi, tous les fermiers commerciaux doivent quitter leur exploitation avant le 8 août. Une jeune femme blanche a témoigné récemment sur *BBC World* de la manière dont, au Zimbabwe, le viol est utilisé comme arme politique. Selon la télévision néerlandaise, la plupart des fermiers s'apprêtent à quitter leur exploitation.

Nous ne devons pas sous-estimer les conséquences pour la population locale. Le Zimbabwe s'appelait autrefois la Rhodésie. Quoi que l'on pense du gouvernement de la Rhodésie, le pays ne connaissait pas la famine sous l'ancien régime. Aujourd'hui, la production alimentaire est au point mort et dans quelque mois, on nous demandera d'investir dans des programmes alimentaires.

Le gouvernement belge est-il au courant de cette situation? Est-il disposé à prendre une initiative? Les sanctions prétendument intelligentes n'ont encore donné aucun résultat. Allons-nous assister sans broncher au suicide d'un pays?

vingertje – dat doet men wel -, op een land dat enthousiast politieke en economische zelfmoord aan het plegen is, niet kan, al was het maar voor de zwarte bevolking die daar honger lijdt.

09.02 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik denk eerlijk gezegd dat er weinig landen bestaan waarop de kritiek zo unaniem is, maar ik lees verder een antwoord van minister Michel voor.

De landen van de Europese Unie spannen zich in om de politiek van president Mugabe, die onder meer een voedselschaarste in de hand werkt, een andere wending te geven. Meer bepaald gebeurt dat in het kader van de politieke dialoog die krachtens een artikel van het EU-ACP-verdrag van Cotonou is gestart. Het sanctiebeleid, dat in de maand februari in het kader van die politieke dialoog van start is gegaan, moet nauwlettend worden gevolgd. Ik weet niet wat de officiële term is, maar de meest gebruikte term in officiële kringen is 'slimme sancties'.

Toevallig was ik enkele maanden geleden in het Europees Parlement. Vanuit het Parlement werd een vraag aan de regeringen en aan de commissie gesteld. Men vroeg om sancties die niet de bevolking treffen, maar wel het regime. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Dat is alvast wat men probeert te doen.

België pleit bij de Europese instellingen voor een dubbele aanpak. Enerzijds, zouden de huidige sancties, die mogelijk kunnen worden uitgebreid, strikter moeten worden toegepast. De Europese Unie zou een engere interpretatie moeten nastreven van de uitzonderingen op het reisverbod. Eén van de sancties is een reisverbod, met name voor Zimbabwaanse regeringsfunctionarissen. Ik leid hieruit af dat dat niet erg strikt wordt toegepast.

Anderzijds, zou de Europese Unie nauwer moeten samenwerken met de landen van de SADC, de zuidelijk Afrikaanse ontwikkelingsorganisatie, om een grotere druk te kunnen uitoefenen op Harare. Verscheidene stappen in die zin werden reeds gezet in de hoofdsteden van de SADC.

Bovendien heeft de Europese Unie ook een cruciale rol te spelen ten aanzien van de zware voedselcrisis waarmee de landen van de SADC geconfronteerd worden. Het gaat dus niet alleen om Zimbabwe. Zoals steeds zijn er verschillende factoren. Ik denk dat niemand ontkent dat het landbouwbeleid van de Zimbabwaanse regering een belangrijke rol speelt in het voedseltekort in Zimbabwe.

Er zijn natuurlijk ook klimatologische omstandigheden, zoals de droogte, die eveneens een rol spelen. De Europese Unie en de SADC moeten samenwerken om deze crisis te boven te komen. Het is net door de landen van de SADC op dit vlak te ondersteunen dat de Europese Unie de nodige goede wil bij die landen kan losweken om hen ertoe te bewegen een grotere druk uit te oefenen op het regime van president Mugabe.

Ik betreur samen met u de noodzaak van zo'n maatregel. Ik heb hier een paar weken geleden een uiteenzetting gegeven over de landen waaraan België dit jaar prioriteit geeft in zijn voedselhulp. Daar zijn, afgezien van Centraal-Afrika, vooral landen uit zuidelijk Afrika bij,

09.02 **Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat: Sur la base de l'Accord de Cotonou, les Etats membres de l'Union européenne se sont efforcés de conférer ensemble une autre orientation à la politique du président Mugabe. Les effets des sanctions intelligentes sont suivis avec grande attention. La Belgique veut renforcer l'application des sanctions existantes. Elle préconise aussi une interdiction de voyager pour tous les fonctionnaires du gouvernement. Par ailleurs, la Belgique veut faire pression, avec les pays de la Sadec, sur le régime en place à Harare. Le Zimbabwe perçoit encore malheureusement une aide alimentaire de la Belgique. Ce pays fait même partie des priorités. Nous ne pouvons tout de même pas laisser la population mourir de faim.

met inbegrip van Zimbabwe, een land dat zoiets niet nodig zou mogen hebben. Het is zoals altijd. Men kan de bevolking moeilijk laten verhongeren omdat het regime bijdraagt tot die honger. Het was een vraag van mijnheer Willems, als ik me niet vergis. Dat is een gruwelijk dilemma.

09.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoord. Ik apprecieer het dat hij probeert iets te doen. Laten we echter een kat een kat noemen, mijnheer de staatssecretaris, daar blijft het bij. Ik weet het wel, niemand kan tegenspreken dat men de bevolking niet mag straffen omwille van zijn leiders. Toch wil ik de aandacht vestigen op het volgende. Wanneer de onafhankelijke NGO's proberen voedsel uit te delen in Zimbabwe – dat gebeurt onder meer door katholieke organisaties – dan wordt dat voedsel tegengehouden. Het is de partij die het voedsel in beslag neemt en het dan verdeelt onder mensen die op dat ogenblik met een partijlidkaart kunnen zwaaien. Met andere woorden, zelfs die pogingen hebben weinig zin en ik blijf erbij dat het godgeklagd is dat een land, dat niet alleen zichzelf in leven zou kunnen houden maar ook gans zuidelijk Afrika bij wijze van spreken van voedsel zou kunnen voorzien – ik geef toe dat ik hier licht overdrijf –, letterlijk naar de haaien wordt geholpen door een regime, dat dit bovendien doet op racistische basis.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

10 Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de besteding van de post preventieve diplomatie" (nr. 7846)

10 Question de Mme Leen Laenens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "l'affectation du poste relatif à la diplomatie préventive" (n° 7846)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken.)

(La réponse sera fournie par le secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères.)

10.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, in deze is het antwoord zoals steeds belangrijker dan de vraag. Ik zal dan ook kort zijn. Ik had graag inzicht gekregen in de manier waarop de basisallocatie 53-41-3522, onder de naam "de preventieve diplomatie" waarvoor voor 2002 een budget van 9246000 euro werd voorzien, totnogtoe is besteed.

Daarnaast wist ik graag op welke manier de projecten worden gekozen en weerhouden. Welke criteria liggen aan de basis, hoe wordt beoordeeld en geëvalueerd en op vraag van wie? Ik heb namelijk begrepen dat het niet enkel de minister van Buitenlandse Zaken is. Hebt u zicht op de besteding van het overgebleven budget? Heeft de minister de intentie om een verhoging van het budget aan te vragen?

De vraag is gesteld, maar misschien is er intussen duidelijkheid over het geld dat wordt gereserveerd voor het fonds Patrice Lumumba. Minister Michel had namelijk bij de instelling van dit fonds gesteld dat het zou worden gefinancierd uit dezelfde post. Ik kijk met belangstelling uit naar het antwoord van de minister.

09.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Par ailleurs, la population ne doit pas être la victime de la politique du président Mugabe. Mais, lorsqu'une ONG indépendante tente de distribuer de la nourriture au Zimbabwe, les aliments sont confisqués par le parti de M. Mugabe qui les redistribue entre ses membres. Le Zimbabwe, qui a la capacité de fournir de la nourriture à tout le sud du continent africain, est mené à sa perte par son président.

10.01 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Le budget 2002 prévoit un montant de 9.246 KEUR pour la diplomatie préventive. Quels projets ont-ils été financés à ce jour? Quelles demandes doivent-elles encore être évaluées? Sur la base de quels critères les demandes sont-elles évaluées? A quelle fin l'excédent sera-t-il utilisé? Ce budget sera-t-il augmenté l'année prochaine? Qu'en est-il du budget pour le fonds Patrice Lumumba?

10.02 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb een zeer uitvoerig antwoord met hele lijsten van projecten. Ik denk dat het niet verstandig zou zijn alles hier voor te lezen. Al heb ik het antwoord niet kunnen voorbereiden, toch zal ik proberen een zo goed mogelijke samenvatting te geven en ik verwijs naar de lijst voor de details.

De besteding van de preventieve diplomatie in 2002 valt uiteen in drie categorieën: preventieve diplomatie, steun aan slachtoffers van gewapende conflicten en bevordering van de rechtsstaat en mensenrechten. Onder "preventieve diplomatie" ressorteren negen projecten. Acht hebben betrekking op ondersteuning van vredesonderhandelingen voor een totaal van 2 300 000 euro; één omvat de strijd tegen het terrorisme voor 2000 euro.

Voor de steun aan slachtoffers van gewapende conflicten is er een ontmijsingsproject ten belope van 38 000 euro. De bevordering van de rechtsstaat en de mensenrechten omvat 23 projecten voor een totaal van 2,5 miljoen euro. Voor het overige verwijs ik naar de lijst met projecten. 12 projecten hebben betrekking op Centraal-Afrika voor bijna 3 miljoen euro; er zijn 5 projecten in de andere Afrikaanse landen voor ruim 500 000 euro; drie gaan over Centraal- en Oost-Europa voor 52000 euro; twee in Azië voor 320 000 euro; vier in het Midden – Oosten voor bijna 400 000 euro; één in Zuid – Europa voor 125 000 euro en zeven internationale projecten voor bijna een half miljoen euro.

Voor de nog te behandelen aanvragen bij de betrokken diensten is er een lijst met 16 aanvragen. Ik zal die schriftelijk bezorgen. Inzake de besteding van het overblijvende budget valt te vermelden dat volgende bedragen voorlopig werden gereserveerd: op 19 juli worden de drie volgende bedragen ten belope van 20240 euro aan de Ministerraad voorgelegd: voor de bevordering van mensenrechten steun aan de onafhankelijke organisatie "Vormen", voor de vertaling van een handboek van de Raad van Europa inzake mensenrechteneducatie.

Bevordering van de mensenrechten, steun aan een zomercursus mensenrechten die door de KUL georganiseerd wordt voor een dertigtal deelnemers uit noord en zuid om hen inzicht te verschaffen in de recente juridische en politieke ontwikkelingen op het vlak van mensenrechten. De Liga voor de Mensenrechten organiseert een reflectiedag over het thema veiligheid vanuit alle invalshoeken van het leven in een maatschappij. Tot slot is er ook nog de stichting Lumumba voor 1.250.000 euro. Dat zal ter goedkeuring worden voorgelegd. Ik lees meteen ook het laatste stuk over het fonds-Lumumba. Mijn diensten bestuderen thans de juridische en operationele aspecten van de oprichting van het Lumumba-fonds. Ik kan u daarom nog geen definitieve en precieze toelichtingen geven.

Dan zijn er de criteria waaraan de projecten moeten beantwoorden. De basisallocatie waarover het hier gaat wordt aangewend ter financiering van optredens en initiatieven die een ondersteuning en valorisering zijn van de diplomatieke acties van België in de prioritaire domeinen van het buitenlands beleid en die behoren tot het werkingsgebied van de basisallocatie, namelijk preventieve diplomatie en ondersteuning van vredesinitiatieven en

10.02 **Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat: Je n'ai évidemment pu préparer ma réponse et je répondrai donc dans les grandes lignes.

Pour commencer, je vous livre un aperçu des projets de diplomatie préventive financés en 2002. Ceux-ci se répartissent en trois catégories: la diplomatie préventive pour un total de 2.340.849 euros, le soutien aux victimes des conflits armés pour un montant total de 38.071 euros et, enfin, la partie destinée à la promotion de l'Etat de droit et des droits de l'homme pour 2.509.192 euros. Du budget total, 61 pour cent ont été à ce jour engagés par le Conseil des ministres.

Je fournirai par écrit l'aperçu de tous les projets individuels qui ont été approuvés par le Conseil des ministres. Je vous donne également un exemple des demandes qui doivent encore être examinées et qui sont à l'étude dans les services géographiques concernés: le projet d'Avocats sans Frontières pour la protection des victimes et des accusés à la Cour pénale internationale. Les autres projets seront également communiqués par écrit.

En ce qui concerne l'affectation du budget restant, il est à noter que les montants suivants ont été provisoirement réservés: 1.250.000 euros pour la fondation Lumumba et 20.240 euros pour trois projets en faveur de la promotion des droits de l'homme.

Pour être pris en compte, les projets doivent concerner les domaines suivants: la diplomatie préventive et le soutien à des initiatives et à des négociations de paix, l'assistance aux populations victimes de conflits, le respect des droits de l'homme et le renforcement de l'Etat de droit. Les actions visent prioritairement les pays qui ne font pas partie des

vredeonderhandelingen. Hierbij kan het gaan om preventie van gewelddadige conflicten door het nemen van politieke of diplomatieke initiatieven, bijvoorbeeld steun aan de inter-Congolese dialoog en women building dialogue in Cyprus en het Midden-Oosten. De tweede categorie is hulp aan bevolkingen die het slachtoffer zijn van conflicten, bijvoorbeeld door ontminningsprojecten. Men zou dat natuurlijk ook preventief kunnen noemen. Ten derde, naleving van de rechten van de mens, bijvoorbeeld strijd tegen racisme, foltering en doodstraf en strijd voor gelijkheid van mannen en vrouwen en het verdedigen van kinderrechten evenals bestrijding van mensenhandel. Tot slot is er de versteviging van de rechtsstaat, bijvoorbeeld missies voor verkiezingswaarneming, colloquium over straffeloosheid en een cursus internationaal recht. Tevens zijn er acties die zich prioritair richten op landen die niet tot de concentratielanden van DGIS behoren. Op die manier wordt vermeden dat overlappingen ontstaan met wat DGIS doet. Misschien kan ik hier tussen haakjes even zeggen dat de strategienota over ontwikkelingssamenwerking, conflict en vrede samen met een aantal andere punten in het najaar aan het Parlement zal worden voorgelegd. Het staat u uiteraard vrij om daarover een debat te organiseren. Ik zou dat zelfs zeer sterk aanmoedigen. Ik sluit de haakjes. Op die manier wordt vermeden dat overlappingen ontstaan met wat DGIS doet. Dat geldt uiteraard niet voor de regio van de Grote Meren, meer in het bijzonder Congo, Rwanda en Burundi waar België een beleid voert inzake vredeshandhaving en steun aan het democratiseringsproces dat een groot aantal acties impliceert waarvoor beide budgetten worden ingezet.

Een volgend punt is de aanvraag tot verhoging van het budget tijdens de begrotingsbesprekingen voor 2003. Tijdens de begrotingsbesprekingen voor 2003 werd een verhoging van de basisallocatie aangevraagd van 7.980.000 euro naar 12.400.000 euro. Zoals alles in verband met de begroting voor 2003 is dat uiteraard nog in bespreking. De motivering is dat de preventieve diplomatie een objectief is op wereldniveau. Conflictpreventie is de belangrijkste missie van de Verenigde Naties. Het handhaven van de vrede en de internationale veiligheid vereist op de eerste plaats dat er collectieve maatregelen worden genomen teneinde de bedreigingen van de vrede te voorkomen en uit de weg te ruimen. De nieuwe internationale context van de jaren '90 en de tragedies van de genocide in Rwanda in '94 en het bloedbad in Srebrenica hebben de politieke leiders ertoe aangezet meer dan vroeger de nadruk te leggen op conflictpreventie. In juni 2002 heeft de secretaris-generaal van de Verenigde Naties daarover een rapport en aanbevelingen uitgebracht op vraag van de Veiligheidsraad. Hij stelt voor om van conflictpreventie de hoeksteen te maken van het stelsel van de collectieve veiligheid van de Verenigde Naties voor de eenentwintigste eeuw. Het is een belangrijke doelstelling op Europees niveau.

In juni 2001 heeft de Europese raad van Göteborg het Europees programma voor preventie van gewelddadige conflicten opgezet. Dat programma onderstreept de politieke wil van de Europese Unie om van conflictpreventie één van de belangrijkste doelstellingen te maken van het buitenlands beleid van de Unie.

Het is een belangrijke doelstelling op Belgisch niveau. De

pays de concentration de la DGCI. Ainsi nous éviterons qu'ils fassent double emploi avec les missions de cette dernière. Cela ne vaut évidemment pas pour la région des Grands Lacs, où la Belgique mène une politique de maintien de la paix et d'appui au processus de démocratisation, politique qui peut être financée tant par le budget de la DPG que par celui de la DGCI. Lors des discussions budgétaires pour l'exercice 2003, une augmentation de l'allocation de base a été demandée, la diplomatie préventive étant un objectif mondial.

La prévention des conflits est en effet la principale mission de l'ONU. Son secrétaire général a publié un rapport et formulé des recommandations à la demande du Conseil de sécurité et propose de faire de la prévention des conflits la pierre angulaire du système de sécurité collective de l'ONU. Pour ce qui est de l'Europe, le Conseil européen de Göteborg a mis en place un programme de prévention des conflits armés.

Enfin, la Belgique entend participer de manière visible à la prévention des conflits armés dans les pays qu'elle juge prioritaires pour sa politique étrangère. En outre, il convient de consacrer davantage de moyens à la lutte contre le terrorisme, qui requiert une approche globale depuis le 11 septembre. Dans ce cadre, je prépare une conférence internationale, qui se tiendra à Bruxelles, en mars 2003, pour promouvoir le dialogue entre les civilisations, les religions et les cultures. En conclusion, je vous informe que mes services étudient les aspects juridiques liés à la création d'un Fonds Lumumba.

basisallocatie past in deze twee doelstellingen. De doelstelling van België is deel te nemen op een zichtbare manier aan de preventie van gewelddadige conflicten in landen die zij prioritair acht voor haar buitenlands beleid.

Naast het feit dat conflictpreventie en preventieve diplomatie een steeds grotere plaats innemen in de internationale politiek, moet men ook middelen vrijmaken voor de strijd tegen terrorisme die sinds 11 september 2001 eveneens een wereldwijde aanpak vereist. In dat kader bereid ik in Brussel in maart 2003 een internationale conferentie voor om de dialoog tussen de verschillende beschavingen, culturen en godsdiensten aan te moedigen. De hoogste autoriteiten in deze materie zullen deelnemen aan deze gedachtewisseling opdat de gebeurtenissen van 11 september en de voortzetting van het geweld in het Midden-Oosten het wantrouwen en de vijandigheid tussen de gemeenschappen niet zou doen oplaaien.

Tot zover het antwoord van de minister van Buitenlandse Betrekkingen.

Ik zou willen vragen om een kopie van de tabellen te laten ronddelen.

10.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, het neemt effectief een steeds grotere plaats in in het internationale beleid op alle niveaus. Ik had misschien beter een interpellatie ingediend want dit had ons de gelegenheid gegeven om dieper op de problematiek in te gaan.

Ik zal de lijst zeker eens grondig bestuderen. Ik meen dat ik uit deze lijst iets meer zal kunnen afleiden. Ik mis in uw antwoord de echte criteria die aan de basis liggen van de selectie. Ik meen dat dit een bevestiging is van wat ik opvang vanuit de administratie, namelijk dat er behoefte is aan de oprichting van een cel Conflictpreventie. U bent het beste geplaatst om hierover te oordelen. Op internationaal vlak wordt er steeds meer kennis opgebouwd over conflictpreventie. Als ik hoor dat de betrokken geografische diensten de projecten moeten beoordelen, dan kan ik mij voorstellen dat die personen niet altijd over die kennis beschikken. Om die reden zou ik willen pleiten voor die cel Conflictpreventie.

Ik heb uw vraag tussen haakjes ook goed begrepen. Ik wil de voorzitter suggereren om te bekijken hoe we in het najaar onze werkzaamheden kunnen hervatten. We kunnen dan de strategienota's bespreken die dan ter beschikking zullen zijn. Ik heb het onder meer over de nota in verband met conflictpreventie en ontwikkelingssamenwerking.

Ik had graag de minister geconfronteerd met een concrete toewijzing. Onlangs werden een aantal boeken ter beschikking gesteld van een bibliotheek in Kinshasa. Als tijdens de evaluatie, die recentelijk plaatsvond, blijkt dat het gebouw niet van die aard is om boeken in te bewaren, dan meen ik dat dit een bevestiging is van het feit dat er meer criteria nodig zijn zodat het budget op een goede manier kan worden besteed.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

10.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): J'aurais peut-être mieux fait de développer une interpellation, nous aurions pu alors traiter ce problème de manière plus approfondie. Je vais en tout cas étudier la liste très attentivement. Selon moi, nous avons besoin d'une « cellule de prévention des conflits ». Après cette commission, nous reprendrons ce thème à l'automne avec un courage renouvelé. Je plaide aussi en faveur d'un plus grand nombre de critères pour allouer certains budgets.

11 Vraag van de heer Jef Valkeniers aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de oprichting van de Afrikaanse Unie" (nr. 7863)

11 Question de M. Jef Valkeniers au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la création de l'Union africaine" (n° 7863)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken.)

(La réponse sera fournie par le secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères.)

11.01 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, van 8 tot 10 juli laatstleden werd in Durban de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid opgedoekt en vervangen door de Afrikaanse Unie, naar analogie van de Europese Unie. De OAE ging ten onder, ten eerste, aan het feit dat de Afrikaanse leiders praktisch allen een dictatoriaal beleid voerden waarbij zij zichzelf en hun entourage verrijkten terwijl de bevolking in de grootste armoede bleef leven; ten tweede, aan het gebrek aan enige toekomstvisie bij de meerderheid van hun leden en, ten derde, aan het feit dat degenen die aan de macht kwamen, zich tot elke prijs en ten koste van alles aan deze macht bleven en blijven vastklampen.

De Conferentie werd geopend door niemand minder dan president Kadhafi en onder meer bijgewoond door president Robert Mugabe van Zimbabwe en Daniel Arap Moi van Kenia, zeker geen voorbeelden van democratie. Dan zwijgen we nog over andere sterk betwiste staatshoofden als Eduardo dos Santos van Angola, Paul Kagame van Rwanda, Museveni van Oeganda, Dennis Sassou-Nguesso van Congo-Brazzaville en Charles Taylor van Liberia. Het paradepaardje van de Afrikaanse Unie is het New Partnership for African Development of Nepad. Dat mikt op extra Westerse investeringen in ruil voor goed beheer, rechtszekerheid, minder corruptie en meer democratie met respect voor de mensenrechten. De OAE werkte niet. Afrika blijft een werelddeel met politiek geweld, onlusten, oorlogen, corruptie, hoge schuldenlasten en een zich verder uitbreidende HIV-epidemie. Op een paar uitzonderingen na, mijnheer de staatssecretaris, hebben wij de heersende staatshoofden nog nooit moedig en consequent weten optreden tegenover collega's die zich niet aan de afspraken hielden, zoals een Mugabe, een Kagame en nog vele anderen.

Ik volg alle dagen het nieuws in Zuid-Afrika. Het valt mij op hoe men ginder veel kritischer is tegenover de situatie in Zuid-Afrika en zuidelijk Afrika dan hier. Het is of men hier precies de situatie niet wil zien zoals ze is. Over de echte problemen werd in Durban niet gepraat: noch over de politieke en economische crisis in Zimbabwe, noch over de HIV-AIDS-epidemie die alle geledingen van de maatschappij aantast en bezig is met de destabilisering van het ganse continent. Dit werd terecht door onze landgenoot, dokter Peter Piot, in Barcelona aangehaald. De situatie in Barcelona was typisch: de heer Mandela legt grote verklaringen af, zijn echtgenote, de weduwe van de vroegere president van Mozambique, legt grote verklaringen af, en in Zuid-Afrika zien wij dat president Mbeki nog altijd aarzelt. De minister voor Gezondheid, Tshabalala-Msimang, wordt nog deze week in de pers zeer zwaar aangevallen omdat zij

11.01 Jef Valkeniers (VLD): Lors du sommet de Durban, qui s'est déroulé du 8 au 10 juillet, l'Organisation de l'unité africaine a été supprimée et a été remplacée par l'Union africaine.

La politique dictatoriale des dirigeants africains, qui leur a permis, ainsi qu'à leur entourage, de s'enrichir, l'absence de prospective témoignée par la majorité des membres et la volonté des dirigeants à vouloir se maintenir coûte que coûte au pouvoir ont causé la perte de l'OUA.

Le président Khadafi a ouvert la conférence à laquelle ont assisté les présidents Mugabe et Arap Moi du Kenya, qui ne sont certainement pas des parangons de démocratie. L'UA s'enorgueillit du Nouveau Partenariat pour le Développement de l'Afrique qui vise à obtenir une augmentation des investissements occidentaux en échange d'une bonne administration, de la sécurité juridique, de la diminution de la corruption et de la démocratisation assortie du respect des droits de l'homme.

L'OUA ne fonctionnait guère.

L'Afrique reste un continent miné par la violence politique, le mécontentement, les guerres, la corruption et le virus du SIDA, qui ne cesse de gagner du terrain. A quelques exceptions près, les chefs d'Etat en fonction n'ont jamais eu véritablement le courage ni la logique de critiquer

nog altijd onzin verkoopt. Zij zegt onder meer dat het gerecht haar heeft gedwongen om Nevirapine toe te dienen aan zwangere of verkrachte vrouwen. Zij zegt dat men haar verplicht om geneesmiddelen aan haar mensen toe te dienen die zo toxisch zijn dat ze hen dood maken. Zij blijven in dat spoor van verwarring en daar kan ik het nog lang over hebben, maar dat zal ik niet doen. Ook over de dreigende hongersnood in zuidelijk Afrika wordt niet gesproken, wel over de noodzaak zich te verenigen en zoveel mogelijk geld van het Westen te krijgen.

Wat daartegenover moet worden geplaatst, is iets anders. Ik heb gezien hoe de Democratische Alliantie in de Kaaprovinsie uit elkaar ging en hoe aan de Nieuwe Nationale Partij twee nationale ministers werden beloofd, twee staatssecretarissen, vier ambassadeurs en een minister in elke provincie waar men niet mee aan de macht is. Dat is een jaar geleden en er gebeurt juist niets. Wat de beloften betreft van de politici daar, ik heb daar grote vragen bij. Ik kan het weten. U weet dat ik goed genoeg geplaatst ben om te weten waarover ik spreek.

Wij zien ook dat in Rome bij de FAO Mugabe zich komt vertonen om geld te vragen voor een hongersnood die hij eigenlijk zelf heeft gecreëerd. Tot voor enkele jaren en zelfs na het verdwijnen van Ian Smith was Zimbabwe een land dat voedsel uitvoerde. De eerste jaren toen Mugabe het had overgenomen, ging het er nog tamelijk goed. Wij zien dat Mugabe zich daar vertoont. De EU verbiedt dat een aantal staatshoofden zich nog in Europa vertonen en geeft hen paspoorten noch visa. Toch zien wij dat Mugabe in Rome is geweest en niemand is daartegen opgetreden. Hij heeft een tussenlanding moeten maken in Madrid.

Ik heb in een Zuid-Afrikaanse krant gelezen dat hij in Madrid is geweest, maar niemand is opgetreden. Het is jammer dat minister Michel weg is, want ik vraag mij af wat er overblijft van heel dat scenario – reisbeperkingen voor Mugabe en zijn familie – dat men ons opdist.

Mugabe vertoont zich daar en op dat moment deelt in Genève de Wereldgezondheidsorganisatie mee dat in de komende maanden 300.000 mensen gaan verhongeren in zuidelijk Afrika. Zoals de staatssecretaris heeft gezegd, zal dat niet alleen in Zimbabwe, maar ook in een aantal andere landen van zuidelijk Afrika het geval zijn.

Ik meen dat mijn vragen zeer pertinent zijn.

Ten eerste, welke nieuwe elementen zijn er op dit ogenblik voorhanden die er ons van kunnen overtuigen dat de Afrikaanse Unie of Nepad ooit een succes zullen worden als we zien wat de OAE is geweest?

Ten tweede, heeft het enige zin dat Europa financieel bijdraagt aan Nepad als er vooraf geen orde op zaken wordt gesteld en het continent geen tekens van beterschap vertoont? Ik verwijs naar de stille diplomatie van Mbeki bij Mugabe. Dat was een circus dat niets heeft opgeleverd. U hebt natuurlijk niet de portefeuille van Buitenlandse Zaken, maar als men wil weten wat er in zuidelijk Afrika gebeurt, zouden de kabinetsleden best alle dagen op internet de kranten van ginder lezen. Daar is men kritischer tegenover de

leurs homologues qui n'ont pas respecté les accords conclus, comme les présidents Mugabe ou Kagame. En outre, les véritables problèmes tels que la crise politique et économique au Zimbabwe ainsi que l'épidémie de SIDA, qui touche toutes les couches de la population et déstabilise le continent tout entier, n'ont même pas été évoqués.

La nouvelle Union africaine n'a pas non plus abordé le problème de la famine en Afrique australe, qui menace 300.000 personnes. Même le Zimbabwe, qui exportait autrefois des produits alimentaires, est aujourd'hui ravagé par la famine. Le président Mugabe en porte la responsabilité. Personne ne s'est opposé à lui ou à sa famille, en dépit des restrictions en matière de voyages annoncées à leur rencontre.

Quels éléments pourraient nous convaincre que tant l'UA que le NPDA seront un jour synonymes de succès? Est-ce bien utile que l'Europe accorde une contribution financière au Nouveau Partenariat pour le Développement de l'Afrique si les choses ne sont pas d'abord remises en ordre? Lisez la presse d'Afrique australe. Les critiques qu'elle formule à l'encontre des régimes en place sont bien plus acerbes qu'en Europe.

regimes dan hier. Ik vind dat wij veel te toegeeflijk zijn en altijd denken dat het wel zal gaan.

Ik heb mijn vragen gesteld en ik zou daar graag een antwoord op krijgen.

11.02 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mijnheer de voorzitter, ik lees het antwoord van de minister van Buitenlandse Zaken voor.

Zelfs indien het overzicht van de pijnpunten die Afrika ondergaat zeer verontrustend is – en dat al gedurende meerdere jaren – wil ik opmerken dat het onverantwoord is om de bereidheid van de initiatiefnemers van het Nepad om principes van democratisering en goed bestuur in het functioneren van de nieuwe Afrikaanse Unie in te voegen, a priori te discrediteren. Wij hebben hen trouwens altijd in de richting van deze principes gewezen.

De werking van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid heeft sinds de oprichting ervan inderdaad vaak ontgoocheld, wat door Afrikanen zelf werd erkend. Het is juist om daaraan een oplossing te bieden, dat er is beslist om een beter functionerende Afrikaanse Unie op te richten die is gebaseerd op nieuwe principes met de Europese Unie min of meer als model.

Gezien de constructie in Europa zelf al bijna 50 jaar aan de gang is, lijkt het mij onrealistisch om nu al te zoeken naar resultaten om de kansen op succes van de Afrikaanse Unie en het Nepad te evalueren. Het is nochtans de overtuiging van de Belgische regering dat de enige mogelijke weg voor een verbetering van de situatie in Afrika via engagementen zal verlopen die de Afrikanen zelf nemen, bijvoorbeeld in Nepad.

De invoering van een wederzijds mechanisme van toezicht – het zogenaamd peer review mechanism – toont het belang aan dat de Afrikaanse leiders hechten aan goed bestuur en mensenrechten als voorafgaande voorwaarden voor het herstel van hun continent. Afhankelijk van de eerste concrete stappen van uitvoering van deze verbintenissen, kan een substantiële bijdrage in de financiering van het Nepad worden beoogd.

11.03 **Jef Valkeniers** (VLD): Mijnheer de staatssecretaris, zoals u weet, heeft men het plan om het Nepad-project te laten begeleiden door een begeleidingscommissie. Aanvankelijk sprak men over een vijftal mensen per streek, daarna had men het over 20 leden en nu zouden het 25 leden zijn. In de Afrikaanse kranten heb ik gisteravond nog gelezen dat het praktisch onmogelijk zal zijn om Kadhafi en Arap Moi daaruit weg te houden. Wij zijn nu al zeker dat zij erbij zullen zijn. Ik zie niet goed in hoe zij aan het project kunnen bijdragen.

Ten tweede, ik vraag nog geen resultaten van NEPAD. NEPAD kan nog geen resultaten hebben, want het moet eigenlijk nog starten. De bewindvoerders moeten resultaten geven, waaruit blijkt dat zij bereid zijn zich te houden aan geen corruptie, respect voor de mensenrechten, democratie. Dat vragen wij. Als wij aanvaarden dat echte dictators als Kadhafi die alle gebreken die ik net opsomde vertonen, deel uitmaken van de commissie, dan lacht men met ons.

11.02 **Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat, au nom du ministre Louis Michel: La situation en Afrique est préoccupante depuis plusieurs années déjà. Les fondateurs du NPDA souhaitent instaurer les principes de démocratisation et de bonne administration au sein de l'UA. Nous ne pouvons pas discréditer a priori cette démarche. Il est vrai que le fonctionnement de l'OUA était régulièrement décevant. C'est précisément la raison pour laquelle une UA performante, fondée sur de nouveaux principes et calquée sur l'UE, est mise sur pied. Le gouvernement est convaincu que les engagements pris par les Africains eux-mêmes dans le cadre du NPDA déboucheront sur l'amélioration de la situation en Afrique. L'instauration d'un mécanisme de contrôle réciproque prouve l'importance accordée par les dirigeants africains à la bonne administration et aux droits de l'homme en tant que conditions préalables au redressement du continent. Une contribution financière en faveur du NPDA pourrait être envisagée à condition que les engagements pris se concrétisent.

11.03 **Jef Valkeniers** (VLD): Le plan prévoit que le NPDA sera dirigé par 25 membres d'un "comité directeur". Il me revient qu'il est impossible d'exclure le président Khadafi de ce comité. Il est urgent que les dirigeants africains respectent un certain nombre de règles: pas de corruption, démocratie et respect des droits de l'homme. L'Europe ne peut tolérer qu'une personne telle que le président Khadafi siège au sein de ce comité. Lisez la presse africaine dont les critiques sont bien plus virulentes

In Afrika zal men met ons lachen als wij dat aanvaarden. U moet de Afrikaanse kranten maar eens lezen. Dan zult u zien dat zij veel kritischer zijn dan wij. Wij zijn in deze zaak belachelijk naïef.

De voorzitter: Mijnheer Valkeniers, vanuit mijn persoonlijke ervaring zou ik er een element willen aan toevoegen. Ik vind dat u a priori nogal pessimistisch bent. De Belgisch-Luxemburgse Kamer van Koophandel heeft mij gevraagd om hen te vertegenwoordigen op de conferentie in Dakar. Ik had ook een persoonlijke uitnodiging van de president van Senegal. Ik heb dus deelgenomen aan die conferentie, waar meer dan 185 bedrijven en organisaties vertegenwoordigd waren. Van meer dan 100 van die bedrijven hadden de vertegenwoordigers nog nooit een voet op het Afrikaanse continent gezet.

Er waren zeer veel Amerikaanse bedrijven. Ook het Franse bedrijfsleven was zeer goed vertegenwoordigd, onder andere door de gewezen minister voor Ontwikkelingssamenwerking. Hij vertegenwoordigde de Franse groep Boloré. Zoals iedereen weet, is de groep zeer goed vertegenwoordigd in de Democratische Republiek Congo, waar ze op dit ogenblik alle grote infrastructuurprojecten toegewezen krijgt.

Op deze vergadering heb ik toch kunnen vaststellen dat – men mag op voorhand pessimistisch zijn – er een grondige mentaliteitswijziging aanwezig is bij de Afrikaanse leiders. Iedereen in het Westen zou daaruit zijn lessen moeten trekken. Die mentaliteitswijziging bestaat er niet alleen in dat men naar een partnership zoekt met de privé-sector, wat nodig is voor het continent, maar men wil tegelijk ook zijn verantwoordelijkheid opnemen.

Die conferentie was niet zomaar een conferentie waar ex cathedra werd gesproken; er was ook een kleine werkgroep en er waren 14 staatshoofden. Uw vriend Kadhafi was er overigens niet, evenmin als Thabo Mbeki. 14 staatshoofden en kleine werkgroepen hadden er de mogelijkheid om te discussiëren met mensen uit de praktijk. Ik kan u verzekeren dat zij aan zeer scherpe kritiek werden onderworpen uit de privé-sector zelf. Het ging over het niet respecteren van engagementen, over corruptie, over slecht beheer. Sommige NGO's zouden zich dat niet durven permitteren ten opzichte van staatshoofden. Waarom? De privé-sector is dikwijls veel minder afhankelijk en komt er voor het eerst. Ik zal u een voorbeeld geven. De kritiek die men gaf was dat men een conferentie had gepland om 9.00 uur maar dat men pas om 11.30 toekwam. Men zegde dat men in dergelijke omstandigheden niet wenste te werken. Men gaf niet alleen detailkritiek, maar ook kritiek ten gronde over het gebrek aan rechtszekerheid, over het gebrek aan economische ondersteuning, enzovoort.

Zeer belangrijk is dat voor het eerst de regeringsleiders en staatshoofden niet meer verwezen naar het koloniaal verleden van 40 of 50 jaar geleden. Zij wilden ook hun verantwoordelijkheid opnemen. Zij wezen erop dat wat was gebeurd, soms ook de schuld van de Afrikanen zelf was. Bepaalde mensen, ook hier in West-Europa, zouden eens moeten beseffen dat ze van hun slecht neokolonialistisch of postkoloniaal geweten af moeten. In West-Europa hebben wij soms de neiging te zeggen dat alles onze schuld

que les nôtres. La naïveté dont l'Europe fait preuve frise le ridicule.

Le président: M. Valkeniers adopte *a priori* une attitude très négative. A la demande de la Chambre de Commerce belgo-néerlandaise, j'ai assisté à une conférence à Dakar. Outre les représentants de 185 sociétés et organisations des Etats-Unis et d'Europe, quatorze chefs d'Etat africains y étaient présents. Des groupes de travail y ont longuement débattu du partenariat mais aussi du déficit en matière de sécurité juridique, du non-respect d'accords conclus, du manque de soutien économique et de la responsabilité spécifique de l'Afrique. Les mentalités évoluent donc. Les Africains ne réfèrent plus à leur passé colonial, mais soulignent leur propre responsabilité.

L'Afrique souhaite être traitée comme un partenaire à part entière. Des initiatives doivent émaner du secteur privé et pas seulement des pouvoirs publics. J'ai proposé la création, sur le modèle du Benelux, d'un tribunal dont le niveau ou l'importance dépasserait le cadre d'un seul pays. Les entreprises jouiront ainsi d'une plus grande sécurité juridique.

Je ne me prononce donc pas négativement sur le NEPAD, mais j'admets qu'une saine méfiance à l'égard des dirigeants africains se justifie. Même la presse belge et les responsables politiques sont manipulés par les réseaux africains. Nous devons en être conscients.

is, dat we hebben gekoloniseerd en dat het sindsdien nooit meer goed gekomen is. De Afrikanen beginnen nu zelf te beseffen dat zij zelf een groot deel van de verantwoordelijkheid dragen. Daarom zeggen ze dat ze als partners behandeld willen worden.

Ik hoef u niet te herinneren aan de geschiedenis van onze gewezen kolonie, mijnheer Valkeniers. De grote fout die wij als Belgen hebben begaan was dat wij Congo onvoorbereid hebben achtergelaten. Dat is onze fout. Nu is er een klasse academici die best in staat is het land zelf te beheren. We moeten die mensen beschouwen als partners op alle gebieden. Persoonlijk geloof ik dat naast de overheidsinitiatieven ook de privé-sector initiatieven zal moeten nemen. Dat besef dringt ook door in Afrika. Overheidshulp alleen volstaat niet. Mijnheer Valkeniers, ik meen dat er een grondige mentaliteitswijziging op gang is gekomen. Ik heb zelf voorgesteld om bijvoorbeeld naar het Benelux-model een soort gerechtshof op te richten dat het niveau van één land overstijgt. Daardoor krijgt een bedrijf meer rechtszekerheid.

11.04 Jef Valkeniers (VLD): Mijnheer de voorzitter, u verwijst naar de zakenwereld die geld moet investeren. Op dit ogenblik is in Zuid-Afrika Mbeki betrokken bij een onderzoek omdat een internationaal gezochte gangster regelmatig bij hem over de vloer kwam en fondsen heeft gegeven. De partij van Tony Lean is betrokken bij een schandaal omdat artsen contacten hebben gehad met een Duitse maffioso die met miljarden naar Zuid-Afrika is getrokken en zich er reeds jarenlang handhaaft en een andere partij geld heeft gegeven. Als zij gevoeliger zijn voor de kritiek van de zakenman is dat omdat de zakenwereld bereid is geld te investeren. De NGO's doen dat niet. Integendeel, zij vragen geld. Het spijt me dat ik dit zo cru moet stellen.

Ik sta niet negatief tegenover Afrika. Ik doe wat ik kan. Ik moet eerlijk toegeven dat de leiders mij in vele opzichten sterk teleurstellen. Als we de politiek van Mbeki en zijn dwaze uitspraken inzake HIV-besmetting vergelijken met die van Mugabe ben ik veeleer pessimistisch gestemd. Praat maar eens met de zakenlui in Zuid-Afrika, dan zult u weten dat het allemaal niet zo rooskleurig is dan Mbeki probeert voor te stellen.

De **voorzitter**: Mijnheer Valkeniers, wat de opmerking over een gezond wantrouwen tegenover de leiders betreft, hebt u gelijk. Sinds de tijd van de apartheid zijn de Zuid-Afrikaanse geheime diensten en de inlichtingendiensten gereputeerd. Ik stel vast dat de media in België tot op heden gemanipuleerd worden.

11.05 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, u stelt dat de privé-sector kritiek heeft op de Afrikaanse leiders. Dat is nogal evident omdat het in het belang is van die privé-sector.

De **voorzitter**: Dat is correct.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

12 Question de Mme Claudine Drion au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "le gender budgeting" (n° 7282)

12 Vraag van mevrouw Claudine Drion aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister voor Buitenlandse Zaken, over "gender budgeting" (nr. 7282)

12.01 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le secrétaire d'Etat, j'ai été très heureuse de voir, à l'automne 2001, pendant la présidence belge, que la Belgique avait organisé en collaboration, notamment avec l'UNIFEM, une conférence de haut niveau sur le "gender budgeting". L'objectif était de mettre au point une vision globale et d'obtenir, de la part des pays du monde entier, des engagements relatifs à l'intégration de l'analyse selon le genre dans le processus budgétaire national d'ici 2015. Vous allez sans doute me dire que nous disposons d'encore un peu de temps pour ce faire. Mais je pense que la Belgique sait se montrer pionnière, notamment dans ces matières.

Le budget est une déclaration politique qui reflète les priorités sociales et économiques d'un gouvernement. Une analyse budgétaire selon le genre permettrait d'évaluer la responsabilité qu'un gouvernement assume face à ses engagements en matière d'égalité entre les sexes et de droits des femmes en examinant concrètement la création, l'usage et la répartition des ressources publiques.

Je pense savoir que notre gouvernement est en train de prendre des initiatives à ce niveau. Je voudrais que vous me donniez des informations concernant les initiatives que votre propre département compte prendre. Mais je voudrais également savoir si d'autres départements comptent s'engager dans une démarche de "gender budgeting". Comment cela se prépare-t-il? Quels sont les résultats qui peuvent être espérés avant 2015?

12.02 Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat: Monsieur le président, madame la députée, vous avez raison d'attirer notre attention sur le concept d'égalité entre les hommes et les femmes dans la politique des Etats, basé plus spécifiquement sur l'introduction de dispositions dans des techniques budgétaires.

On m'a préparé une réponse concernant toute une série de mesures prises dans le cadre de notre politique de coopération. Mais elle ne répond pas directement à votre question.

Vous savez, madame, que, selon la loi sur la coopération internationale, le genre est un thème transversal auquel nous prêtons beaucoup d'attention. Une journée a d'ailleurs été organisée avec "Femmes et Développement". Je crois que l'on peut dire que l'aspect « genre » fait l'objet d'une attention importante du politique dans notre pays. Et si on ne peut pas prétendre qu'elle soit satisfaisante, elle est en tout cas non négligeable.

Je passe donc sur toute une série d'actions spécifiques et je répondrai plus spécifiquement à votre question.

12.01 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Vorige herfst werd in Brussel een conferentie over *gender budgeting* gehouden. Deze conferentie werd onder andere door de regering en het VN-ontwikkelingsfonds voor de vrouw georganiseerd. Het was de bedoeling een algemene visie te formuleren en om alle landen ter wereld te laten beloven om tegen 2015 in het nationale begrotingswerk rekening te houden met *gender*. Als er in een begroting met gender rekening wordt gehouden, kunnen we nagaan welke inspanningen werden geleverd voor de gelijkheid van *gender* en voor de rechten van de vrouw.

In alle onderdelen van de begroting kunnen er specifieke initiatieven worden genomen met betrekking tot gender. Deze initiatieven kunnen betrekking hebben op de begroting in haar geheel of op specifieke posten. Welke initiatieven neemt de regering op dit vlak? Hoeveel middelen zijn uitgetrokken voor welke actoren? Welke resultaten worden verwacht en volgens welk schema?

12.02 Staatssecretaris Eddy Boutmans: U hebt gelijk dat u onze aandacht op het *gender*-probleem vestigt. De staten hebben dit probleem in hun beleid opgenomen en verwerkt in de begrotingstechnieken. Dit is voor ons een zaak die diverse domeinen bestrijkt en waaraan we veel aandacht besteden.

Wij benaderen het *gender*-probleem macro-economisch: wij steunen het *Strengthening economic governance* programma van het VN-ontwikkelingsfonds voor de vrouw, met name *applied gender analysis to government budgets*. Wij hebben vastgesteld dat vele ontwikkelingslanden voor zijn op de Westerse landen. In

Vous savez que, par le biais de l'UNICEM – l'organisme spécialisé des Nations unies sur la position, le rôle et la promotion du rôle de la femme –, nous avons approuvé un programme "strengthening economic governance applied general analysis to government budget". Avec sa collaboration, nous avons organisé, en octobre 2001 à Bruxelles, une conférence internationale sur le sujet. Je crois pouvoir dire qu'elle a soulevé beaucoup d'intérêt et qu'elle était novatrice, certainement chez nous. Nous avons aussi constaté que dans un certain nombre de pays en développement et sans vouloir généraliser, on était déjà plus avancé dans cette approche que dans beaucoup de pays occidentaux.

La DGCI ayant adopté une approche de "mainstreaming" budgétaire, elle ne dispose pas d'une ligne budgétaire spécifique en appui à l'égalité entre hommes et femmes, à l'exception de la contribution allouée annuellement à la commissions "Femmes et Développement". Cela ne veut pas dire – mais je ne m'étendrai pas sur le sujet – qu'il n'existe pas de programmes spécifiques sur l'aspect "genres". J'ajoute que la DGCI peut faire appel à des lignes budgétaires existantes notamment pour des activités de formation ou l'engagement de consultants.

Le Conseil des ministres a approuvé le 8 mars dernier la poursuite des travaux de la cellule "General mainstreaming" et notamment la mise en place d'un groupe de travail comprenant des représentants des cabinets et départements fédéraux consacrés au "general sensitive budgeting". Cet exercice devra aboutir, en fin d'année, à une série de recommandations concrètes pour l'application de cette approche très prometteuse au sein de la DGCI.

En ce qui concerne les ressources humaines, la cellule "genres" de la DGCI a été renforcée par l'affectation d'un conseiller adjoint en stage cette année-ci. La cellule "genres" comporte maintenant trois personnes.

Enfin, comme je l'ai déjà dit à propos d'une autre question, conformément à la loi sur la coopération internationale de 1992, un projet de note stratégique sur le genre comprenant aussi un plan d'action est en voie de finalisation. Cette note sera soumise au parlement dans le courant de l'automne.

Bien sûr, conformément à la loi, elle servira de cadre de référence pour les prochaines années, quatre ans en principe.

12.03 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je remercie le secrétaire d'Etat de sa réponse. Nous examinerons avec intérêt la note stratégique sur le genre que vous nous annoncez. Il faudrait aussi prévoir – je ne pense pas que cela puisse être fait dans le cadre du contrat de gestion – que cette question soit intégrée dans le budget de la CTB puisque finalement, des responsabilités existent aussi au niveau de l'exécution. D'après mes informations, la CTB aurait diminué les ressources humaines allouées au genre. Il faudra donc rester vigilant à ce propos.

En ce qui concerne la cellule interministérielle qui est mise en place,

verband met dit thema hebben wij een bijzonder vernieuwende conferentie gehouden in Brussel in 2001.

Vermits ze een *mainstreaming* beleid voert heeft de DGIS geen specifiek budget voor het gelijke kansen beleid voor mannen en vrouwen, behalve voor het budget dat aan de commissie Vrouwen en ontwikkeling toegekend wordt. Maar deze commissie kan een beroep doen op bestaande begrotingslijnen, namelijk voor de opleiding of werving van consultants.

Op 8 maart jongsleden keurde de Ministerraad het voortzetten van de werkzaamheden van de cel "gender mainstreaming" en het opstellen van een interministeriële werkgroep die zich met de *gender sensitive budgeting* bezig houdt, goed. Hij moet zijn aanbevelingen voor het einde van het jaar indienen.

Wat de *human resources* betreft, werd de cel "gender" van de DGIS versterkt met een adjunct-adviseur die stage loopt en waardoor het aantal personeelsleden op drie wordt gebracht. Overeenkomstig de wet over internationale samenwerking van 1999 zijn we een nota aan het voorbereiden die de te volgen strategie ontrent de *gender* en een actieprogramma dat vier jaar als referentiekader zal gelden, uitzet. Deze nota zal in de loop van de herfst aan het Parlement worden voorgelegd.

12.03 Claudine Drion (ECOLO-AGALEV): We zullen dat met belangstelling bekijken. De BTC, die haar begroting terzake verminderd heeft, zou die "gender" dimensie moeten opnemen.

Wat de werkzaamheden van de interministeriële werkgroep betreft, zullen we samen met

je contacterai Mme Onkelinx puisque c'est elle qui coordonne le projet. Je l'interrogerai sur l'avancement des travaux. Il est vrai qu'il y a encore six mois avant la fin de l'année, mais il est très important pour nous d'aboutir à des recommandations concrètes. En tant que parlementaires, nous voulons vérifier la bonne progression des travaux.

mevrouw Onkelinx de stand van zaken ervan nagaan. Als vrouwelijke volksvertegenwoordigers willen wij immers, voor het einde van dit jaar, nagaan of er concrete voorstellen zullen worden gedaan.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

13 Vraag van mevrouw Leen Laenens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de resultaten van de voedseltop te Rome" (nr. 7637)

13 Question de Mme Leen Laenens au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "les résultats du Sommet mondial de l'alimentation à Rome" (n° 7637)

13.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, gisteren lasen we nog in De Standaard dat een van de ergste hongersnoden van de voorbije decennia zich momenteel voordoet en, vreest de journalist, dit gebeurt blijkbaar in totale onverschilligheid. De wereldleiders keurden meer dan 5 jaar geleden een actieplan goed. Het had de ambitieuze intentie om het aantal mensen dat aan ondervoeding lijdt te halveren tegen 2015 met de uiteindelijke bedoeling de honger uit de wereld te helpen. Het leek niet zo ambitieus, maar ik moet nu wel het adjectief gebruiken als ik de resultaten van de Voedseltop bekijk. Die waren echt niet hoopgevend. Een van de strijdpunten was het promoten van het concept Voedselsoeveriniteit met daaronder specifiek de gedragscode die ervoor moet zorgen dat voedsel een recht wordt en is. Het recht op voeding is trouwens een onderdeel van de mensenrechten. We weten dat die code specificeert hoe staten, internationale organisaties en privé-bedrijven het recht op voedsel moeten respecteren, beschermen en bevorderen. We weten ook dat België dit in zijn officiële standpunt actief mee heeft verdedigd. Ook in het verleden heb ik hieromtrent in het Parlement enkele vragen gesteld. NGO's zoals Vredeseilanden, Oxfam, Solidariteit hebben er samen met FIAN en de betrokken administratie voor gezorgd dat het in België door de Ministerraad werd behandeld en dat België zulks alvast in zijn beleid heeft opgenomen. Hoe is de eindverklaring geëvalueerd?

Een ander belangrijk punt in het kader van de voedselsoeveriniteit is het feit dat we het voorzorgsprincipe niet terugvinden in de eindtekst. Het voorzorgsprincipe is belangrijk om te kijken op welke manier biotechnologie in de voedselproductie wordt gebruikt. Vandaar mijn vraag naar de evaluatie van de eindtekst.

Hoe kan de link worden gelegd van deze eindverklaring en de resultaten van de Voedseltop naar de Top van Johannesburg? Ik stel de vraag omdat er een schijntegenstelling is – ik noem het zo omdat het iets is waartegen wij als ecologen in eigen land maar ook internationaal al jaren tegen strijden – tussen de problemen in verband met de landbouw en de problemen met het milieu. U bent de eerste om zulks te bevestigen. Als we willen dat duurzame

13.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): L'Afrique est en proie à une famine d'une extrême gravité, alors qu'il y a un peu plus de cinq ans, les dirigeants mondiaux approuvaient un plan d'action visant à réduire de moitié le nombre de personnes sous-alimentées d'ici à 2015. Les résultats du Sommet mondial de l'alimentation de Rome ne sont guère réjouissants. Un des points litigieux est le concept de souveraineté alimentaire, qui fait du droit à l'alimentation un droit de l'homme à part entière. Sur l'insistance d'ONG telles que les Iles de paix et Oxfam, la Belgique a inscrit cet objectif dans sa politique.

Un point essentiel qui n'apparaît pas dans le texte final est le maintien du principe de précaution en matière d'application des biotechnologies dans la production alimentaire.

Comment le secrétaire d'Etat évalue-t-il la déclaration finale? Dans quelle mesure un lien essentiel sera-t-il créé entre le sommet de l'alimentation et le sommet de Johannesburg? Trop souvent, on prétend que l'agriculture et l'environnement constituent des matières contradictoires, alors que, lors du

ontwikkeling wordt gerealiseerd, als voedselrecht wordt gerealiseerd dan moeten we ervoor zorgen dat er op de Top van Johannesburg net zo goed over het voedselprobleem kan worden gesproken. Vandaar het belang van de link tussen de Voedseltop en de Top Duurzame Ontwikkeling in Johannesburg.

13.02 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mevrouw Laenens, u weet dat er bij veel westelijke landen en ook bij de Europese Unie nogal wat twijfel was over het nut van een follow-upconferentie over de Voedseltop van 1996. Het kwam te snel. Bovendien was deze Voedseltop in het bestel van de internationale conferenties oorspronkelijk in november vorig jaar geplaatst. Ze was verschoven omwille van de gebeurtenissen van 11 september. Dat heeft geleid tot een ongelukkige positie van de FAO-top tussen Monterrey en Johannesburg. Hierdoor lag haar relevantie ietwat moeilijker. Ook de bijwoning door grote groepen wereldleiders lag moeilijk.

Hoe dan ook, ik denk dat iedereen het erover eens is dat de resultaten niet spectaculair zijn en niet zo veel hebben toegevoegd aan vroegere verklaringen of conferenties. U weet dat de verklaring International Alliance against Hunger uit de bus is gekomen.

Ik heb hier een Franse versie, maar u kunt de tekst in verscheidene talen krijgen. Ik neem aan dat u erover beschikt. Ik vermeld enkele belangrijke punten. Men hernieuwt nogmaals de engagementen van de Verklaring van Rome uit 1996. Men bevestigt opnieuw dat men tegen 2015 het aantal mensen dat bedreigd wordt met ondervoeding, wil halveren. Men kondigt de versnelling aan van het actieplan van de wereldvoedseltop van 1996. Men beklemtoont opnieuw dat eenieder recht heeft op een gezonde en voldoende voeding. Men doet een oproep om een voldoende deel van de middelen van de publieke ontwikkelingshulp aan landbouw te besteden. Wij weten dat er in de voorbije jaren een aanzienlijke terugloop van middelen voor landbouw of voedselzekerheid te merken was.

De Belgische delegatie heeft een aantal punten verdedigd waarvan wij in de eindverklaring weinig of in ieder geval onvoldoende terugvinden. Wat het recht op voeding betreft, hebben wij een sterke strekking die pleitte voor een gedragscode inzake het recht op voeding, gesteund. U weet dat het recht op voeding niet in die vorm werd aanvaard. Niettemin staat in de verklaring toch een vrij duidelijk engagement om een intergouvernementele werkgroep binnen de FAO de opdracht te geven om, weliswaar op vrijwilligheid gebaseerde, richtlijnen op te stellen. Ik denk toch dat dat geen onbelangrijke stap in de goede richting is. Zo werd het door de deelnemers en de niet-gouvernementele wereld toch ervaren. Het is misschien niet helemaal wat wij gehoopt hadden, maar het is toch een zekere vooruitgang.

Over de biotechnologie waren er allerlei voorstellen, vooral van Amerikaanse zijde, om de hele oplossing van het wereldvoedselprobleem uitsluitend als een technologische uitdaging te zien. Uiteindelijk staat in de verklaring toch iets heel anders. De verklaring plaatst het wereldvoedselprobleem in een hele andere context, met name in een context van duurzame ontwikkeling. Weliswaar wordt geen melding gemaakt van het voorzorgsprincipe als dusdanig. In Europese kringen en ook in België werd dat nochtans verdedigd. Er is geen uitdrukkelijke verwijzing naar het

sommet de Johannesburg, les débats devraient précisément porter sur le développement durable et le droit à l'alimentation.

13.02 **Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat: L'opportunité d'organiser une conférence de suivi du sommet de l'alimentation de 1996 à une date si rapprochée ne faisait pas l'unanimité. A la suite du 11 septembre, le sommet de novembre a été reporté à un moment situé entre les sommets de Monterrey et de Johannesburg, ce qui explique certaines absences.

Les résultats ne sont pas spectaculaires, en effet. Les déclarations précédentes ne se sont guère enrichies.

A l'occasion de l'*International Alliance against Hunger*, les participants ont réaffirmé l'engagement de réduire de moitié le nombre de personnes sous-alimentées dans le monde pour 2015, qui avait été pris dans le cadre de la Déclaration de Rome du Sommet mondial de l'alimentation de 1996. Ils ont également convenu d'accélérer la mise en oeuvre du plan d'action élaboré au cours du Sommet mondial de l'alimentation de 1996 et ont reconnu le droit de chacun à une alimentation saine et suffisante. Ils ont enfin demandé qu'une part suffisante de l'aide publique au développement soit consacrée à l'agriculture.

Nous ne retrouvons guère dans la déclaration finale de points défendus par la délégation belge. La proposition relative à un code de conduite en matière de droit à une alimentation suffisante n'a pas été acceptée mais l'engagement a toutefois été pris de constituer un groupe de travail au sein de la FAO.

En ce qui concerne la biotechnologie, les Américains ont

bioveiligheidsprotocol van Cartagena. In de Verklaring van Rome wordt bij mijn weten nauwelijks of niet gesproken over biotechnologie. Nu wordt daar zeer uitdrukkelijk en in positieve zin melding van gemaakt. Ik denk niet dat dat ten onrechte is. Men wijst echter toch ook uitdrukkelijk op een verantwoord gebruik van biotechnologie na grondig onderzoek om aan de behoeften van de ontwikkelingslanden tegemoet te komen.

Wij hadden zeker liever het voorzorgsbeginsel, naast een aantal andere aspecten van een visie op voedselsoevereiniteit, duidelijker in de tekst willen zien. Men kan echter ook niet zeggen dat het blinde geloof in technologie als oplossing voor alle problemen, zonder rekening te houden met de sociale context, de tradities, de risico's, in de tekst is overgenomen.

Hoe wordt dit ingepast in "de gang naar Johannesburg"? Dat is nog niet helemaal duidelijk. Uiteraard houdt de tekst die in Bali werd besproken – die nadien is gekomen – geen rekening met de Wereldvoedseltop en daardoor is het ook zo'n moeilijk proces geworden. Voedselkwesties staan niet centraal in het actieplan van Johannesburg, maar nemen toch een belangrijke plaats in. De belangrijkste aspecten van de Millenniumverklaring, met name het terugdringen van de voedselonzeekerheid of ondervoeding worden herhaaldelijk hernomen.

Bovendien staan in de tekst van het actieplan van Johannesburg, dat momenteel in onderhandeling is en waarover niets definitiefs kan worden gezegd, een hele reeks stukken die betrekking hebben op de problematiek waarover het hier gaat en over het duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen. Het gaat met name uitvoerig over bodem, zoetwatersystemen, kustsystemen en marinesystemen. Nogmaals, over het eindresultaat kan ik weinig kwijt. Toch pleit men duidelijk voor een geïntegreerd beheer van bodem en water.

Er wordt ook aandacht besteed aan het betrekken van de inheemse bevolking bij de te voeren politiek. Men schenkt aandacht aan de positie van de vrouw en haar aandeel in de voedselzekerheid. Daarnaast zijn er de andere stakeholders in de planning van de duurzame ontwikkeling. Ook de toegang tot grond en grondrechten vormen een belangrijk onderdeel van duurzame ontwikkeling, volgens de verklaring, evenals duurzame vormen van het beheer van bodemvruchtbaarheid en het bestrijden van landbouwplagen.

Een correctie op de focus op technologie vormt de aandacht voor traditionele en inheemse landbouwsystemen en publieke financiering – binnenlandse en externe – van landbouw. Een aantal punten staat tussen vierkante haken: het betreft de tere punten in de einddiscussie. Ik verwijz onder meer naar het voorzorgsbeginsel en de ecosysteembenadering als kader voor strategieën voor beheer van natuurlijke hulpbronnen.

U weet dat Europa een aantal belangrijke stappen heeft ondernomen of aangekondigd over het terugdringen van trade distorting subsidies, concurrentieverstorende subsidies. De Belgische positie dienaangaande is dat zij geleidelijk moeten worden afgebouwd. Europa heeft aanvaard hierover de dialoog aan te gaan en dit thema staat in de documenten van Johannesburg tussen haken. Ik denk dat men er niet zal uitgeraken en zich tot de Wereldhandelsorganisatie

formulé des propositions pour considérer la solution au problème de l'alimentation dans le monde comme un défi technologique. Le texte final est toutefois bien plus nuancé. Il ne comporte aucune référence au Protocole de Carthagène sur la biodiversité. S'il fait encore mention de la biotechnologie, c'est de manière plus enrobée et dans son contexte. Il aurait dû énoncer plus clairement le principe de précaution.

La manière dont le thème sera abordé à Johannesburg n'a pas encore été définitivement arrêtée. Les programmes alimentaires ne sont pas au centre des préoccupations à Johannesburg, mais des thèmes comme le recul de la sous-alimentation et la gestion à long terme des ressources naturelles seront très certainement abordés. Par ailleurs, un plaidoyer sera tenu en faveur de l'utilisation intégrée du sol et de l'eau, de l'implication des peuples indigènes, du rôle de la femme, de l'accès aux droits fondamentaux, de la fertilité des sols, de la réduction des fléaux agricoles, de l'attention pour les systèmes agricoles traditionnels et indigènes et du financement public de l'agriculture.

D'autres thèmes, plus délicats, ont été laissés de côté. On peut citer la question des écosystèmes et les initiatives que doit prendre l'Europe en vue de la suppression progressive des subsides qui faussent les échanges. Ces thèmes seront sans doute renvoyés à l'Organisation Mondiale du Commerce. J'ai demandé aux ministres de l'Agriculture régionaux de ne pas perdre de vue les intérêts du tiers-monde.

zal moeten wenden.

Anderzijds moet er een betere onderlinge integratie en coherentie worden bereikt tussen al die internationale afspraken, zoals die van de UNO, de Bretton-Woodsinstellingen en de Wereldhandelsorganisatie. Dat is in ieder geval een pleidooi dat wij zullen steunen.

Ik maak overigens van de gelegenheid gebruik om te melden dat ik de gewestelijke Landbouwministers heb gevraagd om bij hun discussies in Europees verband over de hervorming van de Europese landbouwpolitiek, voldoende aandacht te besteden aan de belangen van de Derde Wereld.

De eindverklaring zal er waarschijnlijk wel komen maar daar is nog absoluut niets over bekend, dus kan ik er ook niets over zeggen.

13.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de staatssecretaris, het laatste wat u hebt gezegd was ook voor mij belangrijk. Ten eerste, moet er inderdaad een betere integratie komen van de algemene verklaringen en actieplannen die op de verschillende VN-fora worden afgesproken. Als we op Europees niveau hebben bereikt dat de voedselcode van het recht op voedsel een bedongen recht maakt, zoals andere sociale, culturele en politieke rechten, dan moeten we er zeker ook voor ijveren dat ontwikkelingssamenwerking als dusdanig zijn plaats kan behouden binnen het Europese beleid. U hebt zelf al aangegeven dat de discussie over de exportsubsidies daarin fundamenteel is. Het heeft weinig zin dat er een code wordt afgesproken, als die alleen binnen het beleid van Ontwikkelingssamenwerking geldt. Dan kunnen we nog lang bezig blijven. Het belangrijkste is dat u er ook bij de ministers van Landbouw op hebt aangedrongen om met dat element rekening te houden.

13.04 Jacques Lefevre (cdH): Je rappelle qu'en 1996, il y avait 800 millions de personnes qui souffraient de malnutrition. C'est encore le même chiffre maintenant. On avait promis de réduire cela à la moitié.

Actuellement, on dit qu'il faut atteindre les 400 millions de personnes souffrant de malnutrition en 2015. Pour cela, il faudrait qu'on diminue de 22 millions par an le nombre de personnes souffrant de malnutrition. Dans les faits, on diminue réellement de 6 millions.

Je trouve que dans la déclaration qui a été votée, parmi les aspects importants qu'a soulignés le ministre, il y en a un qui est la création de ce groupe de travail chargé d'élaborer dans un délai de deux ans une série de directives volontaires visant à appuyer les efforts faits par les Etats membres pour concrétiser progressivement le droit à une alimentation suffisante dans le cadre de la sécurité alimentaire nationale. Je propose que les partis démocratiques s'associent à une résolution et réfléchissent sur ce qu'on pourrait prendre comme mesures concrètes.

Mary Robinson, qui assistait à la journée parlementaire au sommet de la FAO, a dit que pour elle c'était le point le plus important. Mais il s'agit de trouver des mesures concrètes et volontaires comme l'a dit le ministre.

13.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Les différents plans d'action et accords à l'échelle européenne doivent en effet être mieux coordonnés. Le droit à une alimentation doit faire partie des droits fondamentaux. La Coopération au développement doit continuer de fonctionner à plein régime. Les ministres régionaux doivent en effet être impliqués. Il faut établir un code de l'alimentation.

13.04 Jacques Lefevre (cdH): De staatssecretaris en ik waren aanwezig op de FAO-bijeenkomst in Rome. Er werd eraan herinnerd dat er in 1996 800 miljoen ondervoede mensen waren. Onze doelstelling is dit cijfer tegen 2015 te halveren, d.w.z. 22 miljoen mensen per jaar. In werkelijkheid kan dit cijfer maar met 6 miljoen per jaar gereduceerd worden. Ik vind het interessant dat een verklaring goedgekeurd werd waarin de oprichting van een werkgroep belast met het ontwikkelen van voluntaristische initiatieven wordt voorgestaan. Ik stel voor dat de democratische partijen samen concrete en volledige maatregelen uitwerken om tegen ondervoeding te strijden en de gezondheid- en voedingsveiligheid te waarborgen.

Deuxièmement, il y a aussi la création d'un fonds fiduciaire de la FAO pour la sécurité alimentaire et la sécurité sanitaire des aliments et autres instruments volontaires. Que va-t-on faire de ce fonds? Cela me semble important d'y réfléchir ensemble. Je trouve que cela mériterait simplement qu'entre nous nous continuions une réflexion sur ce point, tous partis confondus.

Le **président**: Monsieur Lefevre, rien ne vous empêche de nous faire un rapport sur ce que vous avez fait là-bas.

13.05 Jacques Lefevre (cdH): J'ai l'intention, pendant les vacances, d'essayer d'écrire cette résolution, de la soumettre à la signature de tous les collègues et d'en discuter avec M. Boutmans.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat u hiervan een verslag maakt.

13.05 Jacques Lefevre (cdH): Dat was mijn bedoeling. Ik zal hieraan tijdens de vakantie werken en ik zal de commissie mijn verslag voorleggen na het reces.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

14 Vraag van de heer Francis Van den Eynde aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de dreiging van de staatssecretaris om de transfers naar het Zilverfonds te blokkeren" (nr. 7842)

14 Question de M. Francis Van den Eynde au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "la menace du secrétaire d'Etat de bloquer les transferts vers le fonds de vieillissement" (n° 7842)

14.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, sinds u de verantwoordelijkheid draagt voor het departement Ontwikkelingssamenwerking, hebt u af en toe uw tanden moeten tonen met betrekking tot het beheer van de fondsen. Ik herinner mij dat ik u een jaar of twee geleden een paar keer heb geïnterpelleerd over uitspraken van de minister van Buitenlandse Zaken, onder meer in New York. Ik geef toe dat ik het toen een beetje heb gekarikaturiseerd door te zeggen dat hij zou hebben gezegd: "Boutmans in the pocket". Toen eiste hij immers de fondsen die onder uw verantwoordelijkheid vallen, min of meer op voor de buitenlandse politiek.

14.01 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Depuis qu'il est en charge de la gestion des fonds destinés à la coopération au développement, le secrétaire d'Etat Boutmans a déjà été amené plusieurs fois à montrer les dents. Ce matin, on pouvait lire dans la presse qu'il dénonçait les projets d'économies supplémentaires à charge de son budget, imaginés par le ministre Vande Lanotte. Le secrétaire d'Etat menace, en retour, de bloquer les transferts vers le Fonds de vieillissement que générerait cette économie.

Deze keer komt de aanval vanuit een andere hoek. De minister van Begroting, de heer Vande Lanotte, zou een begerige blik werpen op de fondsen voor Ontwikkelingssamenwerking. U zou gisteren zelfs in de pers hebben gereageerd: "Als men wil besparen op Ontwikkelingssamenwerking, zal ik de transfers naar het Zilverfonds blokkeren".

Le ministre du Budget a entre-temps déclaré qu'il s'agissait d'un malentendu. Loin de lui l'idée d'une immixtion dans le budget de la Coopération au développement. Il aurait tout juste suggéré que l'excédent budgétaire du département soit partiellement transféré au fonds de vieillissement.

Dat is hoofdstuk één van het verhaal. Hoofdstuk twee was heel rap geschreven. Minister Vande Lanotte heeft gisteren al meegedeeld dat het allemaal een misverstand zou zijn. Hij wilde helemaal niet besparen op Ontwikkelingssamenwerking, maar het budget raakte toch niet op en het overschot zou best kunnen worden gebruikt in zijn bezuinigingsplan. Hij legde uit dat er meestal zo'n 10% overblijft van de bedragen die u door de begroting zijn toegekend en dat men daarvan wel 5% zou kunnen afnemen, zodat iedereen eraan zou verdienen. U zou 5% meer uitgeven en hij zou 5% kunnen gebruiken

S'agissait-il réellement d'un

voor zijn besparing. Daarover kunnen toch een paar vragen worden gesteld.

Ten eerste, is het incident inderdaad bijgelegd? Met andere woorden, was het een misverstand? Het zou interessant zijn de betrokken partijen dat te horen bevestigen.

Ten tweede, mij komt het verhaal van een overschot in Ontwikkelingssamenwerking een beetje vreemd over. Men kondigt aan dat het budget wordt verhoogd om uw politieke tendens enigszins tevreden te stellen – dan kunt u tevreden naar huis. Daarnaast zorgt men ervoor dat het begrote bedrag niet volledig wordt uitgegeven en dat er een stuk terugvloeit voor de besparing – en dan kan weer iemand anders tevreden naar huis. Ik geef toe dat het misschien een perverse vraag is, maar graag kreeg ik daarover wat meer uitleg.

Wat mij betreft, mag men besparen op Ontwikkelingssamenwerking ten voordele van het Zilverfonds. Daarmee heb ik op zichzelf geen probleem. Ik zie echter graag de kaarten op tafel liggen zoals het hoort. Wanneer men dat niet doet, is het ook goed voor mij. Maar zelfs dan zou zuivere koffie schenken misschien het beste zijn.

Een laatste vraag. Ik heb zo-even dezelfde zaak te berde gebracht bij de minister van Buitenlandse Zaken. Hij antwoordde in zijn hoedanigheid, maar ook namens de heer Vande Lanotte. Bij het begin van zijn antwoord heeft hij gezegd dat hij niet wist dat de heer Boutmans deze uitspraken zou doen en dat hij niet geconsulteerd werd. Ik heb hem toen gevraagd of hij van mening was dat dit had moeten gebeuren. Hij heeft daar niet op geantwoord. Daarop heb ik hem in het Frans gezegd: "Certains silences disent beaucoup de choses". Ik had ook daaromtrent graag uw mening gehoord. Ik dank u bij voorbaat voor uw antwoord.

De **voorzitter**: Voor de volledigheid van de informatie wil ik eraan toevoegen dat de minister heeft gezegd: "Dat is uw interpretatie". Mijnheer Van den Eynde, u moet volledig zijn.

malentendu? Le différend a-t-il entre-temps été aplani? Le budget de la Coopération au développement a-t-il été majoré? Le montant budgétisé n'a-t-il en effet pas été totalement épuisé? Personnellement, je ne suis pas opposé à ce que des économies soient réalisées dans le budget la Coopération au développement au profit du fonds de vieillissement mais pourquoi ne pas jouer franc jeu? Le ministre des Affaires étrangères a déclaré ne pas avoir eu connaissance du point de vue et de la réaction du secrétaire d'Etat. Lorsqu'un journaliste lui a demandé si le secrétaire d'Etat aurait dû l'informer, le ministre n'a pas répondu et j'y vois une accusation implicite.

Le **président**: J'ajoute, pour être complet, qu'il s'agissait, selon le ministre, de l'interprétation de M. Van den Eynde.

14.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik zou de woorden van de minister niet durven te verdraaien.

De **voorzitter**: Ik zou het u ook niet aanraden.

14.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik ben niet van de regering.

14.04 Staatssecretaris Eddy Boutmans: Mijnheer de voorzitter, ik wil beklemtonen dat ik zowel binnen als buiten de regering zowel ambtshalve als uit overtuiging een fervent verdediger ben van het zeer aanzienlijk optrekken van onze inspanningen voor internationale solidariteit en ontwikkelingssamenwerking, wat daarvan een veruitwendiging is. Wij hebben – en dat staat ook in de regeringsverklaring – op dat gebied zeer belangrijke inspanningen gedaan. In Europees verband, toen wij het voorzitterschap waarnamen, hebben wij zeer zwaar getrokken aan de Europese kar

14.04 Eddy Boutmans, secrétaire d'Etat: J'ai toujours exhorté l'Europe à se mobiliser en faveur de la Coopération au développement. J'ai invariablement préconisé que l'on établisse un calendrier pour déterminer quand chaque Etat membre devrait avoir atteint

om Europa in het kader van de voorbereiding van de conferentie van Monterrey een actieve rol te doen spelen en concrete engagementen te doen aangaan. Het is in het kader van die door ons zelf in gang gezette Europese procedure om bij alle lidstaten een tijdsschema voor 0,7% van het bruto nationaal product aan te kaarten dat België gezegd heeft dat wij een verbintenis aangaan die in grote lijnen becijferd is. Ik zeg in grote lijnen omdat de prognose op economisch gebied voor een aantal jaren altijd moeilijk ligt. Wij hebben het engagement aangegaan om uiterlijk in 2010 de 0,7% waarover al meer dan dertig jaar wordt gesproken in feiten om te zetten. Ik ben niet verantwoordelijk voor andere dingen dan wat ik zelf zeg. U kunt in "De Morgen" nagaan wat ik letterlijk gezegd heb.

Ik bevestig u dat er discussies aan de gang zijn over wat ik noem het volhouden en in daden omzetten van de woorden die wij met z'n allen hebben goedgekeurd en die concrete engagementen zijn. Zoals men u trouwens al heeft geantwoord zijn die discussies nog volop aan de gang. Ik denk dat het zeer belangrijk is dat we dat bewaken en dat we ervoor zorgen dat België zijn vrijwillig aangegane maar wel internationaal aangekondigde en op groot applaus onthaalde engagementen naleeft. Het is in die context dat ik binnen en buiten de regering daarover mijn mondje roer. Ik zal dat ook blijven doen.

14.05 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik zal de staatssecretaris zeker niet verwijten dat hij zijn mondje roert en zijn standpunt verdedigt, integendeel. Mijnheer de voorzitter, het zal wellicht mijn conclusie zijn, maar voor de rest meen ik uit het antwoord van de staatssecretaris te mogen begrijpen dat, in tegenstelling tot wat ons werd verteld, het incident niet echt gesloten is.

De **voorzitter**: Dat weet ik niet. Mijnheer de staatssecretaris, ik weet alleen dat u op de steun van alle regeringsfracties in het Parlement kunnen rekenen en zeker van mijn fractie om uw inspanningen voort te zetten. De discussie over het verhogen van de middelen voor internationale samenwerking is één zaak en het Zilverfonds is een andere zaak. Men mag die twee discussies niet met elkaar verwarren.

14.06 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik had het over de staatssecretaris.

De **voorzitter**: U moet de twee discussies niet met elkaar verwarren.

14.07 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Een deel van de regering doet dit blijkaar wel.

De **voorzitter**: Het is uw taak om te proberen verwarring te zaaien, mijnheer Van den Eynde.

14.08 Staatssecretaris Eddy Boutmans: (...)

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Eynde, u zou al langer dan vandaag moeten weten dat in een krant meestal 2 zaken juist zijn, namelijk de datum en de prijs.

l'objectif de 0,7 pour cent du produit national brut. Au bout de trente ans, l'Europe a fini par s'engager: chaque Etat membre devra consacrer 0,7 pour cent de son PNB à la coopération au développement d'ici 2010 au plus tard.

Mes déclarations au *Morgen* ont été correctement reproduites. J'en assume la responsabilité mais pas celle de l'interprétation qui en a été donnée par des tiers. Les discussions sur le maintien ou non de nos engagements battent leur plein. A mon estime, la Belgique doit respecter ses engagements. C'est pour cela que je ne me prive pas de faire des commentaires et je continuerai à le faire.

14.05 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Le secrétaire d'état a raison de défendre son point de vue, mais la réponse me donne toutefois à penser que l'incident n'est pas encore réellement clos.

Le **président**: Le secrétaire d'Etat a le soutien du gouvernement. Le Fonds de vieillissement et la Coopération au développement sont deux dossiers bien distincts. Il est donc inutile de chercher à les lier artificiellement. La presse ne nous fournit que deux informations fiables: la date et le prix. Le fait est là.

14.09 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Ik ben niet ontevreden over de formulering van het interview. Daarvoor ben ik verantwoordelijk en niet voor iets anders.

De **voorzitter**: Uiteraard.

14.10 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mijnheer Van den Eynde, inmiddels zijn wij reeds een heel eind gevorderd.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

15 Vraag van mevrouw **Leen Laenens** aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de uitvoering van het beleid duurzame ontwikkeling in voorbereiding van Rio+10" (nr. 7853)

15 Question de Mme **Leen Laenens** au secrétaire d'Etat à la Coopération au développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, sur "la mise en oeuvre de la politique de développement durable dans la perspective de Rio +10" (n° 7853)

15.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, ik denk dat dit de laatste vraag is voor de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen voor dit parlementair jaar. Ik denk dat we daarmee ook mooi de overgang maken naar de concrete voorbereiding van Rio+10, waarover we daarnet al gelegenheid hadden om van gedachten te wisselen. We kunnen wel veel grote verklaringen afleggen, maar het is des te belangrijker om te zien wat ze zelf realiseren. Vandaar mijn vraag om te kijken op welke resultaten u kunt bogen wat duurzame ontwikkeling betreft. Zowel door de regering als door het Parlement werd het plan Duurzame Ontwikkeling goedgekeurd. Het geeft op een zeer overzichtelijke wijze weer wat de essentiële taken zijn voor de verschillende beleidsdomeinen.

15.01 **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO): Quels résultats le ministre peut-il mettre en avant dans le domaine du développement durable? Comment a-t-il tenté de les atteindre au département de la Coopération au développement? Compte tenu de l'heure avancée, une synthèse suffira. De quelle manière les résultats sont-ils évalués? J'ai transmis mes questions détaillées au secrétaire d'Etat, je ne les répéterai donc pas toutes.

Vandaar dat ik graag van u had vernomen wat op het gebied van ontwikkelingssamenwerking is gebeurd. Gezien het gevorderde uur en de beperkte aanwezigheid van de leden, is het voor mij ook goed dat u een synthese geeft, en dat we in het verslag het volledige overzicht opnemen. Naast het overzicht is het voor mij ook belangrijk te weten op welke manier die resultaten kunnen worden geëvalueerd in het kader van duurzame ontwikkeling, want als duurzame ontwikkeling moeizaam van de grond komt, heeft het daarmee te maken. Er zijn nogal wat mensen die zeggen dat alles te maken heeft met duurzame ontwikkeling, dus alle projecten vallen onder die noemer. Daarom is het zo belangrijk. Misschien zijn er een aantal instrumenten die nog ontbreken om die resultaten goed te kunnen evalueren.

Ik heb u de vragen in detail overgemaakt, verwijzend naar de verschillende punten in het actieplan Duurzame Ontwikkeling. Ik ga ze hier niet herhalen, u hebt ze voor u. Ik dank u alvast voor het omstandig antwoord.

15.02 Staatssecretaris **Eddy Boutmans**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Laenens, wij hebben op vraag van staatssecretaris Deleuze voor Duurzame Ontwikkeling, zoals verschillende andere departementen uiteraard, onze bijdrage aan zijn totaal rapport ingeleverd en dat is nogal uitvoerig. Ik zal op een aantal punten,

15.02 **Eddy Boutmans**, secrétaire d'Etat: Notre contribution au rapport global a été transmise au secrétaire d'Etat Deleuze. Il s'agit d'un rapport circonstancié que je

zoals u zelf gesuggereerd hebt, kort ingaan. Ik wil u zeer graag het volledige rapport, dat naar ik aanneem ook gepubliceerd zal worden samen met die van de andere departementen, bezorgen. Op dit ogenblik heb ik daarvan een Franse tekst. De Nederlandse tekst is nog niet helemaal rond.

Ik denk dat we kunnen zeggen dat, dankzij de wet van 1999, het hele Belgische beleid van ontwikkelingssamenwerking past in dat begrip "duurzame ontwikkeling". Dat is een opdracht die de wetgever, u dus, ons gegeven heeft. Het is een opdracht waaraan wij zullen proberen tegemoet te komen.

U hebt melding gemaakt van een aantal beleidsdomeinen van ontwikkelingssamenwerking die in het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling staan vermeld. In de eerste plaats is er de hele hervormingsprocedure, met de hervorming van internationale samenwerking. U weet dat dit plan in volle uitvoering is. Het is niet altijd gemakkelijk en het is zeker niet altijd dankbaar, maar ik heb u al een paar keer vermeld dat u in de loop van de herfst één van de belangrijke instrumenten van die hervorming ter discussie zult krijgen. Het is ook een kwaliteitsinstrument. Uit de strategienota's, zowel de thematische, de sectorale als de landennota's, zal blijken dat de concentratiepolitiek die door de wetgever is gewild, op een aantal punten geleidelijk zal worden ingevoerd.

We proberen de economische, de sociale en de milieudimensie in al onze programma's zoveel mogelijk samen te houden en dan ook nog rekening te houden met het genderperspectief. Over het streven naar 0,7% heb ik daarnet vrij uitvoerig geantwoord. Ik zou daarnaar willen verwijzen.

De kwalitatieve verbetering zou in feite het belangrijkste doel moeten zijn van alle hervormingen. Ik zeg inderdaad van alle hervormingen, zowel die welke nu in uitvoering zijn, als eventueel de toekomstige die men in het hoofd zou kunnen hebben. Er moeten voortdurend reflectieprocessen en strategische processen zijn. We moeten tevens zoeken naar kwaliteitsindicatoren.

Misschien kan ik nu een kleine zijspiong maken, omdat u in uw vraag suggereert dat de evaluatie een belangrijk instrument is dat de wetgever gewild heeft. Evaluatie is een belangrijk instrument waarover we hier enkele maanden geleden uitvoerig hebben gediscussieerd. We zijn volop bezig met het uitwerken van een nieuw statuut voor de evaluatie. Er hebben een aantal interkabinettenwerkgroepen – hoewel ik die term niet meer mag gebruiken – plaatsgevonden. We zullen waarschijnlijk toch pas na het reces daar definitief in kunnen trancheren en dan hopelijk de nodige mensen aantrekken voor het invullen daarvan. We zijn daar dus volop mee bezig. Het wordt niet uit het oog verloren.

Versterking van onze eigen administratie, institutionele versterking en versterking van capaciteiten en instellingen in onze partnerlanden is één van de belangrijke strategieën die we volgen om duurzaamheid aan de politiek te geven. U weet dat we ook over een aantal nieuwe instrumenten beschikken, zoals de steun aan de privé-sector via de "BIO", een instrument dat met een hier goedgekeurd wetsontwerp in het leven werd geroepen. We beginnen daarmee geleidelijk – want het is een instrument dat op zich veel risico's

tiens à transmettre dans son intégralité à Mme Laenens. Aujourd'hui, je me bornerai à aborder quelques détails.

Aux termes de la loi de 1999, le législateur confie au gouvernement la politique belge en matière de coopération au développement. Nous tentons de nous acquitter de cette tâche. L'objectif de la réforme qui est actuellement en chantier est d'améliorer la qualité de la coopération au développement. En automne, nous présenterons une série d'instruments visant à garantir cette amélioration qualitative: des notes de stratégie, des notes sectorielles et des notes par pays. Les dimensions sociale, économique et environnementale de chaque dossier seront considérées conjointement.

En ce qui concerne les 0,7 pour cent du PNB que tout Etat membre de l'Union européenne devrait consacrer à la Coopération au développement, je renvoie à ma réponse à la question précédente.

Le souci de la qualité devrait être à la base de toute transformation. L'évaluation est un instrument important pour vérifier si cet objectif est effectivement atteint. Le Parlement a longuement débattu de la réforme de la Coopération au développement. Après les vacances, nous pourrions prendre une décision définitive et donner corps à la réforme. Le renforcement de ma propre administration doit contribuer à mettre en place une politique durable. Un principe fondamental est que l'aide sera désormais accordée sur une base sélective, de préférence aux organisations locales et non pas gouvernementales.

Au cours du second semestre de cette année, le VLIR va lancer une étude consacrée à la dette économique. En ce qui concerne

inhoudt – steun te verlenen op een heel selectieve manier aan lokale, niet-gouvernementele organisaties. We hebben een programma uitgewerkt met onze vakbonden, voor steun aan de vakbonden in het Zuiden. We hebben een politiek uitgewerkt voor samenwerking tussen gemeenten, waarbij we ook het duurzaamheidsaspect, juist door institutionele versterking van gemeenten in de partnerlanden, versterken. We voeren ook een politiek van versterking van culturele organisaties, omdat we denken dat het belangrijk is voor het versterken van de samenleving in de partnerlanden.

Wat doen we met de ecologische schuld? We hebben daarvoor een studieopdracht uitgeschreven aan de VLIR, die in het tweede semester van dit jaar – waarschijnlijk in het nieuwe academiejaar – van start zal gaan.

Wat de ontbinding van de hulp betreft, hebben we op internationaal vlak een belangrijke stap voorwaarts gezet in het kader van de OESO. Eindelijk heeft men in principe een akkoord bereikt over de ontbinding van alle hulp ten aanzien van de minst ontwikkelde landen. Op Europees en Belgisch vlak zullen we terzake nog iets verder gaan door het openstellen van alle belangrijke openbare overheidscontracten inzake ontwikkelingssamenwerking voor internationale inschrijvingen. In het beheerscontract van de BTC staat uitdrukkelijk dat lokale partners voorrang genieten. Dit is misschien een enigszins onderschat element in heel de discussie over de ontbinding van de hulp. Als men daaronder verstaat een volledig beroep op de internationale concurrentie zonder enige voorrang voor lokale – uit de ontwikkelingslanden afkomstige – ondernemingen dan zou dit wel eens een stap achteruit kunnen betekenen. Dit is met name het geval in het kader van de Europese Unie. In de ACP-overeenkomst staat uitdrukkelijk een dergelijke voorrangsclausule die wij ook toepassen. Ik vind dat we die clausule absoluut moeten behouden. We moeten grote multinationals nu geen voorrang geven op lokale uitvoerders.

Wat de schuldkwijtschelding betreft, kan ik meedelen dat België het HIPC-initiatief, Highly Indebted Poorest Countries. Daarvoor is dit jaar op de begroting in een bedrag voorzien van 23,8 miljoen euro. Het is niet evident dat we dit bedrag ook daadwerkelijk op die manier zullen kunnen besteden omdat het HIPC-programma een grote vertraging heeft opgelopen. We zoeken evenwel naar een oplossing. We hebben ook bijkomende budgetten vrijgemaakt voor het ondersteunen van HIPC via multilaterale instellingen.

Wij hebben onze bijdragen aan internationale milieuverdragen en internationale milieu-instellingen aanzienlijk verhoogd. In 2002 zal dit ongeveer 13 miljoen euro bedragen. Unep is op dit vlak een belangrijke partner. De GEF, Global Environmental Facility, is eveneens een belangrijke partner. Ook via de Unesco worden een aantal diversiteitsbeschermingsprogramma's ondersteund.

Wat politieke zaken, duurzame productie en consumptie betreft, kunnen wij de oprichting van BIO aanhalen dat daar zeker oog voor heeft. Wij kunnen ook vermelden dat zowel de BTC als mijn kabinet zich hebben geëngageerd voor het naleven van een milieuvriendelijk beheersysteem of environmental management system. Ten slotte lezen wij in de regeringsverklaring ook dat de fair trade zal worden

le déliement de l'aide, nous allons certainement aller plus loin, pour les pays les moins développés, que les recommandations de l'OCDE, en lançant d'importantes adjudications. Le contrat de gestion conclu avec la CTB stipule somme toute que la priorité doit être réservée aux exécutants locaux.

La Belgique octroie 23,8 millions d'euros aux initiatives HIPIC en matière d'annulation de la dette. Il n'est pas évident d'utiliser effectivement ce budget? mais nous recherchons des solutions. Nous fournissons également de l'aide par le biais d'institutions multinationales.

Les contributions que nous accordons à des institutions internationales en matière d'environnement ont également été majorées. En l'occurrence, le PNUE, le FEM et l'UNESCO sont nos principaux partenaires. En matière de production et de consommation durables, la CTB et le cabinet ont consenti à respecter un système de gestion écologique. L'accord de gouvernement stipule, en outre, que le commerce équitable doit être encouragé. Nous avons déjà adapté la loi sur la CTB en ce sens.

Le maintien de la biodiversité est l'un des six thèmes de la stratégie de l'environnement. Le Parlement examinera sous peu une note à ce sujet. Nous soutenons également une série d'instituts internationaux de recherche dans le domaine de l'agriculture. Une commission d'accompagnement contrôle toutefois étroitement le soutien accordé.

Quarante pour cent de l'aide allouée au GEF sont consacrés à la lutte contre les changements climatiques. Trois à quatre pour cent servent à limiter la dégradation de la couche d'ozone.

bevorderd. Wij leggen op dit ogenblik de laatste hand daaraan. U hebt vorig jaar de programmawet goedgekeurd en daarin de wet op de BTC gewijzigd om hen een specifieke fair trade-bevoegdheid te geven. In het beheerscontract met de BTC en een afzonderlijke overeenkomst zijn wij nu bezig het fair trade-garantiefonds op poten te zetten.

Nous soutenons également un fonds multilatéral dans le cadre des accords de Montréal. L'initiative *Clean Air* de la Banque mondiale bénéficie, chaque année, de 400.000 euros.

Het behoud van biodiversiteit is een van de zes prioritaire thema's inzake milieustrategie. Binnenkort zult u de milieustrategienota kunnen bespreken. Belangrijke punten zijn daarin het partnerschap voor het clearing house-systeem inzake biodiversiteit, het Unesco African Biodiversity Information Center in Tervuren, verschillende programma's van Unep als de bescherming van het mariene milieu en het in stand houden van de olifanten, of het monitoren van het illegaal doden van olifanten. Wij steunen ook zeer uitvoerig de internationale instituten voor landbouwonderzoek. Wij hebben een begeleidingscommissie opgericht om te waken over de duurzaamheidsaspecten daarvan en daarover een soort van peer review te organiseren. Dat lijken mij de belangrijkste punten. Onze bijdrage aan de GEF is in belangrijke mate op die biodiversiteit geënt. Ongeveer 40% van de interventies van de Global Environmental Facility gaan over de strijd tegen klimaatverandering en ongeveer 3% tot 4% van de financieringen heeft betrekking op het beperken van de schade aan de ozonlaag.

Ten slotte is er nog het door ons gesteunde multilateraal fonds voor het Montréal-protocol om daarmee de inspanningen van de ontwikkelingslanden te steunen.

Ik moet misschien nog melden dat wij eveneens het Clean Air Initiative van de Wereldbank steunen. Wij hebben daarvoor 400.000 euro per jaar uitgetrokken.

Dat zijn de belangrijkste gegevens. Ik zal met plezier de bijdragen van ons departement aan de totaalnota toevoegen.

15.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik heb daar weinig aan toe te voegen. Ik meen dat wij, wat dat betreft, alleszins een mooi rapport in Johannesburg zullen kunnen voorleggen. Ik hoop dat vele landen hun rapport daarnaast kunnen leggen.

15.03 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): La Belgique pourra donc présenter un excellent rapport à Johannesburg. J'espère que de nombreux pays nous emboîteront le pas.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 18.07 uur.

La réunion publique de commission est levée à 18.07 heures.